

ZARZĄDZENIE NR 43/20
WÓJTA GMINY ŻARY

z dnia 22 czerwca 2020 r.

w sprawie przedstawienia raportu o stanie Gminy Żary za 2019 rok

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) zarządza się co następuje:

- § 1. Przedstawić raport o stanie Gminy Żary za 2019 rok stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.
- § 2. Raport o stanie Gminy Żary podlega przedłożeniu Radzie Gminy Żary oraz publikacji na stronie internetowej Gminy Żary w Biuletynie Informacji Publicznej.
- § 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy

Leszek Mrożek

RAPORT O STANIE GMINY ŻARY

2019

Urząd Gminy Żary

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	5
1.1 Położenie i powierzchnia gminy	5
1.2 Wielkość gminy i sołectw	6
1.3 Gminne jednostki organizacyjne	8
1.4 Realizacja uchwał Rady Gminy	8
1.5 Demografia	9
1.6 Promocja Gminy Żary	11
1.7 Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi	12
1.7.1 Gmina Gablenz	12
1.7.2 Gmina Neuhausen/Spree	13
2. ROZWÓJ LOKALNY	15
2.1 Strategia Rozwoju Gminy Żary	15
2.2 Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żary do roku 2020	15
2.3 Program rewitalizacji dla Gminy Żary na lata 2016-2020	17
2.4 Wykorzystanie środków zewnętrznych, w tym unijnych i krajowych	18
2.4.1 w zakresie oświaty i edukacji:	18
2.4.2 w zakresie bezpieczeństwa:	19
2.4.3 w zakresie turystyki i sportu	20
2.4.4 w zakresie transportu	21
3. BUDŻET GMINY / FINANSE GMINY	24
3.1 Finanse	24
3.2 Podatki i opłaty lokalne	29
4. MIENIE KOMUNALNE	31
4.1 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	31
4.2 Dzierżawa Gruntów Gminnych	32
4.3 Użytkowanie wieczyste gruntów	33
4.4 Cmentarze komunalne na terenie Gminy	33
5. GOSPODARKA	35
5.1 Strefa inwestycyjna Gminy Żary	35
5.2 Pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	37
5.3 Zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego do produkcji rolnej	40
5.4 Centralna ewidencja działalności gospodarczej	40
6. GOSPODARKA PRZESTRZENNA	44
7. GOSPODAROWANIE ODPADAMI	48

8.	OCHRONA ŚRODOWISKA.....	52
8.1	Ochrona powietrza i środowiska.....	52
8.2	Ochrona gospodarki wodnej.....	54
8.3	Program usuwania azbestu.....	56
8.4	Środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć.....	57
8.5	Ochrona przyrody.....	58
8.6	Powołanie Komisji o szacowanie szkód powstałych w związku z wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego - susza.....	59
9.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	62
9.1	Zaopatrzenie mieszkańców w wodę.....	62
9.2	Infrastruktura drogowa.....	63
9.3	Infrastruktura oświetleniowa (oświetlenie drogowe - uliczne).....	64
9.4	Komunikacja zbiorowa.....	65
9.5	Cmentarze.....	65
10.	KULTURA, SPORT I TURYSTYKA.....	66
10.1	Sport i turystyka.....	66
10.2	Kultura.....	67
10.3	Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Żary z/s w Bieniowie.....	75
10.4	Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	77
11.	ZABYTKI.....	78
11.1	Złotnik.....	78
11.2	Włostów – pałac.....	80
11.3	Park Petzolda.....	82
12.	OŚWIATA.....	83
12.1	Ogólna sytuacja demograficzna.....	83
12.2	Wydatki na oświatę i uzyskiwane dochody.....	85
12.3	Inwestycje w oświacie.....	87
12.4	Doposażenie bazy dydaktycznej i rozwój kompetencji kadry:.....	88
12.5	Stypendia i nagrody finansowe.....	88
12.6	Projekty unijne.....	88
12.7	Wyniki sprawdzianów w klasach ósmych szkół podstawowych.....	89
12.8	Zatrudnienie w szkołach.....	90
13.	POMOC SPOŁĘCZNA W GMINIE ŻARY.....	95
13.1	Ogólna charakterystyka wydatków.....	95
13.2	Pomoc społeczna.....	96
13.3	Zadania realizowane z ustawy o świadczeniach rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.....	102
13.4	Świadczenie wychowawcze 500+.....	103

13.5	Jednorazowe świadczenie „dobry start” (300+).....	105
13.6	Karta dużej rodziny.....	105
13.7	Pozostałe zadania realizowane przez ośrodek.....	105
13.8	Projekty i programy realizowane przez ośrodek w 2019 r.	106
13.9	Podsumowanie działalności GOPS	108
14.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OBRONA CYWILNA	109
14.1	Ochrona przeciwpożarowa.....	109
14.2	Zarządzanie kryzysowe.....	112
15.	INWESTYCJE	114
15.1	Realizacja inwestycji na terenie gminy.....	114
15.2	Inwestycje w infrastrukturę wodociągową	114
15.3	Inwestycje w infrastrukturę drogową	115
15.4	Inwestycje w zakresie gospodarki nieruchomościami	115
15.5	Inwestycje w bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową.....	116
15.6	Inwestycje w oświatę	117
15.7	Inwestycje w zakresie zdrowia i pomocy społecznej.....	118
15.8	Inwestycje w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	118
15.9	Inwestycje w świetlice i obiekty kulturalne.....	119
15.10	Inwestycje w obiekty sportowe	120
15.11	Inwestycje finansowane z Funduszu sołectkiego	121
16.	Podsumowanie	125

WSTĘP

Drodzy Mieszkańcy i Mieszkancki Gminy Żary

Radni i Radne Rady Gminy Żary

zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym przedkładam Raport o stanie Gminy Żary za 2019 rok. Raport obejmuje podsumowanie działalności Wójta Gminy Żary w 2019 roku. Realizacja zadań przez samorząd gminny wpływa bezpośrednio na codzienną jakość życia mieszkańców. Celem przygotowania raportu było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Gminy Żary. W opracowaniu zaprezentowano sposoby wydatkowania środków finansowych w zakresie inwestycji, pomocy społecznej, oświaty, usług komunalnych czy oferty kulturalnej i sportowej. Zaprezentowano także efektywne działania w zakresie pozyskiwania środków unijnych na wsparcie inwestycji. Raport przedstawia również efekty funkcjonowania Funduszu sołectkiego w Gminie, służącego do realizacji własnych pomysłów mieszkańców. Fundusz sołectki zintegrował społeczności wiejskie, dzięki czemu wspólnie decydowały o przeznaczeniu środków finansowych. Jednocześnie działalność wielu stowarzyszeń na terenie Gminy pozwala spełniać zainteresowania nie tylko dzieci, ale i dorosłych. Dla opracowania raportu zostały wykorzystane dokumenty, opracowania i sprawozdania będące w posiadaniu Urzędu, a także jednostek organizacyjnych.

Wierzę, że zawarte w Raporcie informacje, jak również merytoryczna debata nad stanem Gminy Żary, przyczynią się do budowania i wzmacniania efektywnej współpracy oraz formułowania trafnych wniosków i wytyczenia właściwych kierunków współdziałania na rzecz rozwoju naszej Gminy. Zachęcam do lektury i dialogu.

Leszek Mrozek
Wójt Gminy Żary

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1 POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY

Gmina Żary jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego, w granicach powiatu żarskiego, na pograniczu Niziny Śląskiej i Niziny Wielkopolskiej.

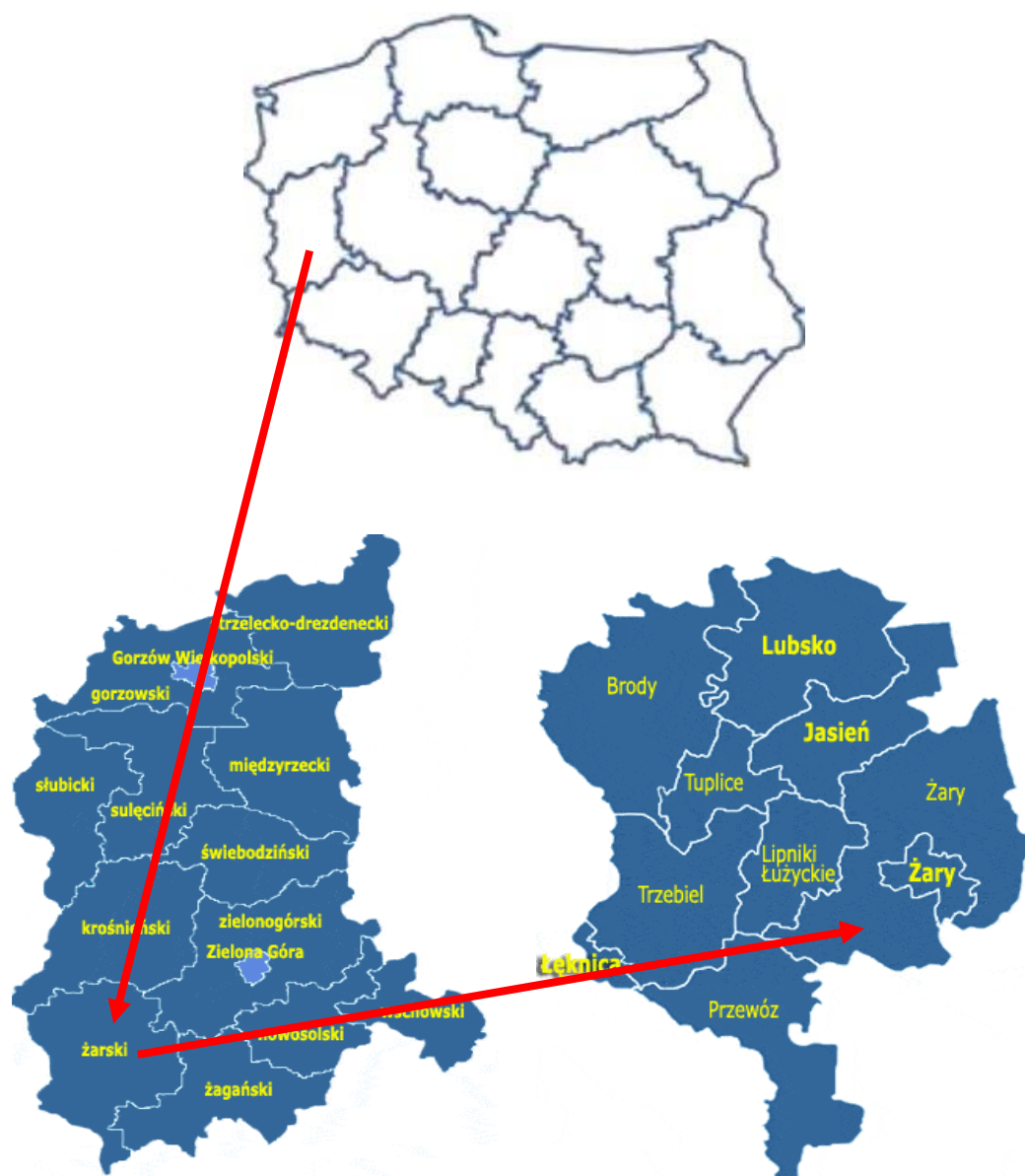
Gmina sąsiaduje z:

- gminą Jesień (od północnego zachodu) – powiat żarski,
- gminą Lipniki Łużyckie (od zachodu) - powiat żarski,
- gminą Przewóz (od południowego zachodu) – powiat żarski,
- gminą Wymiarki (od południa) – powiat żagański,
- gminą Łłowa (od wschodu) – powiat żagański,
- gminą Żagań (od wschodu/północnego wschodu) – powiat żagański,
- gminą Nowogród Bobrzański (od północy) – powiat zielonogórski
- miastem Żary i Żagań.

Gmina Żary zajmuje głównie tereny Wysoczyzny, która obejmuje Wzgórza Żarskie, leżące na północ od wsi Łaz i osiagające wysokość 229 m n.p.m.

Gmina położona jest w bliskiej odległości od przejść granicznych z Niemcami: w Przewozie (ok. 30 km), Olszynie (ok. 25 km) i Łęknicy (ok. 35 km). Teren Gminy Żary przecięty jest ważnymi szlakami komunikacyjnymi - drogami krajowymi nr: 12 i 27, umożliwiającymi dojazd do przejść drogowych na granicy, a także autostradą A18, łączącą dawne przejście w Olszynie z autostradą A4 prowadzącą w kierunku Przemyśla, na której zlokalizowano węzeł Żary.

Rycina 1. Położenie Gminy Żary

1.2 WIELKOŚĆ GMINY I SOŁECTW

Gmina Żary jako jedna z największych gmin w województwie lubuskim zajmuje powierzchnię ok. 294 km² (29362 ha) i liczy 12.018 mieszkańców, którzy zamieszkują 24 sołectwa. Sołectwami tymi są: Biedrzychowice Dolne, Bieniów, Bogumiłów-Janików, Drozdów-Rusocice, Drozków, Grabik, Kadłubia, Lubanice, Lubomyśl, Łaz, Łukawy, Marszów, Miłowice, Mirostowice Dolne, Mirostowice Górne, Olbrachtów, Olszyniec, Rościce, Sieniawa Żarska, Siodło, Stawnik, Surowa, Włostów-Dąbrowiec, Złotnik.

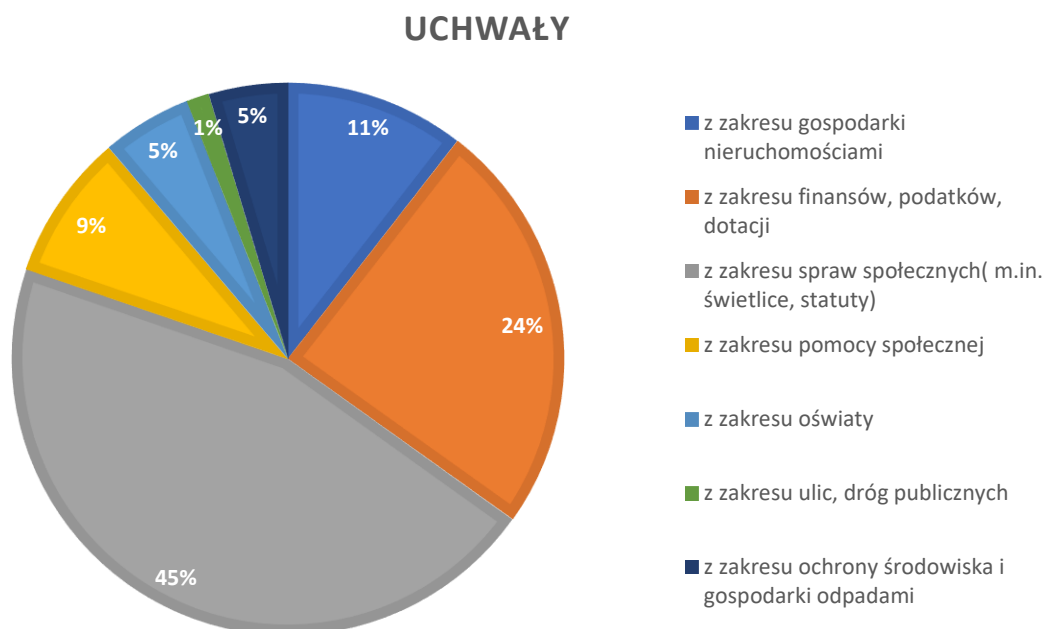

1.3 GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach;
- 2) Centrum Usług Wspólnych Gminy Żary;
- 3) Szkoła Podstawowa w Bieniowie;
- 4) Szkoła Podstawowa w Lubanicach;
- 5) Szkoła Podstawowa w Mirostowicach Dolnych;
- 6) Szkoła Podstawowa w Olbrachtowie;
- 7) Szkoła Podstawowa w Sieniawie Żarskiej;
- 8) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Złotniku;
- 9) Zespół Szkół w Grabiku;

1.4 REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

W 2019 r. Rada Gminy Żary na 10 posiedzeniach procedowała łącznie 151 uchwał.

Wszystkie akty prawne podjęte przez organ uchwałodawczy i przekazane do realizacji organowi wykonawczemu zostały pozytywnie zaopiniowane przez organ nadzoru, czyli Wojewodę Lubuskiego.

W 2019 roku Rada Gminy przyjęła do realizacji nowy program realizowany przez GOPS. Uchwałą Nr IX/120/20 z dnia 11 lipca 2019 r. Rada przyjęła do realizacji program Gminna Karta Seniora, której adresatami są seniorzy zameldowani w Gminie Żary w wieku co najmniej 65 lat. Karta umożliwia seniorom korzystanie z pływalni „Wodnik” w Żarach z zastosowaniem 100% zniżki od obowiązującej ceny biletu, korzystanie z Muzeum Pogranicza Śląsko-Lużyckiego w Żarach z zastosowaniem 100% zniżki na wstęp do placówki oraz na korzystanie z gwarantowanych usług w zakresie rehabilitacji leczniczej poprzez zastosowanie 100% zniżki na zabiegi rehabilitacyjne. Wprowadzenie programu ma na celu ułatwienie seniorom dostępu do dóbr kultury, sportu i rozrywki, wzmacnianie kondycji fizycznej seniorów oraz podniesienie aktywności i sprawności seniorów.

Na mocy Uchwały Nr XII/151/19 z dnia 30 października 2019 r. utworzono na terenie Gminy Żary ośrodek wsparcia – Klub „Senior+”, z siedzibą w Mirostowicach Górnych Nr 31. W wyniku realizacji zadania powstało miejsce dla osób w wieku 60+ zarówno kobiet jak i mężczyzn, które umożliwia im korzystanie z szerokiej i kompleksowej oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym z oferty prozdrowotnej, z zakresu aktywności ruchowej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. Klub Senior+ ma na celu uwzględnienie potrzeb ludzi starszych i ich aktywizację w środowisku lokalnym.

1.5 DEMOGRAFIA

WYKAZ ILOŚCIOWY MIESZKAŃCÓW GMINY ŻARY W LATACH 2018-2019

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały wg stanu na ostatni dzień roku	
		2018	2019
1	BIEDRZYCHOWICE DOLNE	287	288
2	BIENIÓW	829	828
3	BOGUMIŁÓW	227	228
4	DĄBROWIEC	71	73
5	DROZDÓW	83	82
6	DROŻKÓW	500	492
7	GRABIK	994	996
8	JANIKÓW	53	50
9	KADŁUBIA	512	511
10	LUBANICE	599	596
11	LUBOMYŚL	462	465
12	ŁAZ	460	450
13	ŁUKAWY	118	118
14	MARSZÓW	470	470
15	MIŁOWICE	294	298

16	MIROSTOWICE DOLNE	1168	1135
17	MIROSTOWICE GÓRNE	454	451
18	OLBRACHTÓW	1119	991
19	OLSZYNIC	335	330
20	ROŚCICE	102	105
21	RUSOCICE	37	36
22	SIENIAWA ŻARSKA	1121	1115
23	SIODŁO	288	287
24	STAWNIK	204	203
25	SUROWA	194	186
26	WŁOSTÓW	221	212
27	ZŁOTNIK	898	894
	RAZEM	12100	12018

Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

LICZBA URODZEŃ W GMINIE ŻARY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W LATACH 2018-2019

Płeć	Liczba urodzeń w 2018 r.	Liczba urodzeń w 2019 r.
Żeńska	67	47
Męska	45	50
Razem	112	97

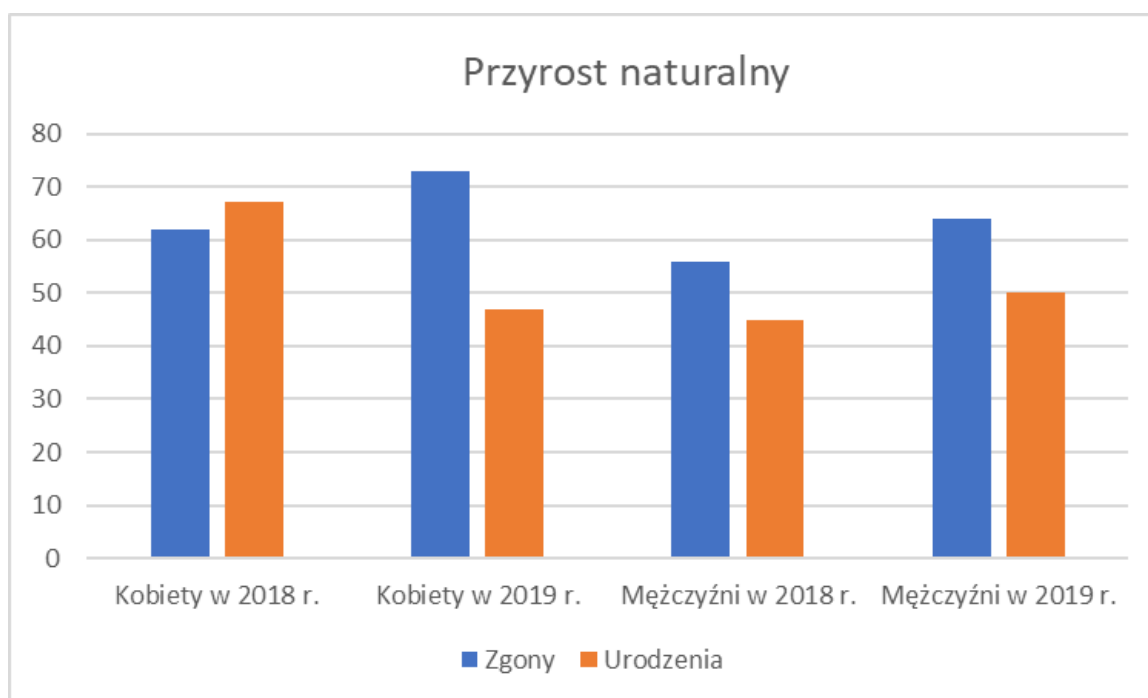
Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

LICZBA ZGONÓW W GMINIE ŻARY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W LATACH 2018-2019

Płeć	Liczba zgonów w 2018 r.	Liczba zgonów w 2019 r.
Żeńska	62	73
Męska	56	64
Razem	118	137

Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

PPZYROST NAURALNY W GMINIE ŻARY

Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

1.6 PROMOCJA GMINY ŻARY

W ramach promocji Gminy podejmowanych jest szereg działań mających na celu propagowanie wiedzy o Jej walorach gospodarczych, przyrodniczych, edukacyjnych, historycznych, ekonomicznych, artystycznych przy pomocy gazety gminnej pn. „Wiadomości z Gminy Żary”, strony internetowej, informacji w prasie i telewizji lokalnej. Organizowanie i współorganizowanie różnego rodzaju imprez przy wsparciu funduszy zewnętrznych sprzyja wzajemnej integracji środowisk wiejskich.

W ramach promocji Gmina nawiązuje współpracę z przedsiębiorcami, instytucjami i firmami w zakresie wydania wspólnych publikacji (np. Kalendarz imprez kulturalnych i sportowych). Opracowuje również własne publikacje tj. foldery, broszury czy publikacje książkowe.

Jednym z ważnych elementów podejmowanych działań promocyjnych jest nagradzanie za osiągnięcia mieszkańców Gminy, którzy w danej dziedzinie osiągnęli wysokie wyniki i reprezentują Gminę na zawodach czy turniejach rangi ogólnopolskiej czy międzynarodowej.

Rozwój promocji gminy jest aktywnie wspierany przez zespoły śpiewacze, które prezentują swój dorobek na wszelkiego rodzaju festiwalach, przeglądach czy muzycznych przedsięwzięciach organizowanych przez inne regiony. Uświetniają również uroczystości konkursy, spotkania rangi gminnej.

Zespół folklorystyczny „Dolina Nowego Sołońca” ze Złotnika bierze udział w imprezach o charakterze międzynarodowym, promując tradycję, obyczaje i kulturę górali czadeckich, promując jednocześnie wizerunek Gminy.

1.7 WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI

W ramach współpracy z innymi jednostkami, Gmina Żary od wielu lat jest członkiem Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego. Ponadto w ramach pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację projektów z partnerami niemieckimi, tj. z Gminą Neuhauszen - Spree oraz Gablenz, Gmina Żary jest członkiem Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion „Spree-Nysa-Bóbr” oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie.

Nie można również pominąć współpracy zagranicznej, która dla Gminy Żary jest bardzo ważna i od lat cieszy się wspólnymi przedsięwzięciami na pograniczu polsko – niemieckim. Gmina Żary współpracuje z Gminą Gablenz z Saksonii oraz z Gminą Neuhauszen – Spree. Wspólne działania podejmowane są m. in. w zakresie kultury, turystyki, sportu, edukacji, wymiany młodzieży, ochrony środowiska oraz zadań z zakresu bezpieczeństwa przeciwpożarowego realizowanego przez Ochotnicze Straże Pożarne. Każdego roku odbywają się spotkania konsultacyjne, na których samorzady przedstawiają swoje potrzeby dotyczące realizacji wspólnych projektów w danym roku.

1.7.1 Gmina Gablenz

W ramach współpracy partnerskiej delegacja z Gminy Żary w 2019 roku brała udział w imprezach okolicznościowych w Gablenz i Kromlau tj. m.in. w: **Spotkaniu Noworocznym, Święcie stawiania drzewka majowego, Święcie Parku Rododendronów w Kromlau, Święcie latawców i Oktoberfest w Gablenz.**

Gmina Gablenz była również partnerem w dużym projekcie strażackim: **„Strażacy na Pograniczu Polsko-Saksońskim to innowacyjny sprzęt ratowniczo-gaśniczy, rozwijająca się gospodarka, skuteczni wobec migracji ludności”**, w ramach którego Gmina Żary otrzymała nowy samochód ratowniczo- gaśniczy dla OSP Sieniawa Żarska.

1.7.2 Gmina Neuhausen/Spree

Gmina Żary rokrocznie jest partnerem w projekcie pn. „Wyścig Smoczych Łodzi”, w którym aktywnie bierze udział, wystawiając drużynę do zawodów, które odbywają się w Neuhausen – Spree podczas Festynu Wodnego.

W czerwcu 2019 r. seniorzy z Mirostowic Górnych uczestniczyli w 26 Brandenburskim Tygodniu Seniora, podczas którego organizatorzy zapewnili szereg atrakcji kulturalnych.

W odpowiedzi na nasze zaproszenie Seniorzy z Gminy Neuhausen/Spree wzięli udział w **Polsko-Niemieckim spotkaniu wigilijnym**, które odbyło się w Mirostowicach Górnych. Oprócz tradycyjnego degustowania potraw wigilijnych odbyła się również wycieczka do Izby Dziedzictwa Kulturowego w Bieniowie, a następnie

zwiedzono „Galerię Mi” w Mirostowicach Dolnych. Seniorzy z Polski mieli również okazję, aby pochwalić się swoją nowo powstałą siedzibą Klubu Senior +.

W 2019 roku został wydany dwujęzyczny folder promocyjny Gminy Neuhausen/ Spree, w którym znajdują się informacje promujące naszą Gminę.

Delegacje obydwu partnerskich Gmin biorą również udział w cyklicznych imprezach organizowanych rokrocznie przez Gminę Żary tj. **dożynki, zawody pożarnicze czy rozgrywki sportowe o „Puchar Wójta Gminy Żary”.**

2. ROZWÓJ LOKALNY

Urząd jako gminna jednostka organizacyjna realizuje zadania należące do samorządu gminy i działa w oparciu o przyjęte dokumenty programowe.

2.1 STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŻARY

Strategia Rozwoju Gminy Żary została opracowana na lata 2014-2020. Główny cel strategii, jakim jest „Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Żary” realizowany jest poprzez działania w pięciu obszarach tematycznych: I. Społeczeństwo, II. Ekologia, III. Przestrzeń i Infrastruktura, IV. Turystyka, V. Gospodarka. Powyższe działania zostały opracowane na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej oraz konsultacji społecznych przeprowadzanych w związku z pracą nad niniejszym dokumentem, które określiły główne obszary problemowe występujące na obszarze Gminy Żary. Zdefiniowane problemy znajdują odzwierciedlenie w potrzebach mieszkańców Gminy, jak również ich najbliższego otoczenia. Ważne jest podnoszenie jakości życia mieszkańców Gminy Żary, co jest jednocześnie głównym celem opracowywanego dokumentu. Ponadto istotne jest również podnoszenie konkurencyjności Gminy w regionie poprzez budowę i modernizację infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ułatwienie dostępu do instytucji użyteczności publicznej, rozszerzenie oferty turystycznej, zwiększanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, a także przyciąganie inwestorów zewnętrznych do lokowania swoich przedsiębiorstw na obszarze Gminy. Główny cel strategii, jakim jest „Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Żary” jest realizowany za pomocą odpowiednio wyodrębnionych celów strategicznych i operacyjnych. Są one realizowane przez Urząd Gminy we współpracy z jednostkami samorządów terytorialnych na różnych szczeblach (krajowym, wojewódzkim czy powiatowym), a także z organizacjami pozarządowymi czy innymi partnerami społecznymi.

2.2 PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY ŻARY DO ROKU 2020

Gmina Żary posiada uchwalony Plan Gospodarki Niskoemisyjnej z perspektywą do roku 2020, w którym zostały wyznaczone następujące cele:

- redukcja do roku 2020 emisji gazów cieplarnianych o 4 % (tj. o 4 630,28 Mg CO₂/rok; wartość odniesienia: łączna emisja CO₂ w 2015 r. – 115 726,56 Mg CO₂), w stosunku do roku bazowego, tj. 2015 r.;
- zwiększenie do roku 2020 udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do poziomu 4% (tj. wzrost wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych o 910,41 MWh/rok; wartość odniesienia: łączne zużycie energii elektrycznej w 2015 r. – 22 760,20 MWh/rok), w stosunku do roku bazowego, tj. 2015 r.;

- redukcja do 2020 roku zużycia energii końcowej o 4 % (tj. o 3 706,59 MWh; wartość odniesienia: łączne zużycie energii finalnej w 2015 r. – 92 664,86 MWh), w stosunku do roku bazowego, tj. 2015 r.

W związku ze zidentyfikowanym zanieczyszczeniem w Gminie zaplanowano podjęcie szeregu działań, w tym inwestycyjnych, których efektem ma być ograniczenie przewidywanej emisji w roku 2020. Realizując Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w Gminie Żary, przystąpiono do realizacji projektu partnerskiego w zakresie rozwoju transportu niskoemisyjnego i popularyzacji ruchu rowerowego pn. „Kompleksowy Program Komunikacji w Żarsko – Żagańskim Obszarze Funkcjonalnym”. Projekt realizowany jest w latach 2016-2020.

Ponadto w roku 2019 na terenie Gminy Żary zamontowano 29 sztuk energooszczędnych hybrydowych lamp solarnych. Sukcesywnie od 2016 roku nowobudowane odcinki oświetlenia drogowego wyposażane są w energooszczędne oprawy typu LED. Na koniec 2019 roku zamontowanych było łącznie we wszystkich miejscowościach 1.742 szt. punktów świetlnych, na które składa się 285 szt. energooszczędnych opraw LED oraz 104 szt. hybrydowych lamp solarnych. Pozostała część to dotychczasowe oprawy sodowe.

2.3 PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY ŻARY NA LATA 2016-2020

Gmina Żary posiada lokalny program rewitalizacji na lata 2016 – 2020 opracowany w oparciu o Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Głównym celem Programu rewitalizacji jest podniesienie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako przestrzeni życiowej i zawodowej oraz ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, bezrobociu, niskiej aktywności społecznej, przemocy i przestępczości. Ze względu na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk wyznaczono 2 podobszary na terenie Gminy o powierzchni 3 729 ha, które będą poddane rewitalizacji:

- **Podobszar I – Bogumiłów – Janików, Drozdów – Rusocice;**
- **Podobszar II – Włostów, Dąbrowiec.**

Tereny te charakteryzują się występowaniem szczególnie niekorzystnych zjawisk. Kierunki działań zaplanowane na obszarze rewitalizacji zorientowane są przede wszystkim na: aktywizację społeczności lokalnej, przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, poprawę warunków i jakości edukacji oraz bezpieczeństwa mieszkańców, a ponadto stworzenie miejsc dedykowanych różnym grupom użytkowników oraz uporządkowanie i ożywienie przestrzeni publicznej. W ramach zadań inwestycyjnych planowanych w Programie rewitalizacji w 2019 r. zakończono ostatnie działanie tj.: **Budowę Centrum Kulturalno – Edukacyjnego w sołectwie Drozdów – Rusocice** wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.

W Programie rewitalizacji ujęto również zadania społeczne, które były realizowane w latach 2017-2019 przez GOPS w Żarach.

2.4 WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH, W TYM UNIJNYCH I KRAJOWYCH

W 2019 roku Gmina Żary realizowała następujące projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych, w tym przede wszystkim środków unijnych:

2.4.1 w zakresie oświaty i edukacji:

„Mamo, Tato! Chcę do przedszkola! Rozwój wychowania przedszkolnego w Gminie Żary”. Projekt zakłada doposażenie budynku przedszkola w Grabiku w niezbędny sprzęt oraz pomoce dydaktyczne oraz rozbudowę istniejącego placu zabaw. Projekt realizowany jest w latach 2019-2020 przez Gminę Żary ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach LRPO Lubuskie 2020; Działanie 8.1 „Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej” / poddziałanie 8.1.1 „Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”.

Wartość całkowita zadania: **350.191,25** zł; dofinansowanie: **297.662,56** zł;

Wyposażenie przedszkola w Grabiku

2.4.2 w zakresie bezpieczeństwa:

„Strażacy na Pograniczu Polsko-Saksońskim, to innowacyjny sprzęt ratowniczo – gaśniczy, rozwijająca się gospodarka, skuteczni wobec migracji ludności”, projekt dofinansowany ze środków PW INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020 i realizowany był w partnerstwie z Gminą Bad Muskau i Gablenz z Saksonii oraz Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim, Gminą Łęknica i Lubsko. W ramach zadania zakupiony został nowoczesny wóz strażacki dla OSP Sieniawa Żarska, a dodatkowo realizowane były szkolenia strażaków z terenu pogranicza oraz kampanie informacyjne dotyczące bezpieczeństwa.

Całkowita wartość projektu – **332.880 euro**, dofinansowanie – **282.948 euro**.

Samochód strażacki dla OSP Sieniawa Żarska

2.4.3 w zakresie turystyki i sportu

- **„Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko-niemieckiego – etap V”.**

Nadrzędnym celem projektu jest poprawa atrakcyjności turystycznej pogranicza polsko-niemieckiego oraz zwiększenie dostępu do jego atrakcji przyrodniczych i kulturowych, poprzez tworzenie ścieżek rowerowych wraz z miejscami odpoczynku oraz regionalną i ponadregionalną kampanią promocyjną. Przedsięwzięcie dofinansowane jest w ramach Programu Współpracy Interreg Polska Saksonia 2014 – 2022 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt realizowany jest przez Gminę Żary w partnerstwie z 5 instytucjami po stronie polskiej i trzema instytucjami po stronie niemieckiej. Liderem projektu jest Gmina Zgorzelec. Zakres rzeczowy projektu na terenie naszej Gminy obejmuje budowę infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Projekt jest realizowany w latach 2019-2021. Całkowita wartość zadania dla Gminy Żary opiewa na kwotę 71.377,60 euro, z tego dofinansowanie wynosi 60.670,78 euro.

„Przygoda z Nysą” Mirostowice Dolne

- **„Budowa Otwartych Stref Aktywności w miejscowości Kadłubia i Rościce”**

W ramach projektu w 2019 r. wybudowano dwie Otwarte Strefy Aktywności wyposażone w urządzenia siłowni zewnętrznej takie jak: biegacz, orbitrek, wioślarz, wahadło, koła Tai-Chi, ławeczkę do ćwiczeń oraz stoły do gier plenerowych.

Całkowita wartość zadania wyniosła 72.089,04 zł, w tym dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu, w ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej: 31.200 zł

Otwarta Strefa Aktywności w m. Kadłubia

Otwarta Strefa Aktywności w m. Rościce

- **„Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w miejscowości Olbrachtów”**

Przedsięwzięcie dofinansowane było ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W ramach projektu w 2019 roku w m. Olbrachtów wybudowano elementy małej architektury, tj. zadaszoną wiatę wypoczynkową ze stołami i ławkami, zamontowano betonowe stoły do gier w szachy/warcaby i chińczyka, stojaki na rowery oraz kosze na śmieci.

Całkowita wartość zadania wyniosła 49.200 zł, w tym dofinansowanie UE 24.688 zł.

Budowa infrastruktury turystycznej w Olbrachtowie

2.4.4 w zakresie transportu

- **„Kompleksowy program komunikacji w Żarsko – Żagańskim Obszarze Funkcjonalnym”**

Realizowany jest w latach 2017 – 2020. Celem projektu jest ograniczenie emisji CO₂ z transportu do atmosfery w Żarsko - Żagańskim Obszarze Funkcjonalnym oraz poprawa funkcjonowania komunikacji

publicznej na terenie Gminy Żary. W ramach projektu na terenie naszej Gminy zamontowano 23 nowe wiaty przystankowe wraz z wyposażeniem oraz 7 wiat rowerowych i 2 tablice świetlne wchodzące w skład systemu informacji pasażerskiej. Zadanie jest współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020, Oś priorytetowa 3 - Gospodarka niskoemisyjna, działanie 3.3 - Ograniczenie niskiej emisji w miastach, poddziałanie 3.3.1 - Ograniczanie niskiej emisji w miastach - projekty realizowane poza formułą ZIT.

Całkowita wartość zadania opiewa na kwotę 951.613,40 zł. Rozliczono część inwestycji i otrzymano częściowe dofinansowanie zadania w wysokości 411.927 zł.

- **„ Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Mirostowice Górne**

W ramach zadania zmodernizowano odcinek drogi o długości 420 m.b.. Wartość całkowita zadania 323.301,81 zł; dotacja z budżetu Województwa Lubuskiego związana z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolniczej: 50.400 zł.

- „ Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Miłowice”

W ramach zadania zmodernizowano odcinek drogi o długości 360 m.b.. Wartość całkowita zadania to 235.929,99 zł; dotacja z budżetu Województwa Lubuskiego związana z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolniczej: 43.200 zł.

- „ Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Lubanice”

W ramach zadania zmodernizowano odcinek drogi o długości 430 m.b.. Wartość całkowita zadania to 212.403,78 zł; dotacja z budżetu Województwa Lubuskiego związana z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolniczej: 80.000 zł.

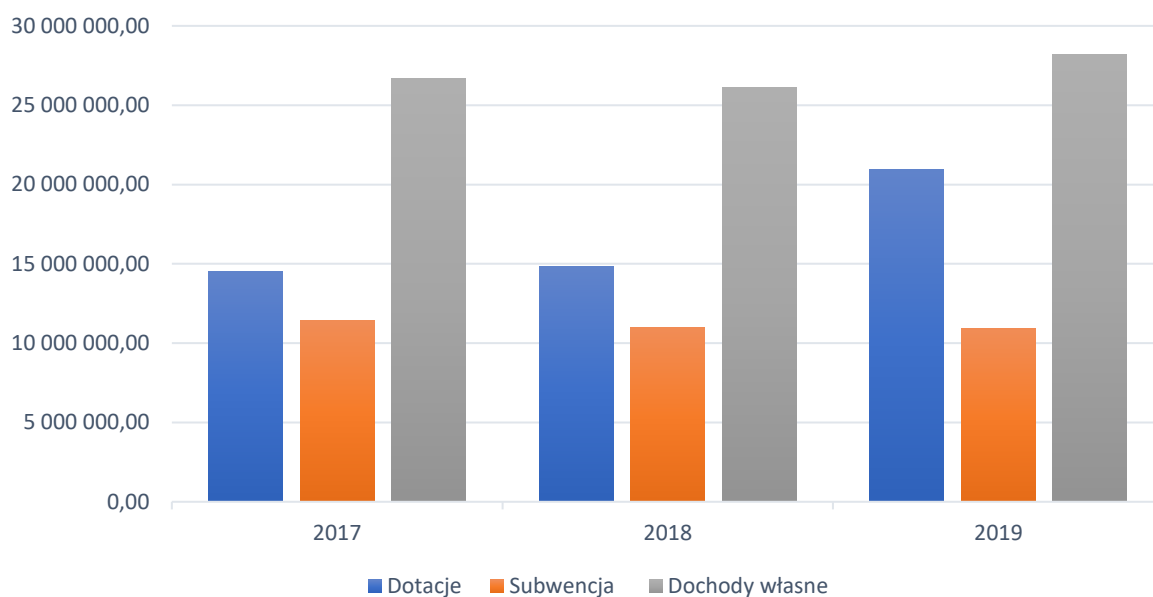

3. BUDŻET GMINY / FINANSE GMINY

3.1 FINANSE

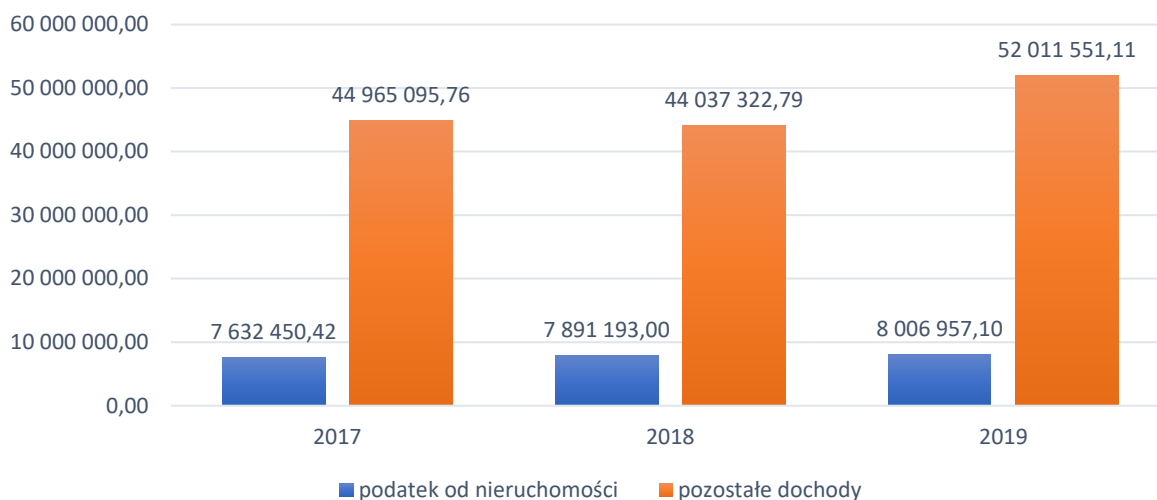
Polityka finansowa Gminy Żary realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej prognozie finansowej Gminy Żary oraz w uchwale budżetowej w ramach wydatków majątkowych.

Struktura dochodów Gminy Żary w latach 2017-2019

Finansową pozycję Gminy określa wysokość osiągniętych dochodów budżetowych. Najwyższy udział mają podatki: dochodowy od osób fizycznych (11.117.930 zł), od osób prawnych (690.139,34 zł), z podatku od nieruchomości (8.006.957,10 zł). Od 2016 roku znaczącym składnikiem dochodów gminy jest program rządowy „Rodzina 500+” (9.633.273,28 zł). Kolejną pozycję zajmują subwencje (10.903.811 zł) oraz dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące (17.519.468,19 zł). Dochody własne Gminy Żary stanowią 28.190.674,48 zł.

Dochody z tytułu podatku od nieruchomości w ogólnych dochodach w latach 2017-2019

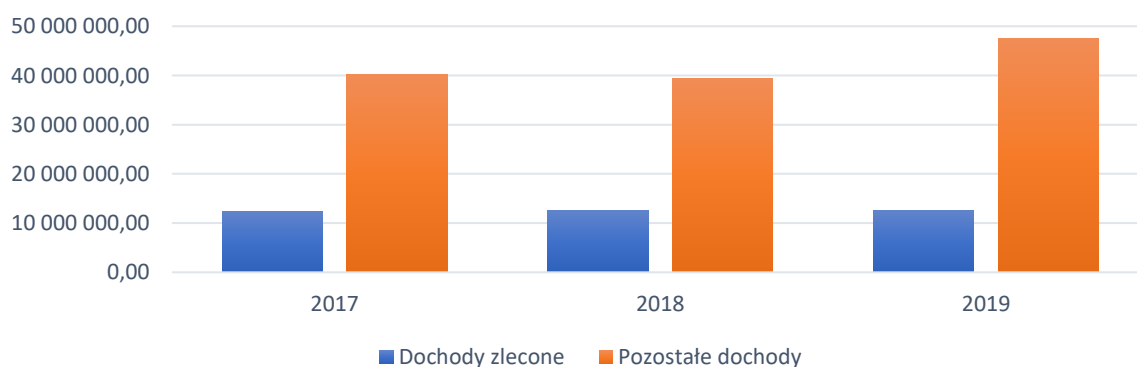

W formie dotacji celowych na realizację zadań zleconych Gmina otrzymała środki m.in. na:

- zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej;
- realizację świadczenia wychowawczego 500+;
- świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego;
- kartę dużej rodziny;
- realizację programu „Dobry start”.

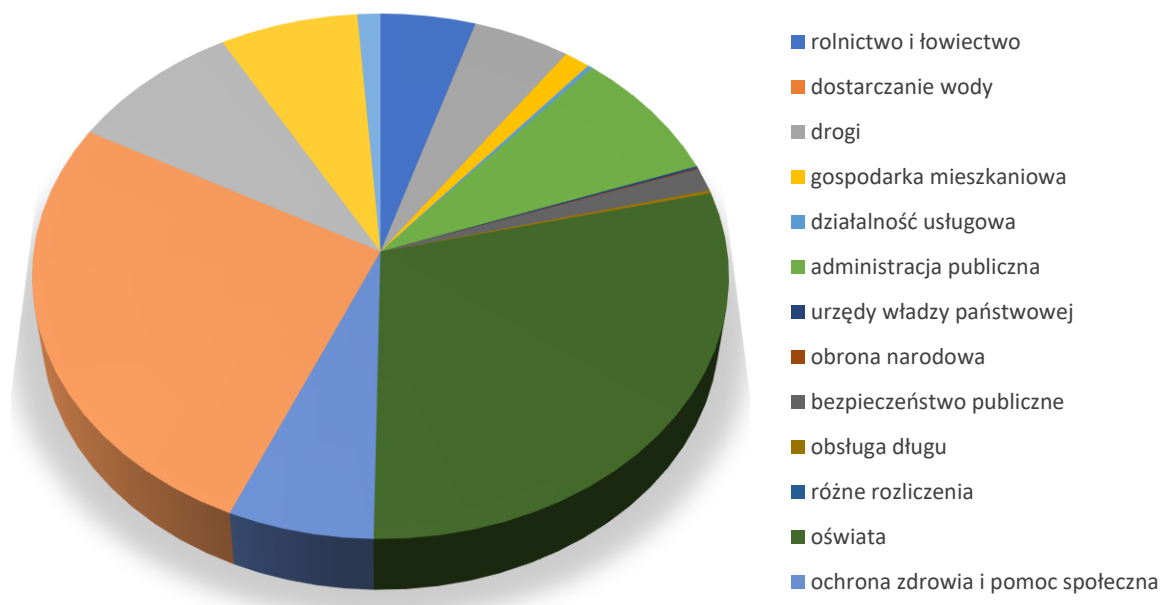
Zakres realizacji zadań zleconych przedstawia się następująco:

Struktura dochodów zleconych w stosunku do pozostałych dochodów w latach 2017-2019

Na realizację zadań wynikających z przepisów ustrojowych Gmina w 2019 roku wydatkowała środki w wysokości 56.011.561,44 zł. Struktura wydatków na poszczególne obszary przedstawia poniższy wykres:

Struktura wydatków Gminy Żary w 2019 roku

Obszarem, na który Gmina wydatkuje największą część środków jest oświata i stanowi 16.212.636,05 zł. Na kolejnej pozycji plasuje się opieka społeczna i ochrona zdrowia z kwotą 14.822.915,02 zł. Ważnym obszarem wydatkowania środków jest również ochrona środowiska, na którą wydatkowano 4.942.365,41 zł.

Jednocześnie od 2014 roku systematycznie wzrasta kwota środków przeznaczanych na inwestycje i modernizacje na terenie Gminy Żary. I tak realizacja inwestycji w poszczególnych latach kształtowała się następująco:

- 2015 rok – 5.094.787,78 zł;
- 2016 rok – 6.461.019,69 zł;
- 2017 rok – 8.358.406,42 zł;
- 2018 rok – 9.151.733,38 zł;
- 2019 rok – 9.807.663,01 zł.

Inwestycje w latach 2015 – 2019 w poszczególne obszary działalności Gminy prezentuje poniższe zestawienie:

DZIAŁ	ROK					SUMA Z LAT 2015-2019
	2015	2016	2017	2018	2019	
Rolnictwo i łowiectwo	1 442 093,15	957 395,75	899 731,75	1 765 946,23	535 080,14	5 600 247,02
Transport i łączność	95 572,83	2 323 249,17	3 050 791,84	1 582 831,09	2 079 656,77	9 132 101,70
Gospodarka mieszkaniowa	61 968,54	159 050,61	230 560,12	45 900,00	373 923,99	871 403,26
Działalność usługowa	57 402,28	181 866,60	-	29 370,00	15 974,00	284 612,88
Administracja publiczna	79 978,50	31 550,00	-	57 440,00	46 690,80	215 659,30
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	61 240,00	46 998,29	1 748 355,60	1 358 670,00	382 667,00	3 597 930,89
Oświata i wychowanie	243 267,79	1 378 486,79	118 648,00	31 365,00	2 519 164,64	4 290 932,22
Ochrona zdrowia	-	-	-	-	100 000,00	100 000,00
Pomoc społeczna	26 128,17	19 500,00	-	-	242 309,88	287 938,05
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 850 272,39	761 958,44	855 831,47	1 279 056,74	1 204 559,21	6 951 678,25
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92 360,09	345 554,17	494 652,09	791 933,07	2 039 782,16	3 764 281,58
Kultura fizyczna	84 504,04	255 409,87	959 835,55	2 209 221,25	267 854,42	3 776 825,13
RAZEM	5 094 787,78	6 461 019,69	8 358 406,42	9 151 733,38	9 807 663,01	38 873 610,28

Z powyższego zestawienia wynika, iż obszarem w który Gmina najbardziej inwestuje są drogi gminne, budowa nowych odcinków, poprawa stanu już istniejących, modernizacja i przebudowa dróg lokalnych. Na ten cel w latach 2015 -2019 Gmina wydatkowała 9.132.101,70 zł. Drugim bardzo ważnym obszarem działalności, który ma wpływ na poziom jakości życia na wioskach, a także poziom bezpieczeństwa mieszkańców jest oświetlenie drogowe. W tym zakresie Gmina wydatkowała łącznie w ciągu ostatnich 5 lat kwotę 6.951.678,25 zł. I trzecim najważniejszym dla mieszkańców elementem wpływającym na standard życia jest infrastruktura wodociągowa. Na ten cel Gmina przeznaczyła środki w wysokości 5.600.247,02 zł.

Na finanse Gminy wpływ mają również mieszkańcy sołectw, uczestnicząc w decydowaniu o przeznaczeniu środków w ramach Funduszu sołeckiego. W Gminie Żary środki z tego funduszu są wyodrębniane od 2010 roku. Z każdym rokiem na poszczególne sołectwa przyznawana jest coraz wyższa pula, o której przeznaczeniu decydują mieszkańcy.

Kwoty Funduszu sołectkiego przypadające na poszczególne sołectwa w latach 2016 – 2019 przedstawia poniższa tabela:

Miejsce	ROK					Suma z lat 2016-2020
	2016	2017	2018	2019	2020	
Biedrzychowice Dolne	14 860,45	14 645,40	18 763,40	20 180,90	20 422,08	88 872,23
Bieniów	29 368,48	29 116,10	37 602,00	41 105,70	41 508,30	178 700,58
Bogumiń-Janików	14 831,08	14 732,75	18 462,58	20 059,58	20 048,51	88 134,50
Włostów-Dąbrowiec	14 566,77	14 412,47	18 462,58	20 300,00	20 339,07	88 080,89
Drozdów-Rusocice	9 809,07	9 666,55	12 333,46	13 400,46	13 365,67	58 575,21
Drożków	21 057,20	20 963,59	27 411,86	29 431,68	29 636,93	128 501,26
Grabik	29 368,48	29 116,10	37 602,00	41 105,70	41 508,30	178 700,58
Kadłubia	20 469,83	20 672,43	27 148,64	30 130,48	30 633,13	129 054,51
Lubanice	23 847,20	23 787,85	30 608,03	33 213,41	33 331,16	144 787,65
Lubomyśl	20 469,83	20 119,23	25 569,36	27 664,14	27 478,49	121 301,05
Łaz	20 264,25	19 973,64	25 381,35	27 499,71	27 727,54	120 846,49
Łukawy	9 515,39	9 375,38	12 032,64	13 030,51	13 241,15	57 195,07
Marszów	19 353,83	19 420,44	25 118,14	27 370,40	27 769,05	119 031,86
Miłowice	14 302,45	14 296,01	18 612,99	20 347,32	20 754,15	88 312,92
Mirostowice Dolne	29 368,48	29 116,10	37 602,00	41 105,70	41 508,30	178 700,58
Mirostowice Górne	19 353,83	19 303,97	24 629,31	27 047,55	27 852,07	118 186,73
Olbrachtów	29 368,48	29 116,10	37 602,00	41 105,70	41 508,30	178 700,58
Olszyniec	16 416,98	16 334,13	20 756,30	22 197,08	22 040,91	97 745,40
Rościce	9 074,86	8 909,53	11 355,80	12 455,00	12 618,00	54 413,19
Sieniawa Żarska	29 368,48	29 116,10	37 602,00	41 105,70	41 508,30	178 700,58
Siodło	14 478,66	14 237,77	18 612,99	20 018,48	20 463,59	87 811,49
Stawnik	12 217,29	11 879,37	15 191,21	16 520,00	16 850,00	72 657,87
Surowa	11 365,60	11 355,28	14 777,59	16 442,28	16 478,80	70 419,55
Złotnik	29 368,48	29 116,10	37 602,00	41 105,70	41 508,30	178 700,58
Razem	462 465,45	458 782,39	590 840,23	643 943,18	650 100,10	2 806 131,35

Jednocześnie Gmina co roku zwraca się z wnioskiem o częściowy zwrot z budżetu państwa środków wydatkowanych z ww. Funduszu. Wysokość poniesionych wydatków i kwoty otrzymanego zwrotu prezentuje poniższe zestawienie:

Fundusz sołecki w latach 2010 - 2019

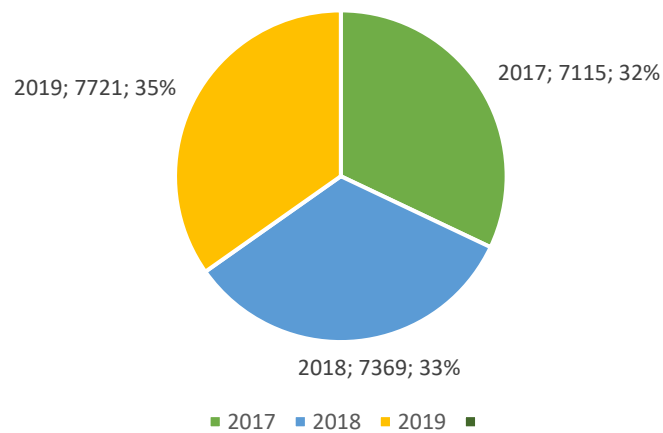
Rok	Wysokość FS	Zwrot w roku następnym
2010	316 126,00	83 146,94
2011	357 770,00	86 646,72
2012	326 573,00	91 175,96
2013	352 436,00	98 956,00
2014	384 258,79	134 569,81
2015	420 984,14	158 254,30
2016	462 465,45	154 962,45
2017	458 782,39	148 101,49
2018	590 840,23	164 124,18
2019	643 943,18	161 042,59
2020	650 100,10	-
<i>Razem</i>	4 964 279,28	1 119 937,85

3.2 PODATKI I OPŁATY LOKALNE

Ważnym elementem finansów Gminy jest polityka fiskalna kształtowana przez wysokość podatków i opłat lokalnych, o której w dużej mierze decyduje Rada Gminy, mając jednak na uwadze określone przez Ministra Finansów stawki maksymalne dla podatków lokalnych.

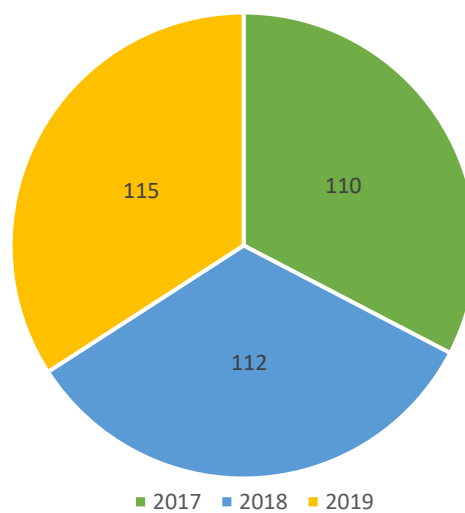
Liczba podatników na Gminie Żary od kilku lat systematycznie wzrasta, co świadczy o jej atrakcyjności pod względem decyzji o osiedleniu i inwestowaniu na terenie Gminy.

Liczba podatników (osób fizycznych) w latach 2017-2019

W latach 2017- 2019 zauważyć można wzrost liczby podatników na terenie Gminy Żary. Dużo wyższy jest wzrost podatników wśród osób fizycznych, natomiast u osób prawnych widoczny jest lekki trend wzrostowy, nie jest on jednak tak dynamiczny. Powyższe wynika przede wszystkim ze zwiększenia atrakcyjności terenów wiejskich pod budownictwo mieszkaniowe.

Liczba podatników (osób prawnych) w latach 2017- 2019

4. MIENIE KOMUNALNE

4.1 GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Gmina Żary prowadzi racjonalną politykę mieszkaniową zmierzającą do zwiększenia możliwości zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców i poprawy stanu technicznego lokali komunalnych. Obecny stan techniczny zasobu komunalnego Gminy Żary wskazuje na potrzebę znacznych nakładów finansowych. W gminnym zasobie znajdują się budynki przedwojenne i powojenne o niskim standardzie, a ogólny stan lokali ocenia się jako średni. Brak nakładów na posiadane lokale znajdujące się w zasobie nieruchomości gminnych w latach 1990-2010, skutkuje koniecznością zaangażowania większych środków na lokale w zakresie przekraczającym zwykły zarząd. W miarę potrzeb i możliwości finansowych gminy, wymienia się stolarkę okienną i drzwiową. Dokonuje się napraw instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, pokryć dachowych oraz drobnych napraw bieżących mając na uwadze przede wszystkim bezpieczeństwo lokatorów.

W 2019 r. wykonano kompleksowy remont 1 lokalu mieszkalnego, znajdującego się w m. Mirostowice Dolne (lokal został odzyskany w postępowaniu eksmisyjnym). Dokonano naprawy instalacji kanalizacyjnej w budynku użytkowym w m. Mirostowice Górne. Przygotowano dokumentację projektową wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę, dla kompleksowego remontu lokalu mieszkalnego znajdującego się w m. Stawnik, w którym została przeprowadzona wymiana instalacji elektrycznej.

W 2019 r. sprzedano 2 lokale na rzecz dotychczasowych najemców, którym udzielono bonifikaty. Przekazano w użytkowanie 2 lokale dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach na realizację zadań własnych tej instytucji tj. 1 lokal mieszkalny położony w m. Mirostowice Dolne z przeznaczeniem na mieszkanie chronione i 1 lokal użytkowy w m. Mirostowice Górne na siedzibę Klubu Seniora.

Ze względu na ograniczone możliwości lokalowe, czas oczekiwania na lokal mieszkalny przez osoby zakwalifikowane do przydziału lokalu przez Społeczną Komisję Mieszkaniową, wynosi około 2 lata. Na koniec 2019 r. na liście oczekujących znajdowały się 4 osoby oczekujące na przyznanie lokalu socjalnego, przy czym komisja corocznie szczegółowo weryfikuje sytuację osób ubiegających się o przydział mieszkań.

Na koniec roku 2019 w zasobie nieruchomości Gminy Żary znajdowały się:

1. Lokale mieszkalne w ilości 75 szt. o łącznej powierzchni 3 397,32 m², z czego w najem oddanych było 67 szt., w tym 8 lokali oddanych w najem socjalny.

Na pozostałe lokale składają się:

- mieszkania chronione administrowane przez GOPS;

- 1 lokal tymczasowy;
- 2 lokale przeznaczone do sprzedaży;
- 1 lokal odzyskany z eksmisji, który na koniec 2019 r. został kompleksowo wyremontowany;
- 1 lokal przeznaczony do kapitalnego remontu.

2. Lokale użytkowe 8 szt. o łącznej powierzchni 485,45 m², z czego 4 szt. oddane w najem.

Pozostałe 3 szt. po byłych ośrodkach zdrowia, 1 szt. po działalności usługowej –wszystkie przeznaczone do remontu lub sprzedaży. Lokale oddane w najem mają obecnie następujące przeznaczenie:

- 2 ośrodki zdrowia;
- 1 apteka;
- 1 salonik prasowy.

W 2019 r. dokonano sprzedaży gruntów na cele zabudowy mieszkaniowej w ilości 5 szt. nieruchomości położonych w m. Mirostowice Dolne i Sieniawa Żarska o łącznej powierzchni 0,4279 ha. Grunty gminne są przeznaczane do sprzedaży zgodnie z wpływającymi wnioskami osób zainteresowanych. Ponadto w pierwszej kolejności wyznaczone do sprzedaży są nieruchomości objęte Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego oraz te nieruchomości, dla których wydana jest decyzja o warunkach zabudowy. Sprzedaż odbywa się w trybie przetargowym, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Sprzedano również 1 nieruchomość przeznaczoną pod zabudowę inwestycyjną o pow. 0,4423 ha położoną w m. Kadłubia.

4.2 DZIERŻAWA GRUNTÓW GMINNYCH

Gminne grunty oddane w dzierżawę zagospodarowywane są z przeznaczeniem na różne cele zgodnie z wpływającymi wnioskami. W większości są to grunty o charakterze rolnym, wspomagające lokalnych rolników, pozwalające na powiększenie prowadzonych gospodarstw rolnych. Grunty gminne cieszą się dużą popularnością przy wykorzystaniu na cele rekreacyjne oraz na ogródki przydomowe, dzięki którym nasi mieszkańcy mają miejsce do wypoczynku lub uprawy warzyw na własny użytek. Do dzierżawy oddawane są również grunty dla wspólnot mieszkaniowych lub pod działalność gospodarczą.

Rok	Ogólna powierzchnia wydzierżawionych użytków (w ha)	Liczba wydzierżawionych gruntów	Uzyskana kwota z wpłat
2017	91,63	137	114 500,25 zł
2018	96,178	136	97 022,10 zł
2019	97,35	129	102 804,34 zł

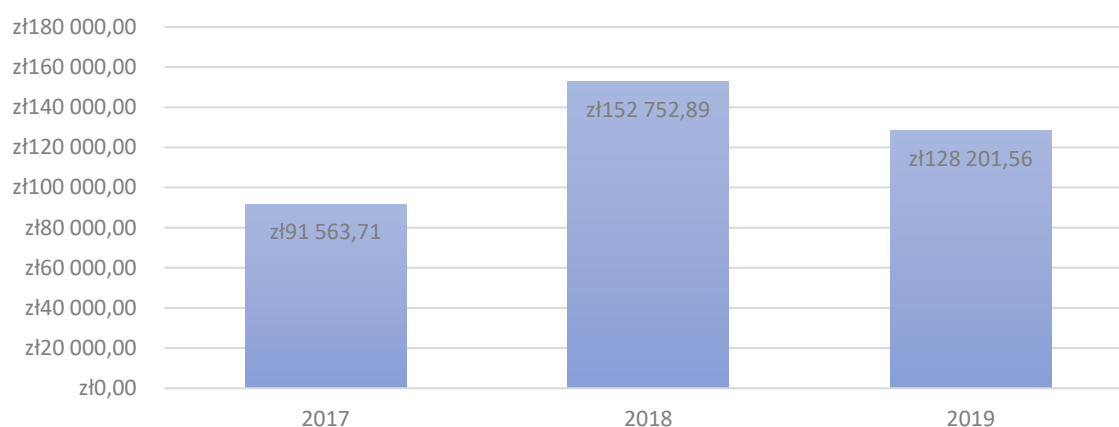
4.3 UŻYTKOWANIE WIECZyste GRUNTÓW

Prawo użytkowania wieczystego ustanowione było dla 41 użytkowników wieczystych figurujących w ewidencji gruntów i budynków, których prawo zostało nadane w latach poprzednich w tym dla:

- 35 osób fizycznych
- 6 przedsiębiorstw.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. prawo użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe przekształciło się z mocy prawa w prawo własności tych gruntów. Zgodnie z ustawą o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów Wójt Gminy Żary potwierdził zaświadczeniem przekształcenie z mocy prawa 8 nieruchomości, które były oddane w użytkowanie wieczyste.

Wpłaty z tytułu użytkowania wieczystego

4.4 CMENARZE KOMUNALNE NA TERENIE GMINY

Cmentarze komunalne na terenie Gminy Żary są położone w miejscowościach Bieniów, Biedrzychowice Dolne, Grabik, Marszów, Mirostowice Dolne, Olbrachtów, Olszyniec, Włostów, Złotnik. Właścicielem cmentarzy jest Gmina Żary. W imieniu właściciela bezpośredni nadzór w sprawach porządkowych na terenie cmentarzy pełni opiekun.

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI DZIAŁEK CMENTARZY KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY ŻARY

Lp.	Miejscowość	Nr działki	Powierzchnia budynku	Powierzchnia
1	Biedrzychowice Dolne	49	-	0,26 ha
2	Bieniów	102/1	44,90m ²	0,68 ha
3	Grabik	170/2	-	0,65 ha
4	Marszów	35	35,14m ²	1,12 ha
5	Mirostowice Dolne	391	40,43m ²	1,69 ha
6	Olbrachtów	269 270	54,90m ²	0,64 ha 0,5393 ha
7	Olszyniec	19	27,20m ²	1,20 ha
8	Włostów	67 68/2	63,40m ²	0,19 ha 0,2694 ha
9	Złotnik	381/1	-	0,66 ha
Razem			265,97m²	7,8987 ha

Na podstawie prowadzonej dokumentacji tj. ksiąg spisowych osób pochowanych na cmentarzu w układzie rocznikowym wynika :

Lp.	Miejscowość- cmentarz	Liczba osób pochowanych
1.	Biedrzychowice Dolne	281
2.	Bieniów	146
3.	Grabik	490
4.	Marszów	189
5.	Mirostowice Dolne	1293
6.	Olbrachtów	626
7.	Olszyniec	147
8.	Włostów	176
9.	Złotnik	489
Razem		3837

5. GOSPODARKA

5.1 STREFA INWESTYCYJNA GMINY ŻARY

Gmina Żary aktualnie posiada trzy obszary inwestycyjne.

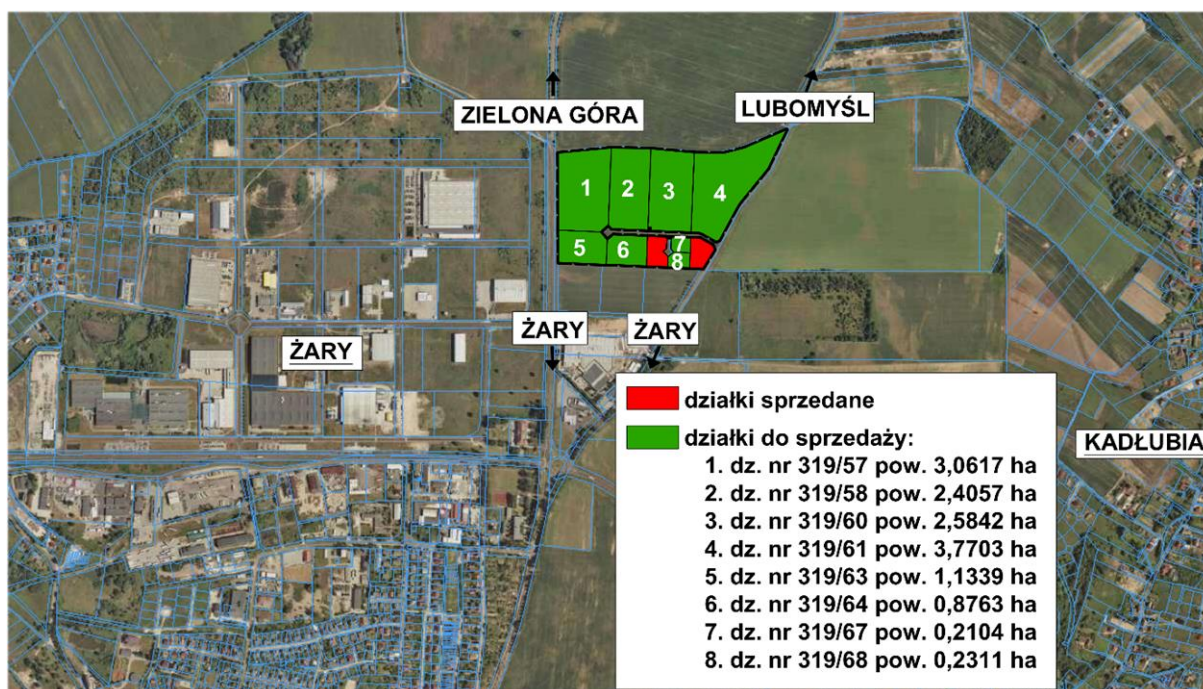
Pierwszy z nich znajduje się w obrębie ewidencyjnym Kadłubia. Położony jest przy Żarskiej Strefie Gospodarczej, pomiędzy drogą krajową nr 27 relacji Zielona Góra – Żary – Przewóz, a drogą powiatową 1076F relacji Żary – Lubomyśl – Złotnik. Wielkość obszaru strefy to ok. 16 ha.

Strefa została uzbrojona w:

- drogę wewnętrzną wraz z chodnikiem po obu stronach drogi o szerokości 1,5 m,
- plac manewrowy o wymiarach 25x25 m,
- sieć wodociągową,
- sieć kanalizacyjną,
- sieć elektryczną.

Strefę stanowi dziesięć różnej wielkości działek inwestycyjnych, z których w roku 2019 dwie zostały sprzedane.

Dla strefy obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który ustala przeznaczenie pod tereny zabudowy produkcyjnej.

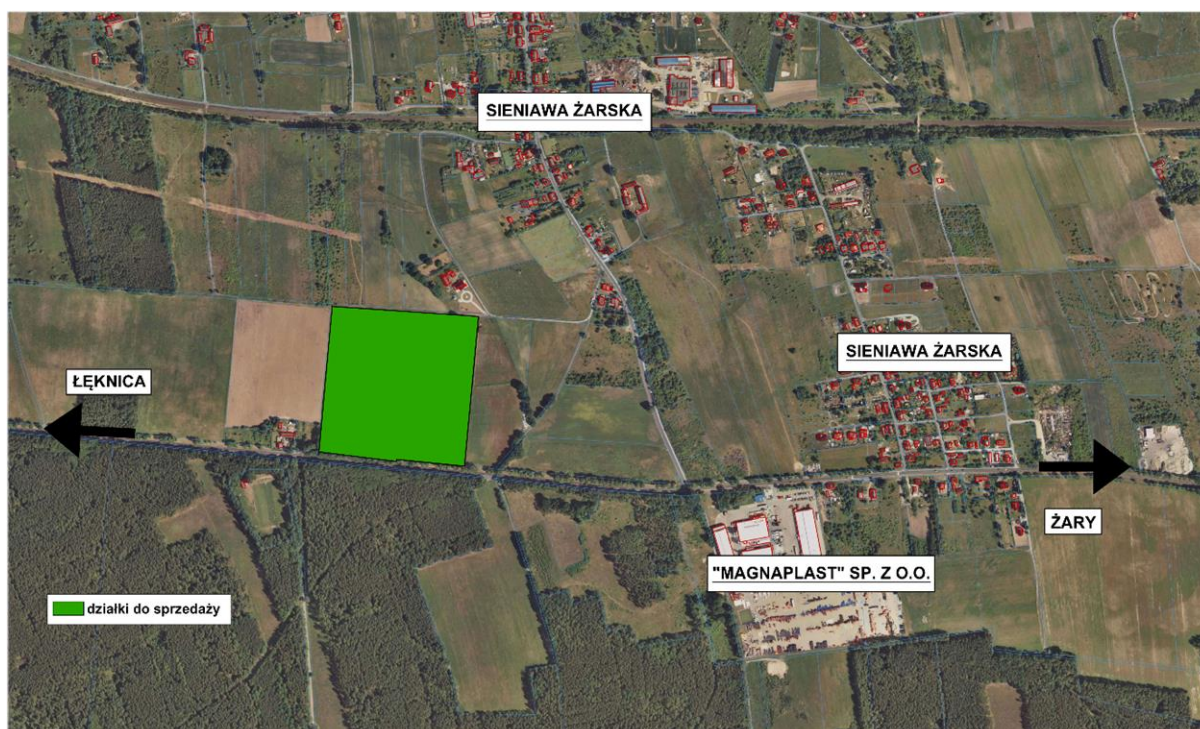

Drugi obszar inwestycyjny znajduje się w obrębie ewidencyjnym Sieniawa Żarska. Położony jest przy drodze krajowej nr 12 relacji Głogów – Żagań – Żary – Łęknica. Wielkość obszaru strefy to ok. 9 ha.

Strefa została uzbrojona w sieć wodociągową. Ponadto planuje się:

- wydzielenie poszczególnych działek inwestycyjnych,
- wydzielenie dróg wewnętrznych,
- budowę sieci elektrycznej,
- wydzielenie placu manewrowego o wymiarach 35x25 m.

Strefę stanowią aktualnie trzy różnej wielkości działki inwestycyjne. Dla strefy obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który ustala przeznaczenie pod tereny zabudowy produkcyjnej.

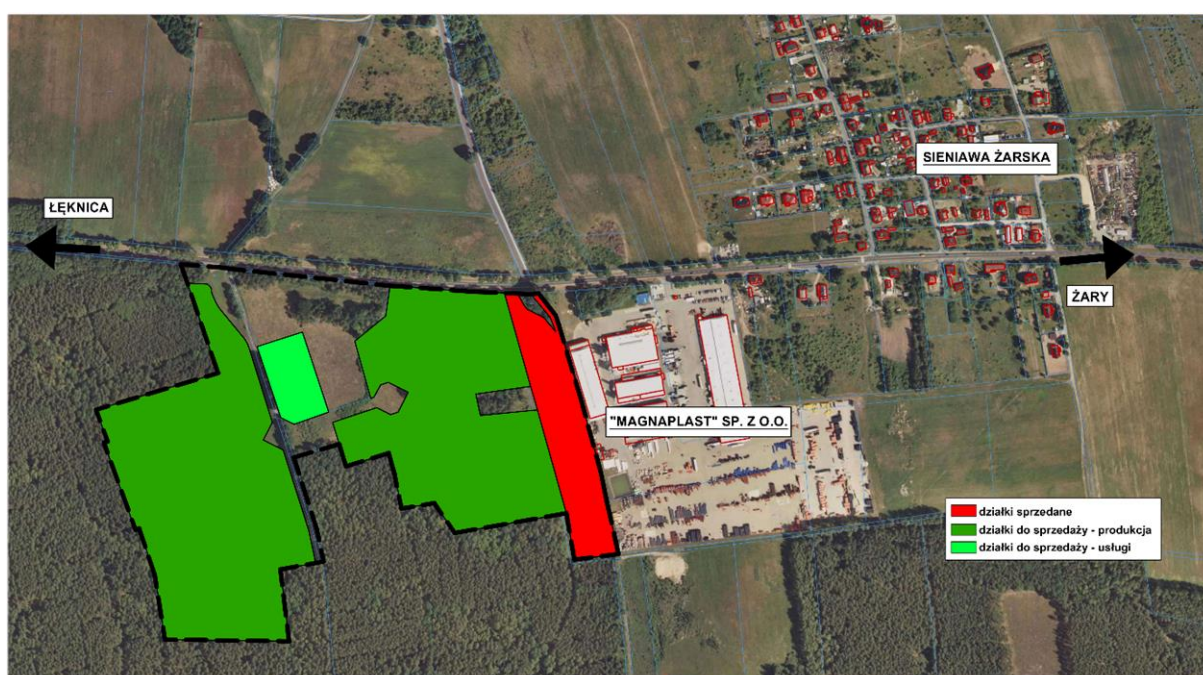
Z uwagi na duże zainteresowanie terenami inwestycyjnymi na terenie Gminy Żary, z końcem roku 2016, podjęto pierwsze działania mające na celu utworzenia trzeciej strefy inwestycyjnej, a dokładniej, przystąpiono do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Sieniawie Żarskiej. Rada Gminy Żary w kwietniu 2020 roku uchwaliła ww. plan miejscowy, który ustala przeznaczenie pod tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej.

Trzeci obszar inwestycyjny znajduje się w obrębie ewidencyjnym Sieniawa Żarska. Położony jest przy zakładzie „Magnaplast” sp. z o.o., przy drodze krajowej nr 12 relacji Głogów – Żagań – Żary – Łęknica.

Wielkość obszaru strefy to ok. 16 ha. Strefa została uzbrojona w sieć wodociągową. Ponadto planuje się:

- wydzielenie poszczególnych działek inwestycyjnych,
- wydzielenie dróg wewnętrznych,
- budowę sieci elektrycznej,
- wydzielenie placu manewrowego o wymiarach 40x40 m.

Strefę stanowi aktualnie sześć różnej wielkości działek inwestycyjnych, z których w roku 2019 dwie zostały sprzedane.

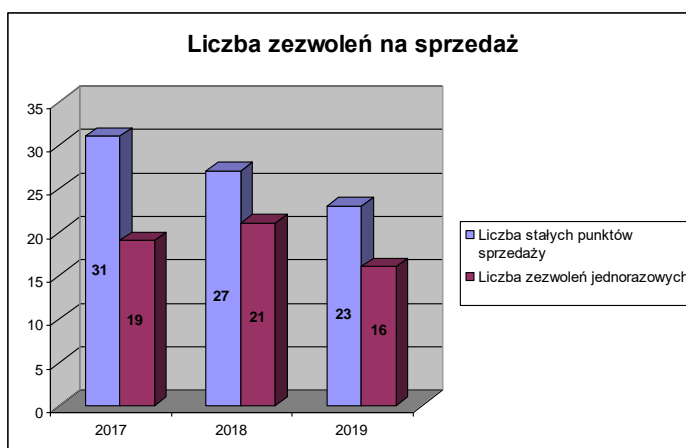
5.2 POZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Przedsiębiorca, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych obowiązany jest do złożenia, do dnia 31 stycznia każdego roku, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży brutto (z uwzględnieniem VAT i podatku akcyzowego) poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży, w roku poprzednim. Na terenie Gminy Żary wartość sprzedaży przedstawia poniżej tabela:

Wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy Żary na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych				
Rok	do 4,5 % oraz piwa	od 4,5 % do 18% z wyjątkiem piwa	powyżej 18%	razem
2017	2.065.979,10 zł	299.626,71 zł	1.863.290,48 zł	4.228.896,29 zł
2018	2.295.171,11 zł	285.170,06 zł	2.060.522,27 zł	4.640.863,44 zł
2019	2.006.886,75 zł	261.737,00 zł	1.966.011,32 zł	4.234.635,07 zł
łącznie	6.368.036,96 zł	846.533,77 zł	5.889.824,07 zł	13.104.394,80 zł

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 dni, wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę, zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 lat (zezwolenia cateringowe). Warunkiem prowadzenia sprzedaży

napojów alkoholowych jest zgłaszanie organowi zezwalającemu zmian stanu faktycznego i prawnego, w stosunku do danych zawartych w zezwoleniu w terminie 14 dni od dnia powstania zmiany.

Poniższa tabela przedstawia wielkość opłat wpłaconych przez przedsiębiorców, którzy posiadali zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w poszczególnych latach.

Dokonane opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (w zł)	
Rok	Kwota
2017	114 586,82
2018	116 772,18
2019	114 229,02
łącznie	345 588,02

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Dochody wpłacone przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia mogą być przeznaczone wyłącznie na:

- realizację zadań wynikających z gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów,
- realizację zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów.

Podstawą do realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiący część strategii rozwiązywania problemów społecznych. Program ten jest uchwalany corocznie przez Radę Gminy i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny program jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach utworzył i prowadzi placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i podwórkowej w Bieniowie - „Świetlica Środowiskowa”. Ośrodek przeprowadził również otwarte konkursy z zakresu pomocy społecznej i profilaktyki uzależnień np.:

- organizacja wypoczynku letniego dla dzieci,
- prowadzenie placówki wsparcia dziennego typu podwórkowego w miejscowości Kadłubia,
- dofinansowania półkolonii w miejscowości Sieniawa Żarska;
- aktywne ferie zimowe,
- dofinansowanie udziału uczestników w Centrum Integracji Społecznej w Żarach.

Dotacje celowe: środki przekazane innym jednostkom samorządowym i instytucjom państwowym na podstawie porozumień, na realizację zadań dla naszych mieszkańców, Komenda Powiatowa Policji w Żarach, Miasto Zielona Góra – dofinansowanie zadań bieżących Izby Wyrzeźwień w Zielonej Górze.

5.3 ZWROT PODATKU AKCYZOWEGO ZAWARTEGO W CENIE OLEJU NAPĘDOWEGO DO PRODUKCJI ROLNEJ

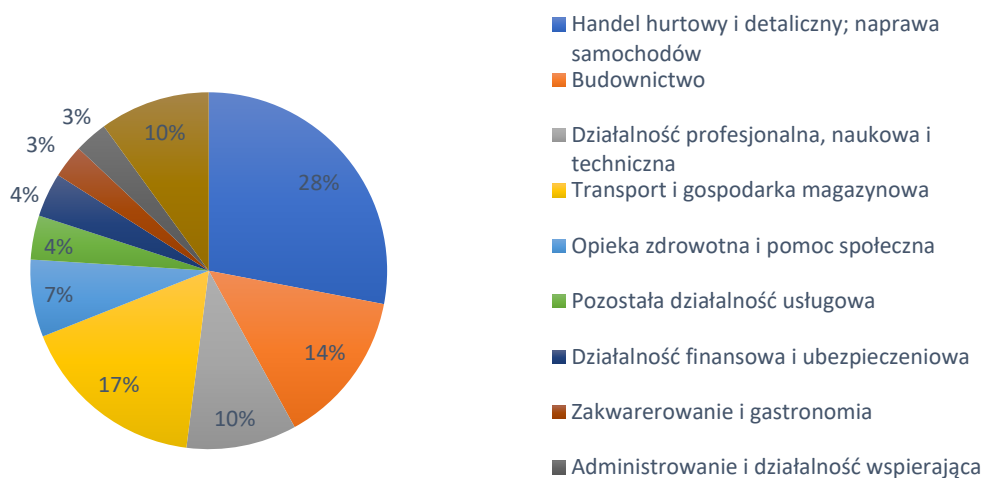
W 2019 roku na mocy ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego do produkcji rolnej do Wójta Gminy wpłynęły łącznie 420 wnioski od 271 rolników posiadających gospodarstwa rolne na terenie Gminy. Łączna powierzchnia użytków rolnych zgłoszonych przez producentów rolnych we wnioskach o zwrot podatku akcyzowego wynosi 7.043,38 ha. Producentom rolnym wypłacono łącznie kwotę 547.194,19 zł. Środki te pochodzą z dotacji uzyskanej w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Rok	Liczba producentów rolnych	łączna liczba wniosków o zwrot podatku akcyzowego	łączna powierzchnia użytków rolnych zgłoszona o zwrot podatku akcyzowego	Kwota przyznanego zwrotu
2017	267	390	6.554,49	437.921,55
2018	253	384	6.846,52	447.177,46
2019	271	420	7.043,38	547.194,19

5.4 CENTRALNA EWIDENCJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

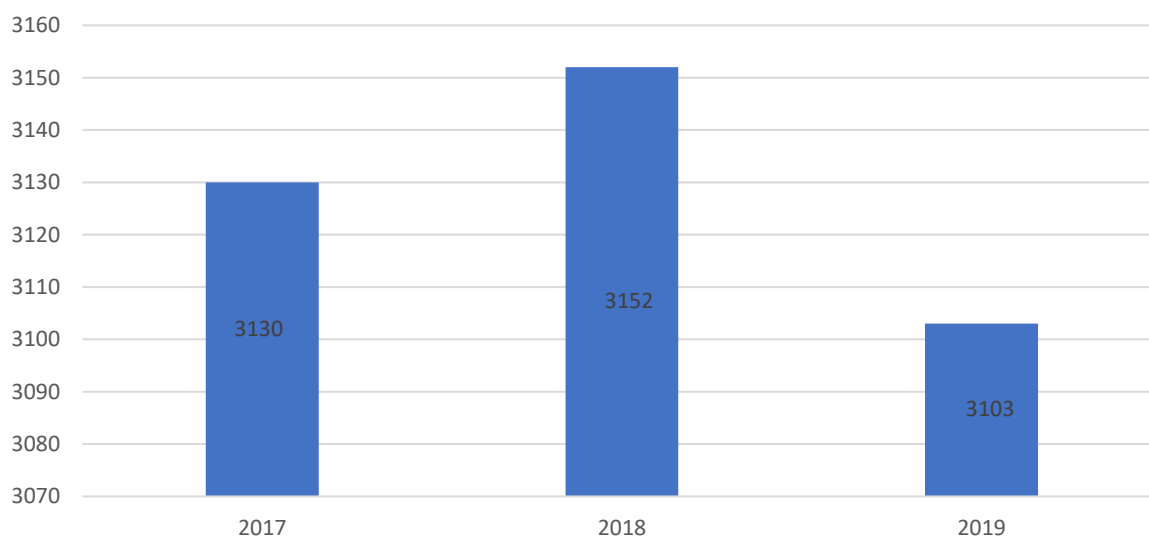
Na terenie Gminie Żary w indywidualnych działalnościach gospodarczych najczęściej przedsiębiorców wybierało sektor usług. Bardzo popularny jest również handel, budownictwo oraz doradztwo, przede wszystkim biur rachunkowych. W branży handlowej największe grono stanowią detaliści oraz firmy, które zajmują się handlem samochodami i motocyklami, a także ich naprawą. Druga pod względem liczebności grupa firm, to przedsiębiorcy, którzy działają w branży budowlanej. Największą część przedsiębiorstw budowlanych stanowią osoby zajmujące się różnego rodzaju instalacjami w budynkach oraz pracami wykończeniowym, przedsiębiorcy z tej branży zajmują się również wznoszeniem budynków. Trzecią pod względem liczebności grupę mikro firm stanowią te, których działalność zaliczana jest do „działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej”. Przedsiębiorcy oferujący usługi księgowo, prawnicze i doradztwa podatkowego. Na kolejnym miejscu są architekci i inżynierowie oraz firmy oferujące badania techniczne oraz przedsiębiorcy zajmujący się tzw. pozostałą działalnością profesjonalną, naukową i techniczną. W tym gronie znajdują się m.in. fotografowie, tłumacze przysięgli, projektanci wnętrz. Przybyło także przedsiębiorców świadczących usługi z zakresu opieki zdrowotnej oraz zajmujących się administrowaniem i działalnością pomocniczą (tu wliczane są m.in. biura podróży, firmy dbające o porządek w budynkach i na zewnątrz, firmy detektywistyczne, sprzątające).

Branże, w jakich działają mikrofirmy

Rok	Ilość wniosków o założenie nowej działalności gospodarczej	Ilość wniosków o zamknięcie działalności gospodarczej	Ilość wniosków o dokonanie zmian we wpisach dotyczących działalności gospodarczej	Ilość wniosków o wznowienie działalności gospodarczej	Ilość wniosków o zawieszenie działalności gospodarczej
2017	88	39	228	25	76
2018	110	38	152	28	62
2019	95	40	273	22	63

Liczba firm funkcjonujących na terenie Gminy Żary w poszczególnych latach

Oprócz działalności jednoosobowej na terenie Gminy Żary swoje siedziby posiada kilka dużych firm, w tym:

- **Baza Paliw Sp. z o.o. APEXIM AB** - działalność w zakresie magazynowania oraz tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych paliw płynnych. Działalność realizowana jest w ramach nowoczesnej bazy paliw usytuowanej w Mirostowicach Dolnych.
- **GEWIND Grabik Sp. z o.o.** jest częścią portugalskiego holdingu Gesfinu działającego w branży nieruchomości, ochrony środowiska oraz energetyki. Spółka na terenie Polski realizuje inwestycje polegające na budowie farm wiatrowych. Celem Spółki jest znaczący udział w rozwoju zrównoważonego, trwałego i przyjaznego dla środowiska sektora „zielonej” energetyki w Polsce. Na terenie Gminy Żary w miejscowości Lubanice powstały dwie siłownie wiatrowe.
- **MAGNAPLAST Sp. z o.o.** wchodzi w skład niemieckiego holdingu zajmującego się przetwórstwem tworzyw sztucznych i jest liderem w produkcji systemów kanalizacyjnych. Firma swoją działalność prowadzi w miejscowości Sieniawa Żarska.
- **MK Sp. z o.o. MK Systemy Kominowe** to jeden z największych producentów systemów odprowadzania spalin ze stali szlachetnych w Polsce, firma wprowadza nowatorskie rozwiązania w tej dziedzinie. Zakład prowadzi działalność w miejscowości Kadłubia.

- **RELPOŁ Sp. z o.o.** jest znanym europejskim producentem przekaźników, działającym w branży od 1958 roku. Produkty Relpol S.A. stosowane są w obszarach: automatyki przemysłowej i energetycznej, energoelektroniki, elektroniki przemysłowej i użytkowej, telekomunikacji, AGD i innych. Jeden z oddziałów położony jest na terenie Gminy Żary w miejscowości Mirostowice Dolne.
- **SUNDS TEXTILES POLAND Sp. z o.o.** swoją siedzibę ma w miejscowości Łaz, zajmuje się produkcją gotowych wyrobów tekstylnych.
- **DINO POLSKA S.A.** spółka posiadająca sklepy DINO, które zlokalizowane są głównie w małych i średnich miastach oraz peryferiach dużych miast. Dino to wiodący market w segmencie średniej wielkości supermarketów zlokalizowanych w pobliżu miejsc zamieszkania klientów i jedna z najszybciej rosnących sieci, pod względem liczby sklepów i przychodów ze sprzedaży, na całym rynku handlu detalicznego artykułami spożywczymi w Polsce. Na terenie Gminy Żary w 2019 roku został oddany do użytku market w miejscowości Grabik, na początku roku 2020 w miejscowości Mirostowice Dolne.

6. GOSPODARKA PRZESTRZENNA

W roku 2019 wydano 244 decyzje o warunkach zabudowy oraz 24 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Zdecydowana większość, gdyż aż 178 decyzji, dotyczyła budowy budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Średni czas uzyskania decyzji o warunkach zabudowy, od daty złożenia wniosku, wynosi około półtora do dwóch miesięcy.

Dla wszystkich ww. decyzji w roku 2019 łącznie wydano 199 zaświadczeń o ostateczności i prawomocności decyzji.

Ponadto w roku 2019 wydano 432 zaświadczeń o przeznaczeniu nieruchomości z uwzględnieniem informacji o wydanych warunkach zabudowy, o przeznaczeniu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz o rewitalizacji.

Ilość wydanych zaświadczeń w roku 2019

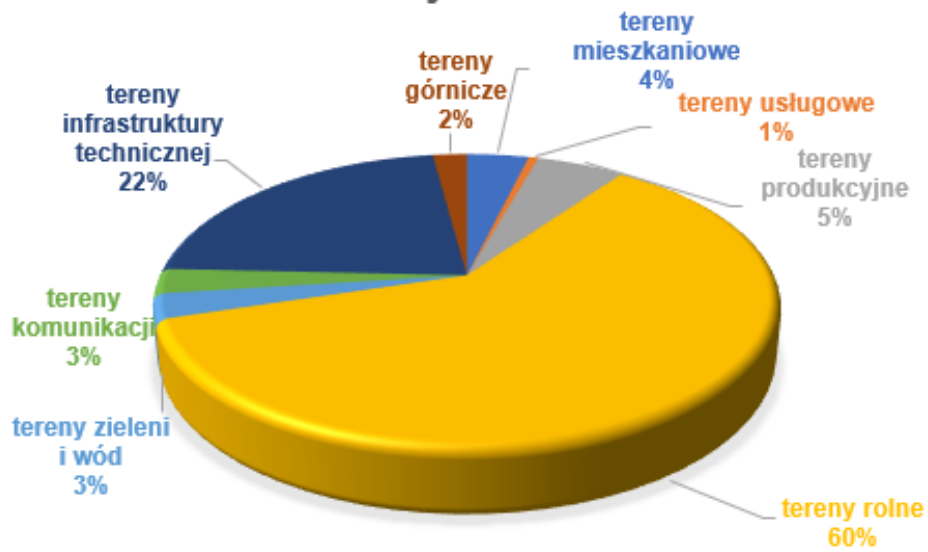
Gmina Żary ma w swoim zasobie 22 obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 11,57 km², co przy całej powierzchni Gminy stanowi niespełna ok. 4% pokrycia planistycznego.

W roku 2019 wydano 10 wypisów i wyrysów z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Pokrycie planistyczne na terenie Gminy Żary

Gmina Żary posiada 22 plany miejscowe, których przeznaczenie wynosi:

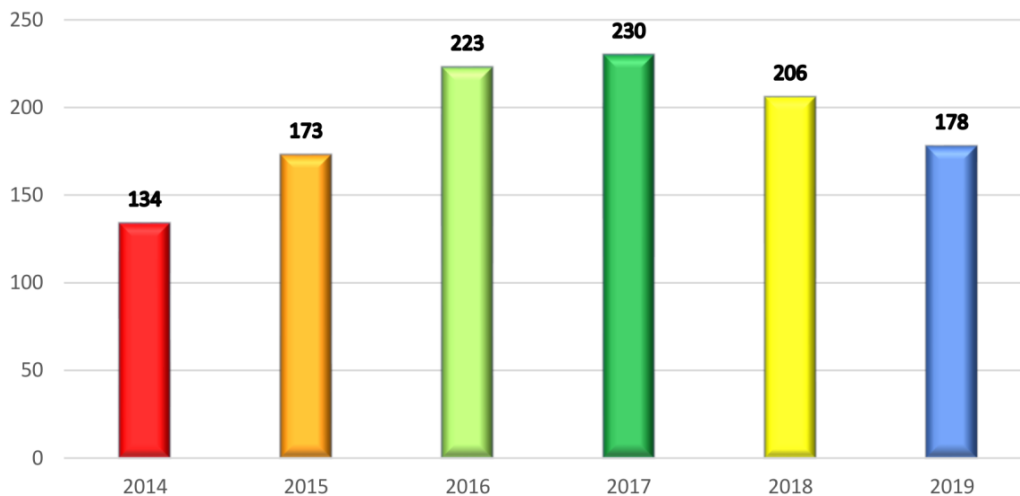
W roku 2020 zakończono uchwaleniem przygotowywany w latach wcześniejszych miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego we wsi Sieniawa Żarska o pow. ok. 18,75 ha, który ustala przeznaczenie pod teren zabudowy produkcyjnej i usługowej.

Również w 2020 roku został uchwalony przygotowywany w 2019 roku plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Grabik o pow. ok. 0,65 ha, który ustala przeznaczenie pod teren zabudowy usług publicznych.

Ilość wydanych decyzji

Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy
mieszkaniowej jednorodzinnej

Z powyższego wykresu wynika, że w okresie 2014 - 2019 największy ruch inwestycyjny dotyczy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, inicjowany decyzjami o warunkach zabudowy, dotyczył lat 2016 (223) i 2017 (230) oraz w mniejszym stopniu 2018 (206). W roku 2019 (178) zauważyć można niewielki spadek wydanych decyzji, jednakże w dalszym ciągu jest to znaczna ilość. Świadczy to o niezmiennej atrakcyjności Gminy Żary, w szczególności w zakresie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

7. GOSPODAROWANIE ODPADAMI

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych ustaw nałożyła na samorządy władztwo nad odpadami wytwarzanymi na terenie Gminy. Od 1 lipca 2013 roku obowiązuje nowy system gospodarki odpadami. Gmina zorganizowała odbiór odpadów komunalnych od nieruchomości zamieszkałych. Rada Gminy Żary ustaliła, że najbardziej optymalną opłatą spełniającą zasadę „wytwarzający płaci” za gospodarowanie odpadami będzie opłata naliczana od liczby osób zamieszkałych na terenie nieruchomości.

Gospodarka odpadami 2017 – 2019

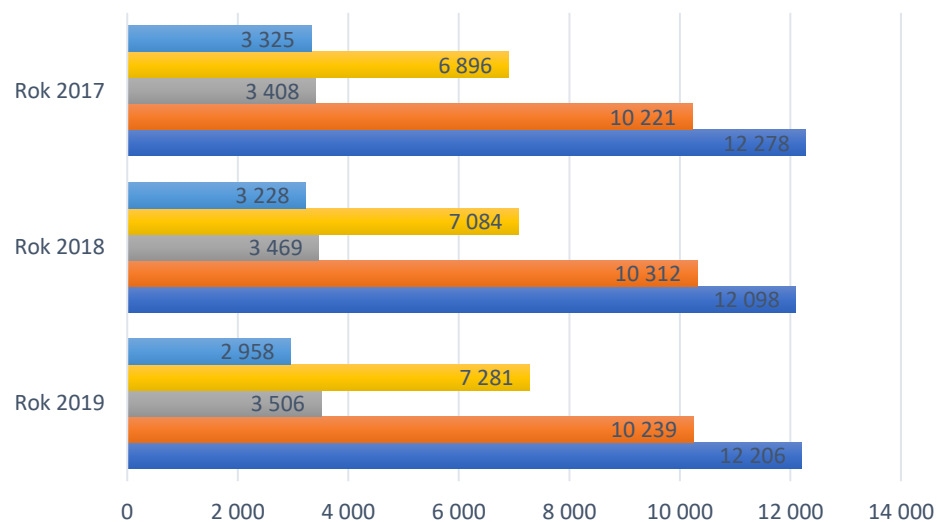
Tabela przedstawia zestawienie odebranych odpadów zmieszanych i segregowanych z terenu Gminy Żary od 2017 r. do 2019 r. oraz koszt ich odbioru i zagospodarowania.

Rok	Odpady zmieszane	Odpady segregowane	PSZOK	Koszt zagospodarowania odpadów w ZZO Marszów	Koszt odbioru odpadów przez Przedsiębiorstwo Komunalne Pekom SA	Wydatki razem
2017	2.182,78 [Mg]	685,74 [Mg]	43,77 [Mg]	641.213,45 zł	733.482,55 zł	1.374.696,00 zł
2018	2.260,78 [Mg]	708,54 [Mg]	38,84 [Mg]	664.126,73 zł	767.136,80 zł	1.431.263,53 zł
2019	2.262,34 [Mg]	908,75 [Mg]	111,924 [Mg]	768.450,89 zł	1.024.453,96 zł	1.792.904,85 zł

Tabela przedstawia wydatki i dochody z tyt. gospodarki odpadami w poszczególnych latach.

Rok	Dochody	Wydatki	
		Odbiór i zagospodarowanie odpadów	Administracja
2017	1.359.875,04 zł	1.374.696,00 zł	72.707,10 zł
2018	1.356.599,61 zł	1.431.263,53 zł	91.833,18 zł
2019	1.830.429,88 zł	1.792.904,85 zł	156.003,30 zł

Wykres przedstawia liczbę mieszkańców pod względem ewidencji ludności oraz zadeklarowanych w złożonych przez mieszkańców deklaracjach, a także wyszczególnienie ilości osób, które zadeklarowały zbiórkę odpadów w sposób selektywny i zmieszany.

	Rok 2019	Rok 2018	Rok 2017
■ Ilość osób deklarująca zbiórkę odpadów nieselektywnie	2 958	3 228	3 325
■ Ilość osób deklarująca zbiórkę odpadów selektywnie	7 281	7 084	6 896
■ Ilość złożonych deklaracji	3 506	3 469	3 408
■ Liczba osób zadeklarowanych w deklaracjach	10 239	10 312	10 221
■ Liczba osób zameldowanych	12 206	12 098	12 278

Tabela przedstawia zestawienie ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Żary w latach 2017-2019.

Rok	ilości odpadów niesegregowanych [Mg]			ilości odpadów wielkogabarytowych [Mg]				ilości odpadów ulegających biodegradacji [Mg]				ilości odpadów selektywnie zbieranych [Mg]		
	tereny zamieszkałe 200301	tereny nie zamieszkałe 200301	Σ 20 03 01	tereny zamieszkałe 200307	tereny nie zamieszkałe 200307	PSZOK 200307	Σ 20 03 07	tereny zamieszkałe 200201	tereny nie zamieszkałe 200201	PSZOK 200201	Σ 20 02 01	papier	tworzywa sztuczne i metale	szkło
2017	2183	276,14	2 458,92	169,7	13,88	10,7	194,26	129,54	29	0,00	158,56	39,00	190,3	150,66
2018	2261	262,43	2 523,21	155,44	0	7,88	163,3	145,02	0	0	145,02	38,7	219,4	162,1
2019	2262	253,82	2 516,16	235,96	21,42	69,6	327	184,81	2	17,6	204,41	55,4	274,4	181,91

Tabela przedstawia stawki opłat za gospodarowanie odpadami w poszczególnych latach, porównanie z wybranymi gminami.

	2017		2018		2019	
	Odpady segregowane	Odpady zmieszane	Odpady segregowane	Odpady zmieszane	Odpady segregowane	Odpady zmieszane
Gmina Żary	9 zł / os.	16 zł / os.	9 zł / os.	16 zł / os.	14 zł / os.	19 zł / os.
Miasto Żary	12,50 zł / os.	19,50 zł / os.	12,50 zł / os.	19,50 zł / os.	17 zł / os.	24 zł / os.
Miasto Lubsko	10 zł / os.	16 zł / os.	10 zł / os.	16 zł / os.	17 zł / os.	25 zł / os.
Gmina Lipinki Łużyckie	10 zł / os.	18 zł / os.	10 zł / os.	18 zł / os.	14 zł / os.	24 zł / os.

Informacja o masie poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych z obszaru Gminy Żary w 2019 r. oraz sposób ich zagospodarowania.

Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
a) Informacja o odebranych odpadach komunalnych nieulegających biodegradacji			
Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50A, 68-200 Żary	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	274,40
	15 01 07	Opakowania ze szkła	180,08
	16 01 03	Zużyte opony	12,49
	16 01 19	Tworzywa sztuczne	2,28
	20 01 10	Odzież	1,64
	20 01 39	Tworzywa sztuczne	6,81
	20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	50,30
	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 516,16
	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów	1,16

	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych	0,68
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	336,46
	20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach	0,32
	17 01 01	Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	59,62
	17 01 02	Gruz ceglany	97,21
	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	34,69
	17 05 04	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	21,26
	17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	3,10
	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	2,56
b) Informacja o selektywnie odebranych odpadach komunalnych ulegających biodegradacji			
Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Masa odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [Mg]
Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50A, 68-200 Żary	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	55,42
	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	204,41
Tonsmeier Zachód Sp. z o.o. Szosa Bytomska1, 67-100 Kielcz	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	0,79

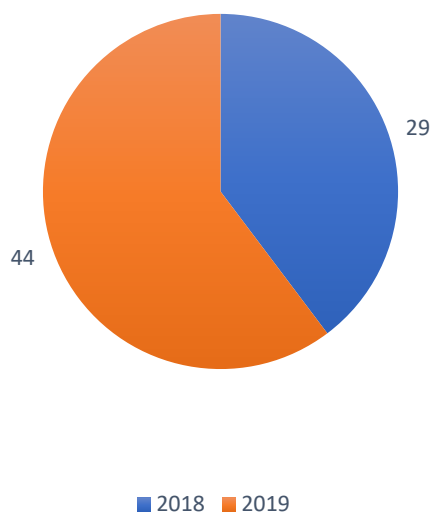
8. OCHRONA ŚRODOWISKA

8.1 OCHRONA POWIETRZA I ŚRODOWISKA

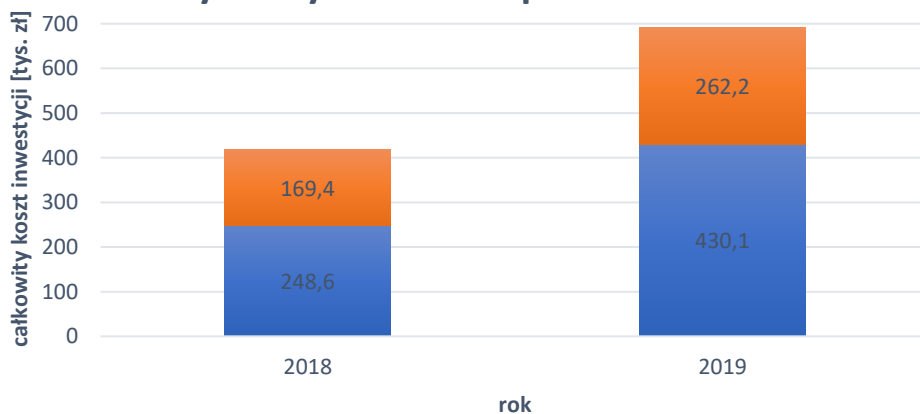
W Gminie Żary obowiązuje Program Ochrony Powietrza dla strefy lubuskiej przyjęty uchwałą Nr XLII/626/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 lutego 2018 r. W celu realizacji obowiązków wynikających z ww. programu Gmina podjęła Uchwały Rady Gminy Żary Nr: XXX/228/17 z dnia 24 sierpnia 2017 r., XL/311/18 z dnia 23 sierpnia 2018 r. oraz X/128/19 z dnia 29.08.2019 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na zadanie ograniczenia niskiej emisji poprzez dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w Gminie Żary. Dofinansowanie przysługuje osobom fizycznym przy wymianie starego pieca na paliwo stałe na nowy ekologiczny, w budynkach lub lokalach mieszkalnych. Działając na podstawie ww. uchwał w 2019 r. przyznano dotację 44 wnioskodawcom na demontaż starych pieców i instalację nowych, ekologicznych pieców c.o. spełniających wymagania 5 klasy. Łączna kwota przyznanych dotacji wyniosła 262,2 tys. zł, natomiast całkowite koszty inwestycji poniesione przez wnioskodawców wyniosły 692,3 tys. zł. W wyniku w/w działań osiągnięto efekt ekologiczny polegający na redukcji pyłu PM10 oraz benzopirenu (BaP) w ilości odpowiednio 5313 kg/rok PM10 i 1,69 g/rok BaP. Od początku działania w/w programu w Gminie wymieniono łącznie 73 kotły na paliwa stałe, a łączna kwota udzielonych dofinansowań wynosi 431,6 tys. zł.

Na poniższych wykresach przedstawiono ilość wykonanych inwestycji, kwoty udzielonych dotacji oraz uzyskany efekt ekologiczny na przełomie lat 2018 - 2019.

Ilość wymienionych kotłów i pieców na paliwa stałe

Wielkość przyznanych dofinansowań do wymiany kotłów na paliwa stałe

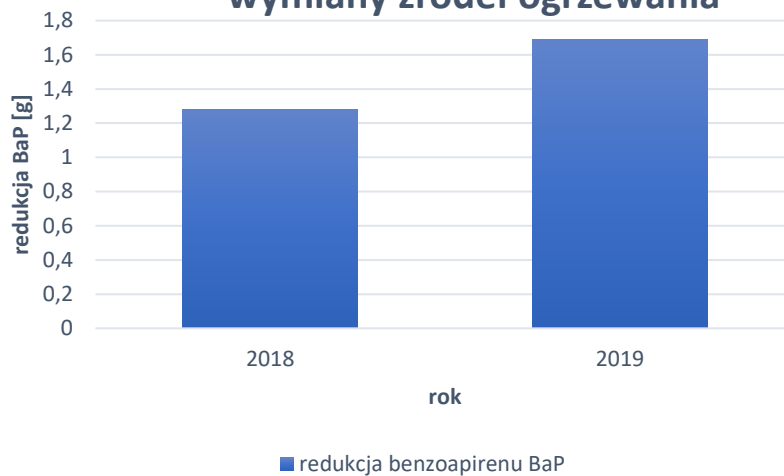
■ wkład własny wnioskodawców w [tys. zł] ■ łączna kwota dofinansowań w [tys. zł]

Redukcja pyłu PM10 w wyniku wymiany źródeł ogrzewania

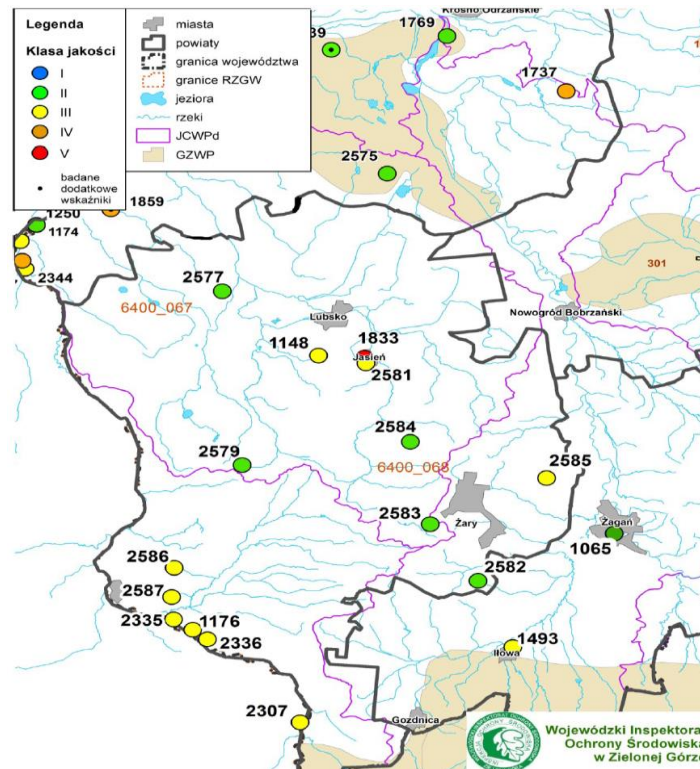
■ redukcja pyłu PM10

Redukcja benzoapirenu (BaP) w wyniku wymiany źródeł ogrzewania

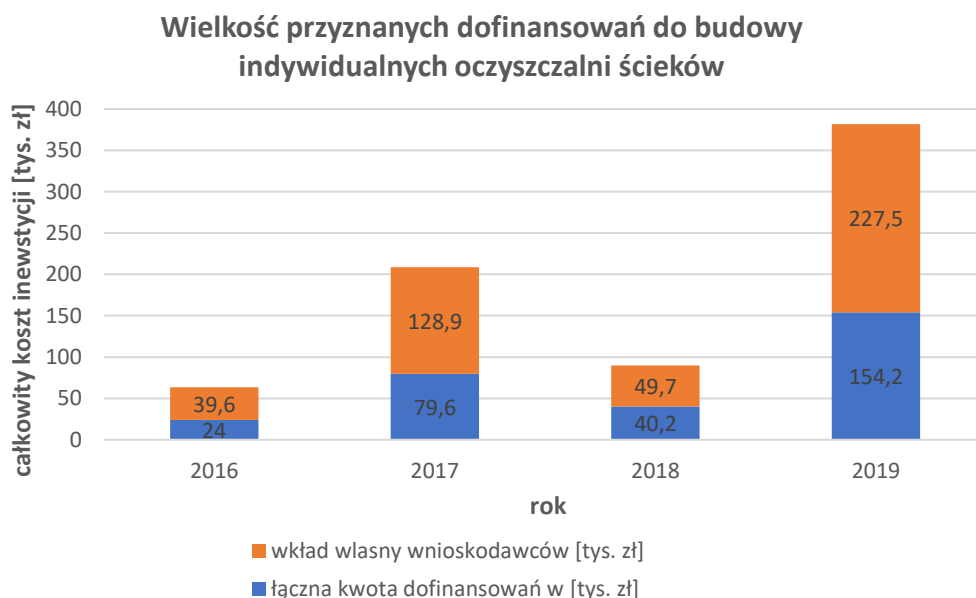
8.2 OCHRONA GOSPODARKI WODNEJ

Gmina Żary wchodzi w skład Łużyckiego Związku Gmin, dla którego aktualnie obowiązuje „Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmin na lata 2018 – 2021 z perspektywą na lata 2022 – 2025”, który zakłada realizację działań m.in. z zakresu ochrony gospodarki wodno-ściekowej i środowiska gruntowo-wodnego oraz ochrony wartości przyrodniczych. Ogólnie stan wód podziemnych na terenie Gminy, które stanowią źródła wody pitnej jest w stanie dobrym i klasyfikuje się do II i III klasy czystości. Poniższa mapa przedstawia stan wód podziemnych w okolicach Gminy Żary.

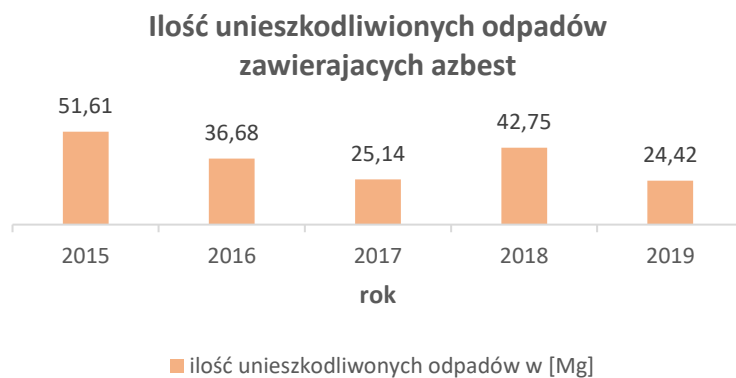
Gmina realizuje założenia ww. programu od 2011 r. m.in. na podstawie Uchwał Rady Gminy Żary nr: VIII/40/11 z dnia 5 maja 2011 r. oraz nr XL/312/18 z dnia 23 sierpnia 2018 r. i nr XIII/157/19 z dnia 28.11.2019r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji z budżetu Gminy Żary na realizację zadań służących ochronie gospodarki wodnej poprzez dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe lub gnojówkę i płyt gnojowych. Aktualnie o dofinansowanie mogą ubiegać się właściciele budynków mieszkalnych, których wiek przekroczył 5 lat, do budowy oczyszczalni o wydajności do 7,5 m³/dobę lub zbiornika bezodpływowego o pojemności do 10 m³. Działając na podstawie ww. uchwały Gmina w 2019 r. przyznała dotację 40 wnioskodawcom na łączną kwotę 154,2 tys. zł. W wyniku realizacji działania powstało 40 nowych indywidualnych oczyszczalni ścieków, obsługujących budynki mieszkalne. Od 2011 r. gmina sfinansowała budowę łącznie 260 przydomowych oczyszczalni.

8.3 PROGRAM USUWANIA AZBESTU

Gmina Żary posiada program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary wraz z wykonaniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Żary, podjęty Uchwałą Rady Gminy Żary Nr XXVII/265/12 z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary” na lata 2012-2032. Gmina Żary działając na podstawie uchwał Rady Gminy Żary Nr: XXXV/391/13 z dnia 19 grudnia 2013 r. oraz V/35/19 z dnia 27.02.2019 r. w sprawie regulaminu dofinansowania kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary oraz ww. programu, przy wsparciu finansowym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, od 2015 r. finansuje w 100% koszty związane z usuwaniem i utylizacją wyrobów azbestowych z gospodarstw domowych na terenie Gminy. O dofinansowanie mogą ubiegać się właściciele nieruchomości, na których znajdują się wyroby azbestowe składowane luzem lub stanowiące pokrycia dachowe, którzy powierzają wykonanie zadania firmie działającej na zlecenie Gminy Żary. W ramach programu w 2019 r. sfinansowano usunięcie i utylizację łącznie 24,42 Mg (tony) wyrobów azbestowych z terenów gospodarstw domowych osób fizycznych, na łączną kwotę 13,7 tys. zł. Od 2015 r. łącznie usunięto 180,6 Mg odpadów azbestowych na kwotę 86,4 tys. zł.

Na wykresach poniżej przedstawiono natomiast ilości oraz koszty utylizacji wyrobów zawierających azbest w poszczególnych latach.

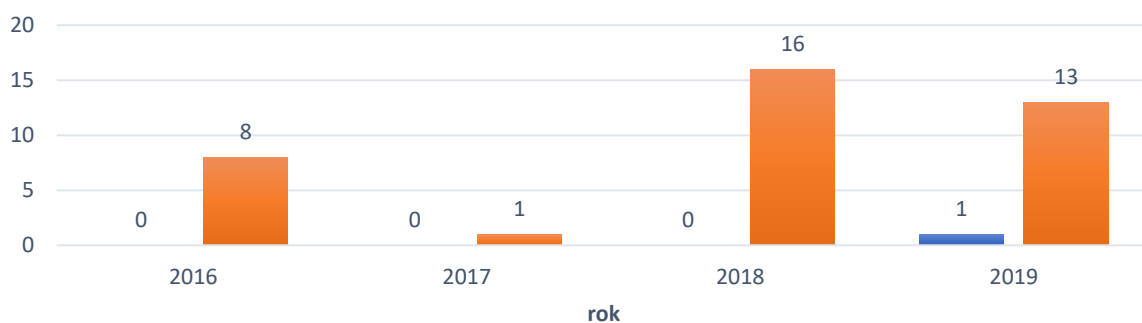
8.4 ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

W 2019 Wójt Gminy Żary jako organ właściwy terytorialnie, działając na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wydał 29 decyzji administracyjnych, zezwalających na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wśród wszystkich decyzji 25 zezwoleń zostało wydanych na budowę farm fotowoltaicznych, a 4 na budowę hal produkcyjno-magazynowych. Wszystkie rozpatrywane wnioski dotyczyły inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko nakłada organ właściwy do wydania zezwolenia. Pośród wydanych decyzji tylko w jednym przypadku stwierdzony został obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania i sporządzenia raportu oddziaływania inwestycji na środowisko, w pozostałych przypadkach na podstawie kart informacyjnych przedsięwzięć stwierdzono, że planowane inwestycje nie będą oddziaływać na środowisko lokalne w znacznym stopniu, wymagającym przeprowadzania dodatkowej analizy oddziaływania na środowisko.

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach wydawane są dla przedsięwzięć dla których wymagane jest pozwolenie na budowę i stanowią pierwszy etap realizacji inwestycji.

Na poniższych wykresach przedstawiono ilości wydanych decyzji środowiskowych z podziałem na lata.

Ilość wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

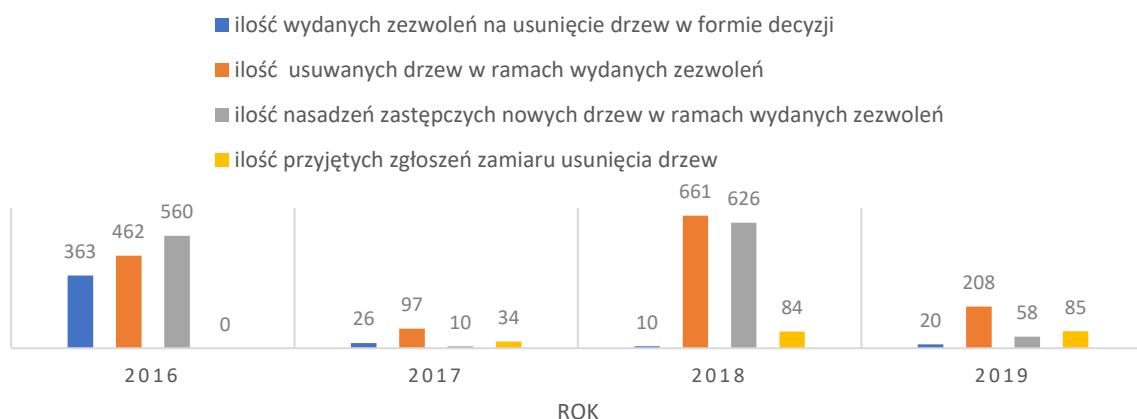
- ilość decyzji środowiskowych wydanych po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko
- ilość decyzji środowiskowych wydanych bez przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko

8.5 OCHRONA PRZYRODY

W roku 2019 działając na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wydano, dla firm, zarządców dróg i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą zezwolenia w formie decyzji na wycinkę łącznie 208 szt. drzew, nakładając jednocześnie obowiązek dokonania nasadzeń nowych drzew w łącznej ilości 58 szt. Gmina dokonała także wycinki łącznie 121 szt. drzew rosnących na nieruchomościach stanowiących własność Gminy, na podstawie otrzymanych zezwoleń od Starosty Żarskiego. Drzewa w większości stanowiły jednostki w złym stanie zdrowotnym (obumarłe i spróchniałe), a ich usunięcie bezwzględnie podyktowane było poprawą bezpieczeństwa w miejscach publicznych (drogi publiczne, skwery). W większości przypadków drzewa były całkowicie obumarłe i nie brały czynnego udziału w ekosystemie oraz z powodów braku bezkolizyjnych miejsc do nasadzeń (wąskie pasy dróg publicznych) dlatego też nie nakładano w tych przypadkach na wnioskodawców obowiązku dokonania nasadzeń zastępczych. Jednocześnie w tym samym roku na gruntach będących własnością gminy, posadzono 14 szt. nowych drzew w ramach kompensacji przyrodniczych. Podmioty, które uprzednio otrzymały zezwolenia na wycinkę drzew, w ramach nałożonych przez gminę obowiązków w 2019 r. dokonały nasadzeń 5 szt. nowych drzew na swoich gruntach.

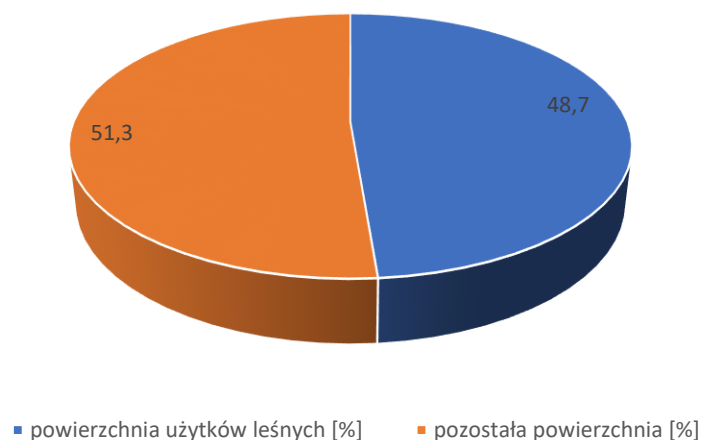
Na poniższym wykresie przedstawiono ilość wydawanych decyzji na usunięcie drzew oraz ilości usuwanych drzew i ilości drzew do nasadzeń w ramach zezwolenia z podziałem na lata.

IŁOŚĆ WYDANYCH ZEZWOLEŃ NA USUNIĘCIE DRZEW

Usuwane w ciągu roku drzewa na terenie gminy stanowią mały odsetek w stosunku do powierzchni zalesionych, które stanowią prawie 50% całkowitej powierzchni Gminy, co przedstawiono na poniższym wykresie.

Udział powierzchni użytków leśnych w całkowitej powierzchni gminy

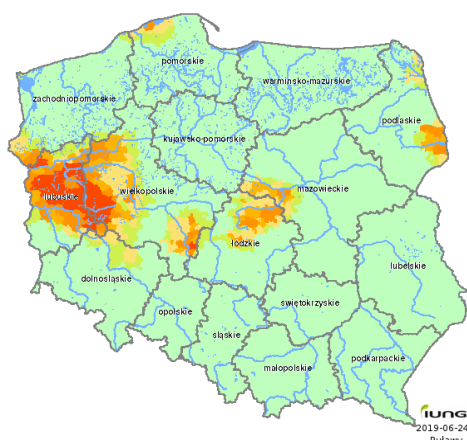

8.6 POWOŁANIE KOMISJI O SZACOWANIE SZKÓD POWSTAŁYCH W ZWIĄZKU Z WYSTĄPIENIEM NIEKORZYSTNEGO ZJAWISKA ATMOSFERYCZNEGO - SUSZA

W roku 2019 r. na terenie Gminy Żary wystąpiło niekorzystne zjawisko atmosferyczne – susza – w okresie od 01.07.2019 do 31.08.2019 r. Zgodnie z Zarządzeniem Wojewody Lubuskiego z dnia 04.07.2019 r. w sprawie powołania na terenie Gminy Żary Komisji do oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej spowodowanych przez suszę w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, do Urzędu Gminy wpłynęło 239 wniosków o oszacowanie szkód. Najczęściej występującymi zasiewami przedstawianymi do szacowania były: pszenica, jęczmień, pszenżyto, proso, łubin, rzepak i rzepik, kukurydza, groch, len, ziemniaki, warzywa gruntowe, rośliny pastewne, oraz łąki i pastwiska. Komisja w terminie 30 dni od dnia oszacowania szkód złożyła protokoły Wojewodzie Lubuskiemu. Wojewoda potwierdził wystąpienie szkód na protokołach, w których straty wyniosły powyżej 30 % średniej rocznej produkcji. Zatwierdzone protokoły zostały przekazane rolnikom w celu ubiegania się o odszkodowanie do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

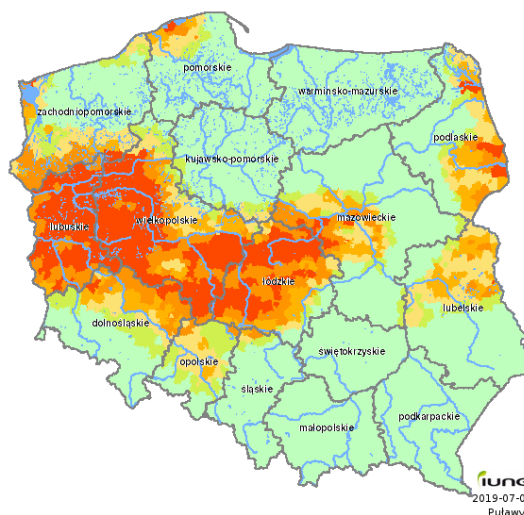
Na podstawie IUNG-PIB opracował wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich Gmin Polski (2477 gmin) oraz w oparciu o kategorie gleb określił w tych Gminach aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą.

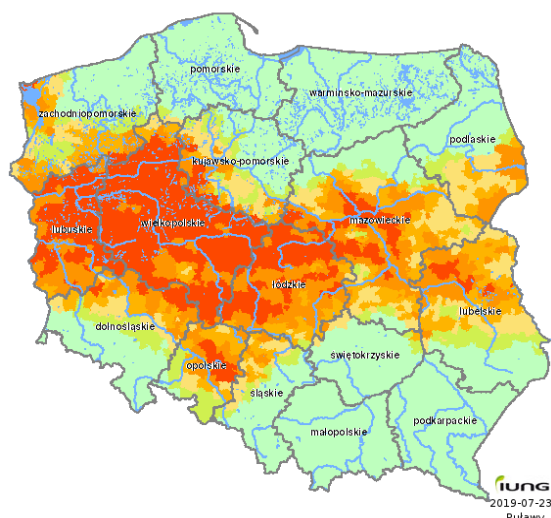
W pierwszym okresie raportowania tj. od 21 marca do 20 maja 2019 roku, stwierdzono wystąpienie suszy rolniczej na obszarze Polski. W województwie lubuskim na 82 gminy zagrożonych suszą było 38 gmin. Uprawy objęte zagrożeniem spowodowanym suszą to zboża ozime, zboża jare, truskawki.

Dla porównania w czwartym okresie raportowania tj. 21 kwietnia do 20 czerwca 2019 r. w województwie lubuskim zagrożonych suszą było już 62 gmin. Udział gmin zagrożonych suszą to aż 75,61 %. Uprawy objęte raportem uwzględniając kryterium suszy to : zboża ozime i jare.

Gmina Żary dopiero w piątym okresie raportowania została objęta suszą. Uprawy objęte to zboża ozime i jare, kukurydza na ziarno i kisonkę, rzepak i rzepik, burak cukrowy, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe, drzewa owocowe, truskawki i rośliny strączkowe. Należy wspomnieć, że okres raportowania to od 1 maja do 30 czerwca 2019 r. okres ukazał się dopiero 1 lipca 2019 r.

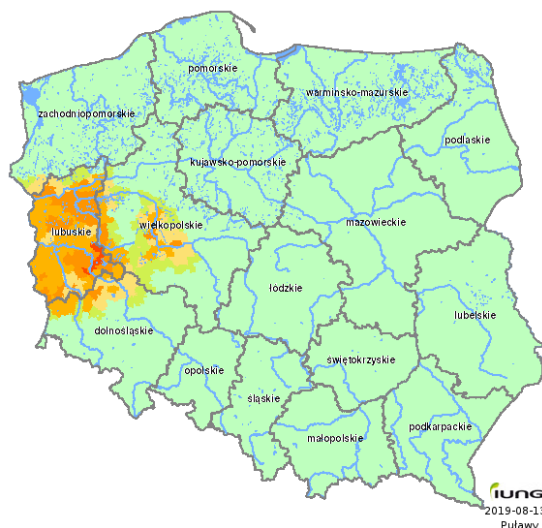

Natomiast w 7 okresie raportowania tj. 21 maja do 20 lipca 2019 r. w województwie lubuskim zagrożonych suszą było już 82 gminy, czyli cały teren województwa lubuskiego. Udział gmin zagrożonych suszą to aż 100 %. Uprawy objęte raportem uwzględniając kryterium suszy: wszystkie gatunki roślin uprawnych.

Sytuacja utrzymywała się aż do ostatniego okresu raportowania tj. od 11 czerwca do 10 sierpnia 2019r., gdzie w skali kraju sytuacja w województwie lubuskim była najgorsza, bo z 82 gmin aż 81 było zagrożonych suszą.

Średnia wartość Klimatycznego Bilansu Wodnego (KBW), na podstawie których dokonywana jest ocena stanu zagrożenia suszą była ujemna, wynosiła -100 mm. Najniższe wartości KBW poniżej -170 mm w tym okresie sześciodekadowym wystąpiły na terenie Pojezierza Lubuskiego. Niskie wartości KBW od -120 do -149 mm notowano na dużym obszarze Polski północno-zachodniej.

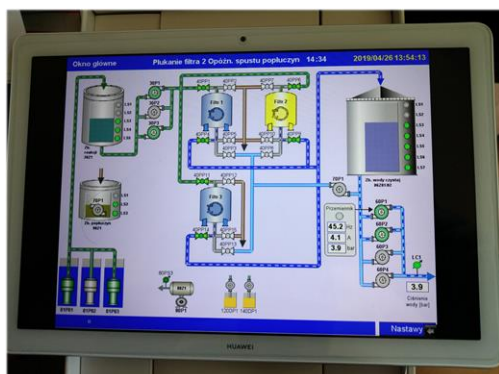

Marzec roku 2019 na znacznej powierzchni kraju był bardzo ciepły. Najcieplej było w południowo-zachodniej części kraju. Kwiecień był ciepły, temperatura wahała się od 6 do ponad 10°C. W kwietniu nadal opady były bardzo małe. Szczególnie niskie, poniżej 10 mm wystąpiły w północnej części kraju, stanowiły one na tych terenach od poniżej 10 do 20% normy wieloletniej. W maju opady atmosferyczne były bardzo zróżnicowane. Natomiast najniższe opady od 5 do 10 mm występowały w północno-zachodniej części Polski. W drugiej dekadzie tego miesiąca nadal na tym terenie notowano bardzo małe opady od 5 do 15 mm. Niedobory wody dla roślin uprawnych wynoszące od -120 do -179 mm, wystąpiły na dużym obszarze kraju. Brak dostatecznej ilości opadów zwłaszcza w trzeciej dekadzie marca oraz w znacznej mierze również w kwietniu spowodowały, że wystąpił duży niedobór wody w glebie, który negatywnie wpłynął na oziminy, truskawki i krzewy owocowe zwłaszcza zlokalizowane na glebach bardzo lekkich i lekkich. Występujący deficyt wody na glebach słabych powodował straty również w uprawach jarych w wyniku problemów wynikających ze słabymi wschodami roślin.

9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

9.1 ZAOPATRZENIE MIESZKAŃCÓW W WODĘ

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Żary obejmuje 176 km wodociągów, które pozwalają Gminie świadczyć usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie 27 miejscowości Gminy Żary. Wskazane usługi świadczone są na rzecz ok. 12 tys. mieszkańców. Na potrzeby realizacji usług w zakresie dostarczania wody, Gmina Żary eksploatuje 9 ujęć wody (Bieniów, Bogumiłów, Drożków, Łaz, Mirostowice Dolne, Sieniawa Żarska, Olbrachtów, Olszyniec, Złotnik) i 7 stacji uzdatniania wody (SUW Bogumiłów, SUW Drożków, SUW Łaz, SUW Mirostowice Dolne, SUW Sieniawa Żarska, SUW Olbrachtów, SUW Olszyniec). Łączna sprzedaż wody w roku 2019 kształtowała się na poziomie 376.692 m³, co przyniosło Gminie dochód w wysokości ok. 1.291.861 zł.

Sieć wodociągowa od 2015 roku jest systematycznie modernizowana i rozbudowywana. Wprowadzone zostały nowe systemy sterowania pracą na stacjach uzdatniania wody, poprzez zmianę z systemów analogowych na cyfrowe. Systematycznie wykonywane są wymiany złóż filtrujących, a także modernizowane procesy uzdatniania wody. Rozpoczęto również proces wymiany liczników do odczytu wody z tradycyjnych, odczytywanych przez konserwatorów na radiowe umożliwiające odczyt bez konieczności wchodzenia na posesję. Wszystkie te działania mają na celu usprawnienie procesu dostarczania wody mieszkańcom oraz podniesienie jakości wydobytej wody.

Z najważniejszych inwestycji w tym zakresie należy wymienić:

- Budowa odcinka sieci wodociągowej Żary – Kadłubia – kwota 415.372,90 zł;
- Modernizacja wodociągu w m. Olszyniec – kwota 1.025.592,62 zł;
- Modernizacja stacji uzdatniania wody w m. Łaz – kwota 173.800 zł;
- Rozbudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w m. Bieniów – 184.150,40 zł;
- Przebudowa sieci wodociągowej w m. Lubomyśl – kwota 658.104,59 zł;
- Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania i ujęcia wody w m. Drożków – kwota 1.249.311 zł;

łącznie w latach 2015 – 2019 na infrastrukturę wodociągową na terenie Gminy Żary przeznaczono blisko 5,5 mln zł.

9.2 INFRASTRUKTURA DROGOWA

Sieć dróg gminnych publicznych przebiega na łącznej długości 77,3 km. Stanowią one sieć uzupełniającą, zaspokajającą elementarne potrzeby i dostęp do dróg powiatowych i wojewódzkich oraz krajowych. Dodatkowo na terenie Gminy znajduje się ok. 1100 km dróg gminnych stanowiących uzupełnienie sieci drogowej, są to tak zwane drogi wewnętrzne. Często służą jedynie miejscowym potrzebom lokalnym, w większości posiadając nawierzchnię gruntową.

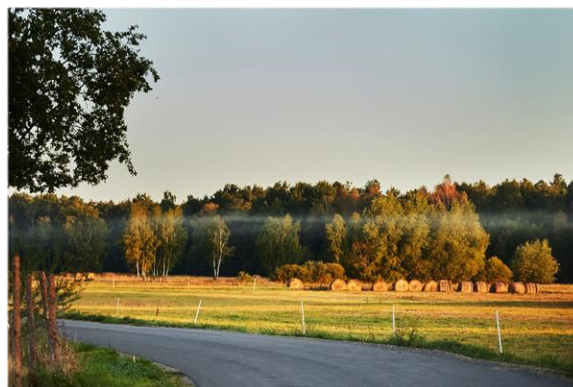
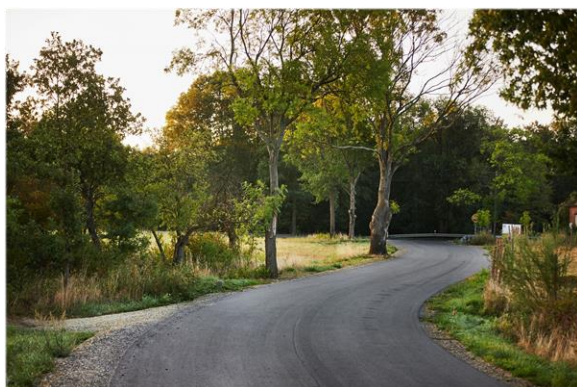
Drogi powiatowe (63 km) to ciąg 16 dróg, których przebieg określono w Rozporządzeniu Ministra Komunikacji:

- nr F1076 Żary – Lubomyśl - Złotnik- Niemcza,
- nr F 1077 Świbna – Bieszków- Biedrzychowice Dolne- Bieniów – Gorzupia,
- nr F 1080 Żary - Mirostowice Dolne – Jankowa Żagańska – Lubieszów,
- nr F 1087 Wicina – Bieszków – Lubanice,
- nr F 1089 Złotnik – Olszyniec – Marszów – Żary – Kunice,
- nr F 1090 Żary – Kadłubia – Lubomyśl,
- nr F 1091 Żary – Siodło,
- nr F 1092 Drozdów – Mirostowice Górne - Mirostowice Dolne,
- nr F 1093 Żary – Łaz – Mirostowice Dolne,
- nr F 1094 Cisowa – Suchleb – Miłowice- Olbrachtów - Łaz,
- nr F 1095 Cielmów – Pietrzyków - Lubanice – Lubomyśl,
- nr F 1115 Janików - Bogumiłów – Drozdów,
- nr F 1116 Lipinki Łużyckie - Górka – Sieniawa Żarska – do drogi krajowej nr 12,
- nr F 1117 Brzostowa – Sieciejów - Górka - Grabik,
- nr 1119 od drogi krajowej nr 27 – do drogi powiatowej nr F 1076.

W ciągu zaliczanym do kategorii dróg wojewódzkich leży droga nr 287 Dychów – Lubsko - Żary (8 km), natomiast wśród dróg krajowych przebiegających przez teren Gminy Żary (45,8 km) przebiegają drogi:

- nr 12 Żary - Żagań oraz Żary - Łęknica,
- nr 18 Olszyna - Wrocław (przyszła autostrada A18),
- nr 27 Przewóz - Zielona Góra (przez Żary).

W latach 2015 - 2019 na rozbudowę, przebudowę i modernizację dróg gminnych zostały przeznaczone środki w wysokości ok. 9,5 mln zł. Oprócz inwestycji na drogach gminnych, Gmina wspiera również działania inwestycyjne na drogach powiatowych oraz wojewódzkich, poprzez dofinansowanie inwestycji tych dróg. Jednocześnie Gmina co roku występuje z wnioskami o pozyskanie środków zewnętrznych na inwestycje w tym zakresie. Głównym źródłem dofinansowania jest Fundusz rolny, z którego Gmina pozyskała środki na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Nadmienić jednak należy, że ilość dróg gruntowych występuje w przeważającej ilości co wiąże się z koniecznością dalszych nakładów na ich modernizację i przebudowę.

9.3 INFRASTRUKTURA OŚWIETLENIOWA (OŚWIETLENIE DROGOWE - ULICZNE)

Na infrastrukturę oświetleniową na terenie Gminy składa się oświetlenie drogowe zainstalowane w 27 miejscowościach przy drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych (w tym też wewnętrznych). Na koniec roku 2019 zamontowanych było łącznie we wszystkich miejscowościach 1742 szt. punktów świetlnych na które składało się: 1353 szt. opraw sodowych, 285 szt. energooszczędnych opraw LED, 104 szt. hybrydowych lamp solarnych oraz ok. 12 km kablowych linii zasilających (nowe odcinki oświetleniowe). W roku 2019 infrastruktura oświetleniowa rozbudowana została o 18 szt. nowych ledowych punktów oświetleniowych zainstalowanych na istniejących liniach, o 29 szt. hybrydowych lamp solarnych oraz 47 szt. energooszczędnych opraw LED do zasilania których wykonano ponad 2,09 km kablowych linii zasilających. Dzięki tym inwestycjom bezpieczeństwo na

Gminie Żary z roku na rok wzrasta, przyczyniając się jednocześnie do podniesienia standardu życia na terenach wiejskich.

9.4 KOMUNIKACJA ZBIOROWA

W ramach świadczenia usług przewozowych na terenie Gminy Żary regularną komunikacją zbiorową określone trasy, na których frekwencja spada poniżej możliwości ekonomicznych świadczenia usługi przez przewoźnika konieczne jest dotowanie kursów nierentownych umożliwiającym mieszkańcom dojazd do Żar, do szkół, pracy, służby zdrowia, urzędów, sklepów itp.

Z takiej możliwości na wybranych tylko trasach i kursach (godzinach) mogą skorzystać mieszkańcy m.in. Bogumiłowa, Miłowic, Rościc, Olbrachtowa, Mirostowic Dolnych, Mirostowic Górnych, Stawnika, Łazu, Łukaw, Lubanic, Surowej, Grabika, Kadłubii, Marszowa, Olszyńca, Lubomyśla i Złotnika. W ciągu ostatnich 5 lat na ten cel Gmina przeznaczyła blisko 1,2 mln zł i z każdym rokiem w budżecie Gminy jest zabezpieczona coraz wyższa kwota na ww. cel.

9.5 CMENTARZE

Na terenie Gminy Żary położonych jest 9 cmentarzy komunalnych zlokalizowanych w miejscowościach:

Biedrzychowice Dolne, Bieniów, Grabik, Marszów, Mirostowice Dolne, Olbrachtów, Olszyniec, Włostów, Złotnik. Pozostałe miejscowości do pochówku zmarłych mają do dyspozycji cmentarze parafialne w: Bieniowie, Drożkowie, Lubanicach, Lubomyślu, Mirostowicach Górnych, Olbrachtowie i Sieniawie Żarskiej.

Budynek przycmentarny w m. Olbrachtów

10. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

10.1 SPORT I TURYSTYKA

Gmina Żary posiada znacznie rozbudowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Funkcjonuje 13 pełnowymiarowych boisk piłkarskich, 6 boisk wielofunkcyjnych zlokalizowanych przy szkołach, 9 boisk do plażowej piłki siatkowej, kompleks sportowy „Orlik” w Mirostowicach Dolnych oraz jeden obiekt lekkoatletyczny. W 2019 roku została wybudowana i oddana do użytku szatnia sportowa w miejscowości Łaz.

Szatnia sportowa Łaz

Szatnia sportowa Sieniawa Żarska

Na terenie Gminy funkcjonują 23 siłownie zewnętrzne, z których 2 powstały w 2019 roku w ramach budowy Otwartych Stref Aktywności (Kadłubia, Rościce), 21 placów zabaw, z których 3 zostały wyposażone w nowe elementy (Biedrzychowice Dolne, Łaz, Stawnik). Większość z tych obiektów stanowi kompleksy sportowo-rekreacyjne. Rokrocznie kompleksy te wyposażone są w nowe elementy i urządzenia zabawowe.

W ramach projektu pn. „Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko-niemieckiego – etap V” w miejscowościach Mirostowice Dolne i Łaz **wykonano infrastrukturę w postaci wiat, pomostów, ławek oraz tablic edukacyjnych przy istniejących zbiornikach wodnych dających możliwość wypoczynku mieszkańcom oraz turystom.**

Ponadto w miejscowości Olbrachtów w ramach projektu „Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w miejscowości Olbrachtów” wybudowano elementy małej architektury, tj. zadaszoną wiatę wypoczynkową ze stołami i ławkami, zamontowano betonowe stoły do gier w szachy/warcaby i chińczyka, stojaki na rowery oraz kosze na śmieci.

10.2 KULTURA

Na terenie Gminy Żary działa 14 Kół Gospodyń Wiejskich, 13 Zespołów Śpiewaczych oraz zespół folklorystyczny Górali Czadeckich „Dolina Nowego Sotońca” ze Złotnika.

Dodatkowo licznie działające na terenie Gminy stowarzyszenia realizują szeroki zakres zadań poprzez upowszechnianie, promocję i popularyzację lokalnej twórczości oraz organizowanie wszelkiego rodzaju imprez kulturalnych i sportowych.

Na terenie Gminy Żary funkcjonują 23 świetlice wiejskie. W 2019 roku została oddana do użytku nowo wybudowana świetlica wiejska w Drozdowie.

W trakcie budowy jest świetlica wiejska w miejscowości Lubomyśl.

Świetlice wiejskie pełnią w miejscowościach rolę ośrodka kultury lokalnej, które m.in. integrują mieszkańców poprzez organizację w nich wszelkiego rodzaju uroczystości środowiskowych.

W 2019 roku Gmina Żary była organizatorem szeregu cyklicznych imprez i uroczystości kulturalno-sportowych, festynów oraz konkursów tj.:

- **Eliminacje Gminne Lubuskiego Konkursu Recytatorskiego** – organizowane we współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną. Celem konkursu jest rozwijanie zainteresowań literackich. W 2019 roku w konkursie wzięło udział 63 recytatorów. Konkurs z każdym rokiem cieszy się większą popularnością wśród młodzieży.

- **Gminny Konkurs Plastyki Obrzędowej i Wypieków Wielkanocnych** – celem konkursu jest podtrzymanie, kultywowanie i ochrona przepięknej ludowej tradycji robienia palm, zdobienia pisanek oraz wytwarzania przedmiotów tradycyjnej i współczesnej plastyki wielkanocnej. W 2019 roku w konkursie wzięło udział 250 wykonawców przygotowując łącznie 172 prace. W roku 2018 roku 500 uczestników przygotowało 345 prac konkursowych.

• **Gminny Przegląd „Mały Talent”** – w przeglądzie biorą udział dzieci do 6 lat. Konkurs obejmuje dwie kategorie: recytacja i piosenka. Celem konkursu jest rozbudzenie twórczej inwencji dziecka i kreatywności oraz wzmacnianie wiary we własne możliwości. W 2019 roku w Małym Talencie wzięło udział 24 uczestników.

• **Rozgrywki w Piłkę Nożną o „Puchar Wójta Gminy Żary”** – w rozgrywkach mogą brać udział zawodnicy zgłoszeni w danym klubie sportowym oraz niezrzeszeni zawodnicy z terenu Gminy. Celem jest propagowanie zdrowego stylu życia, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności poprzez sport a także zwiększenie ogólnej sprawności fizycznej społeczeństwa w atmosferze zdrowej rywalizacji. W zawodach brało udział 9 drużyn, rozgrywających w 6 osobowych składach.

- **Gminna Biesiada Śpiewacza** - to plenerowa impreza, na której mogą się zaprezentować szerszej publiczności gminne zespoły śpiewacze. Każda biesiada ma inny temat, motyw przewodni dla przygotowywanych przez zespoły utworów, strojów i rekwizytów. Celem organizacji biesiady jest kultywowanie tradycji wspólnego śpiewania.

- **Dożynki Gminne** - są największą, najbardziej osadzoną w polskiej tradycji i najstarszą imprezą gminną. Co roku odbywają się w innej miejscowości, jednak ich przebieg zawsze jest podobny, właśnie ze względu na wierność tradycyjnym obrzędom żniwnym. Celem organizacji jest zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi, jak również promocja twórczości kulturalnej i artystycznej. Dożynki są wyrazem podziękowania dla rolników za ich ciężką pracę na roli, jest to doniosła uroczystość, która w bardzo dużym stopniu integruje lokalną społeczność.

- **Gminny Konkurs Bożonarodzeniowy** – jest to konkurs plastyczny, który kształtuje i utrwała zamiłowanie do tradycji bożonarodzeniowej oraz rozwija umiejętności zastosowania współczesnych technik plastycznych w tworzeniu form tradycyjnych.

- **Gminny Konkurs Kolęd i Pastorałek**

Gmina Żary jest współorganizatorem wielu wydarzeń kulturalnych organizowanych przez sołectwa, stowarzyszenia oraz parafie z naszego terenu. Są to m.in. imprezy takie jak: Przegląd Piosenki i Pieśni Religijnej „Angelana” w Olbrachtowie, Piknik Pieczonego Ziemniaka w Siodle, Kartoflada w Bieniowie, IV Polowa Próba Zaprzęgowa Klaczy w Surowej, Przegląd Pieśni Patriotycznej.

Od kilku lat co roku organizowany jest również Gminny Mikołaj dla dzieci uczęszczających do szkół na terenie Gminy. Akcja ta cieszy się bardzo dużą popularnością, przynosi wiele radości maluchom i jest okazją do wspólnej zabawy i świętowania.

10.3 GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA GMINY ŻARY Z/S W BIENIOWIE

Na terenie Gminy Żary funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Bieniowie, która jest Biblioteką Centralną z 10 filiami (w miejscowościach: Drożków, Grabik, Kadłubia, Lubanice, Łaz, Mirostowice Dolne, Mirostowice Górne, Olbrachtów, Sieniawa Żarska, Złotnik) oraz 2 punktami bibliotecznymi (Lubomyślu, Siodle). Zbiory oferowane użytkownikom to m.in.: książki z różnych dziedzin, czasopisma bieżące, księgozbiór regionalny, teczki zagadnieniowe. Zbiory biblioteczne wypożyczane są na zewnątrz oraz udostępniane na miejscu w czytelniach. Biblioteka to centrum kulturalne i oświatowe danej miejscowości. Odbývają się tam: liczne konkursy, wystawy, spotkania opłatkowe, spotkania autorskie, różnego rodzaju zebrania oraz inne imprezy.

Na stałe wpisały się już w kalendarz wydarzeń następujące uroczystości:

- **Gala Czytelnika** organizowana zawsze na początku roku i promująca najlepszych czytelników i przyjaciół bibliotek;
- **Noc Andersena** organizowana w Sieniawie Żarskiej i mająca dużo zwolenników;
- **Narodowe Czytanie;**
- **Noc Bibliotek;**
- Cykle spotkań „**Z legendą po...**”, których celem jest poznanie legend ze świata, legend Polskich i legend z naszego regionu.
- Konkurs „**Wiedza bez prądu**”, który wymaga umiejętności szybkiego korzystania z materiałów piśmiennych i wyszukiwania informacji.

Nowym konkursem jest konkurs na **Bajarza Roku** zorganizowany po raz pierwszy w 2019 roku i polega na jak najlepszym opowiedzeniu znanej baśni lub legendy.

Ponadto w 2019 roku GBP zorganizowała konferencję dla bibliotekarzy pt. **#biblioteka**, na której gościła prelegentów z Krakowa, Warszawy i Wrocławia.

Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Żary z/s w Bieniowie w liczbach według stanu na 31 grudnia 2019 r.

- Odwiedziny w bibliotekach **47.748**;
- Liczba użytkowników bibliotek: **2.654**;
- Płeć czytelników to: **1.743** kobiet i **911** mężczyzn;
- Ogólna liczba wypożyczeń: **34.240**;
- Stan księgozbioru: **57.656**;
- Zakupy książek z Biblioteki Narodowej **477**, z dotacji organizatora **953**;
- Dary książkowe **449**, łącznie przybyło **1.879** książek, a ubyło **9.877**;
- W ciągu roku odbyło się **118** imprez, w których udział wzięło **1.649** osób;

- Dodatkowo miały miejsca spotkania w przedszkolach i szkołach z uczniami. Było to **845** godzin i udział wzięło **3.914** osób;
- Wszyscy bibliotekarze brali udział w szkoleniach merytorycznych i łącznie dało to **198** godzin szkoleń;
- Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców: **466,1**;
- Liczba tytułów czasopism bieżących w przeliczeniu na 100 mieszkańców: **0,46**;
- Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców: **11,6**;
- Wypożyczenia w przeliczeniu na mieszkańca: **2,8**;
- Odwiedziny fizyczne w bibliotece w przeliczeniu na mieszkańca: **3,9**;
- Procent budżetu biblioteki uzyskany ze specjalnych grantów lub dochodów własnych: **2,5**.

10.4 WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

W rocznym programie współpracy na 2019 rok zostały określone zasady, formy i priorytety współpracy Gminy Żary z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, a także sposób realizacji i monitorowania programu przez tutejszy samorząd. W 2019 roku zawarto **28** umów na łączną kwotę **310.900 zł**, z czego wykonano **306.578,53 zł**. Z wyżej wymienionych dotacji skorzystały **23** organizacje.

W poszczególnych zakresach w otwartym konkursie ofert przeznaczono następującą ilość środków:

- w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej zawarto 17 umów na łączną kwotę 212.900 zł, wydatkowano: 209.910,73 zł;
- w zakresie turystyki i krajoznawstwa zawarto 2 umowy na łączną kwotę 2.600 zł, która w całości została wydatkowana;
- w zakresie wspierania rozwoju kultury i ochrony jej dóbr oraz podtrzymania tradycji narodowej zawarto 5 umów na łączną kwotę 58.000 zł, wydatkowano: 57.809,37 zł;
- w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym zawarto 2 umowy na łączną kwotę 4.000 zł, w całości wydatkowana;
- w zakresie organizacji wypoczynku letniego z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi i z grup ryzyka zawarto 2 umowy na łączną kwotę 33.400 zł, wydatkowano: 32.258,43 zł.

Również na wniosek 5 organizacji pozarządowych Gmina zleciła tym organizacjom realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, zawarto 7 umów na łączną kwotę 14.500 zł.

11. ZABYTKI

11.1 ZŁOTNIK

We wsi zachował się średniowieczny kościół zbudowany z kamienia polnego, rudy darniowej i cegły, datowany na przełom XIV i XV w., rozbudowany następnie w wieku XVI i XVII. Po II wojnie światowej w nieużytkowany i opuszczony kościół uderzył piorun, który spowodował pożar wieży. Od tej chwili kościół zaczął popadać w ruinę, zawaleniu uległo późnogotyckie sklepienie nawy, a później dachy. Wokół kościoła pierwotnie założony został cmentarz otoczony kamiennym murem z budynkiem bramnym, przy którym wzniesiono w roku 1534 budynek o bliżej nieokreślonym przeznaczeniu. Wśród różnych jego funkcji podaje się, że mógł on pełnić rolę spichlerza, dworu sołtysiego, szpitala czy klasztoru. Kościół, mur cmentarny z budynkiem bramnym i przylegająca do nich tajemnicza budowla z XVI w., stanowią rzadki przykład wiejskiej architektury obronnej, która umożliwia schronienie się miejscowej ludności w wypadku nadciągającego zagrożenia. We wnętrzach kościoła możemy zobaczyć zachowane późnogotyckie drzwi, fragmenty malowideł czy wsporniki sklepienne w kształcie ludzkich twarzy. Wnętrza tajemniczego budynku z 1534 r. posiadają oryginalne drewniane stropy, które spoczywają na ciesielsko opracowanym dębowym słupie. Romantyczne ruiny złotnickiego kościoła przypominają nam architekturę słonecznej Toskanii, która podkreślona jest wiekowymi żywotnikami rosnącymi na otaczającym go cmentarzu. Przed cmentarzem zachował się pomnik poświęcony mieszkańcom wsi, poległym w I Wojnie Światowej. Zabytek został przekazany przez Skarb Państwa Gminie Żary w 2005 roku. Jest on wpisany do rejestru zabytków pod nr 349 wraz z otaczającym go cmentarzem, średniowiecznym murem obronnym i bramą oraz renesansowym dworem sołtysim wpisanym do rejestru zabytków pod nr 350. Od 2019 r. Stowarzyszenie „Region Łużyce”, na podstawie zawartej z Gminą Żary umowy użyczenia, prowadzi prace zabezpieczające ten zabytkowy zespół, przygotowując go do odbudowy, z przeznaczeniem na muzeum, salę wystawową

i koncertową. Stowarzyszenie na podstawie zawartej umowy pozyskało od Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków środki finansowe w wys. 25 tys. zł oraz 100 tys. zł z Funduszy Niemiecko-Polskiej Fundacji Ochrony Zabytków, a także 25 tys. zł przeznaczyła Gmina Żary.

ZABYTEK - „INSTRUKCJA OBSŁUGI”
**15 września 2018 r. (sobota),
 godz. 11:00 Dwór sołtysi w Złotniku
 gmina Żary**

- Powitanie gości oraz wprowadzenie do seminarium
 Leszek Mrozek - Wójt Gminy Żary
 Anna Dziadek - Prezes Zarządu TONZ, oddział w Zielonej Górze
- Wykład - "Opieka nad zabytkami - to nie takie trudne", dr Barbara Bielini-Kopec
 - Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków
- Referat „Primum non nocere /po pierwsze nie szkodzić/”, Arkadiusz Gutka
 - Stowarzyszenie "Region Łużyce"
- Zwiedzanie gotyckiego kościoła i dworu sołtyckiego w Złotniku
- Dyskusja / poczęstunek

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych ochroną zabytków, turystyką oraz fotografią.
 Podczas seminarium zostaną zaprezentowane zdjęcia ze zbiorów TONZP
 (Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości) z lat 1906-1945

Udział w seminarium jest bezpłatny, finansowane ze środków Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
 Kontakt do organizatora: +48 602 653 069

Organizatorzy:
 Towarzystwo Opieki nad Zabytkami,
 oddział w Zielonej Górze
 Stowarzyszenie "Region Łużyce"

we współpracy z:
 Lubuski Wojewódzki
 Konserwator Zabytków
 Wójt Gminy Żary

GMINA
ZARY
 LUDDIE - LASY - PRZESTRZEN

W roku 2018 w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa zabezpieczony i przygotowany do remontu dwór sołtysi w Złotniku został po raz pierwszy w swojej historii udostępniony do zwiedzania, a w jego wnętrzach zaprezentowano bogaty zbiór zabytkowej ceramiki budowlanej, oraz wystawę historycznych fotografii Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości. Po raz pierwszy również odbyło się seminarium pod patronatem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Gminy Żary pt. Zabytek „Instrukcja Obsługi”.

11.2 WŁOSTÓW – PAŁAC

Pałac znajduje się w środkowej części Włostowa, na wschód od drogi prowadzącej z Żar do Zielonej Góry., w północnej części zespołu parkowo – folwarcznego. Po południowej stronie obiektu rozciąga się park krajobrazowy. Natomiast po zachodniej i północnej zabudowania gospodarcze i rozległe podwórze o nieregularnym rzucie. Pałac powstał prawdopodobnie pod koniec XV w. lub na początku XVI w., poddano go gruntownej przebudowie w stylu klasycystycznym w 1803 r. Pierwotny obiekt o charakterze obronnym, otoczony był fosą, wzniesiony z cegły i kamienia, na rzucie zbliżonym do kwadratu, podpiwniczony, o przynajmniej dwóch kondygnacjach naziemnych i dwutraktowym układzie wewnątrz.

W ramach XIX - wiecznej przebudowy pałacu, zachowano pierwotny plan budynku, znacznie jednak przekształcając jego elewacje oraz wnętrza. Nowy dwór był budowlą piętrową, podpiwniczoną nakrytą wysokim dachem mansardowym z lukarnami, zwieńczonym drewnianą wieżyczką z zegarem. Pod koniec XIX w. do bocznych elewacji korpusu głównego dostawiono parterowe przybudówki, nakryte dachami mansardowymi. Pałac wykorzystywany był od 1945 r. przez Państwowe Gospodarstwo Rolne Bieniów do końca lat 60 XX w. Opuszczony pod koniec lat 60 - tych popadł w ruinę, przy czym do lat 90 - tych, czyli do czasu komunalizacji stanowił własność Skarbu Państwa. W chwili przejścia przez Gminę, czyli w 1991 r. stanowił już kompletną ruinę, praktycznie obiekt przedstawiał stan techniczny taki jak obecnie. Pozostałości ścian pałacu są silnie zawilgocone, z licznymi pęknięciami i ubytkami warstwy tynku, ponadto miejscami występują braki w konstrukcji nadproży, ubytki w licu muru i luźne cegły w koronie. Teren pałacu jest zagruzowany, porośnięty trawą oraz samosiejkami drzew i krzewów. Gmina Żary w 2019 r. uzyskała dotację celową z Urzędu Marszałkowskiego w wys. 10 tys. zł na opracowanie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, badań konserwatorskich oraz wykonanie projektu budowlanego. W 2020 r. na podstawie posiadanej dokumentacji uzyskano pozwolenia na budowę od Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Starosty Powiatowego oraz złożono wniosek do Urzędu Marszałkowskiego o dotację celową na pierwszy etap prac wynikający z dokumentacji projektowej. Gmina Żary otrzymała dotację w wys. 30 tys. zł, gdzie całkowity koszt prac został oszacowany na

podstawie kosztorysu inwestorskiego na kwotę 135 tys. zł. Pozostałe środki pochodzą z budżetu Gminy Żary, a zadanie będzie realizowane do końca 2020 r. W marcu 2020 r. został również złożony wniosek do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o dotację celową na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków w ramach programu „Ochrona Zabytków 2020”. Uzyskanie dotacji pozwoliłoby na rozpoczęcie kolejnego etapu prac przy zabytku we Włostowie.

11.3 PARK PETZOLDA

Park we Włostowie o powierzchni 10,5 ha znajduje się w pd. części wsi. Jego granice wyznaczają od pn. zabudowania wsi, od wsch. i pd. otwarty krajobraz pól, od zach. droga krajowa nr 27. Wjazd na dawny dziedziniec dworski znajduje się w środkowej części wsi od strony pn., na wprost wjazdu znajduje się ruina dworu. Tuż przy nim zachował się relikw fontanny. Dalszą część terenu zajmuje park krajobrazowy z bogatym układem wodnym, obejmującym cztery stawy i kanały wodne. W 1864 r. właścicielem majątku była rodzina Tülff, na zlecenie której słynny projektant E. Petzold zaprojektował włostowski park. Kolejnym właścicielem dóbr włostowskich był Georg Lucke, władający nim w latach od 1869 do 1894 r. Układ parku znany jest z planu projektu E. Petzolda z 1864 r. Obszar parku o nieregularnym kształcie, wydłużonym jest na osi pn.-pd. Po stronie pn. znajduje się dwór, dawniej poprzedzony zieleńcem. Przy parkowej elewacji dworu znajdowała się fontanna. Z tego miejsca w głąb parku wyznaczono oś widokową, pozwalającą na daleki wgląd w park. Charakterystycznym elementem parku był bogaty układ wodny, znajdowały się tu aż cztery stawy parkowe. Drogi parkowe poprowadzone były swobodnie i pozwalały spacerować po każdym zakątku parku. Należy zwrócić uwagę, że do pałacu można było dojechać przez podwórze folwarczne, ale także drogą przez park, która prowadziła do niego od strony zach. (dzisiaj DK nr 27). Po przeciwnej stronie tej drogi wśród otwartych pól, znajdowała się dworska winnica. Mapa topograficzna z 1939 r., ukazuje park o nieznacznie powiększonym obszarze po stronie zach. Jednak kompozycja parku od czasów działań E. Petzolda nie została zmieniona. W 2011 r., wykonana została szczegółowa inwentaryzacja drzew i krzewów. W drzewostanie parku dominują: lipa drobnolistna, dąb szypułkowy oraz głąg jednoszyjkowy. W tym miejscu warto wspomnieć, że parki E. Petzolda prócz malowniczych kompozycji, wyróżniały się również nietypowym drzewostanem. Do dziś w parku we Włostowie przetrwały m.in.: klon, jawor o trójkałpowych liściach, dąb szypułkowy o nietypowo powycinanych liściach, lipa drobnolistna, odm. brzoziolistna, a także malownicza lipa zrosnięta z dwóch drzew tak, że dziś pół drzewa ma liście gęsto owłosione, a druga część ma liście podobne do winorośli.

12. OŚWIATA

12.1 OGÓLNA SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W 2019 roku na terenie Gminy Żary funkcjonowały Szkoły Podstawowe w Bieniowie, Lubanicach, Mirostowicach Dolnych, Olbrachtowie, Sieniawie Żarskiej i Złotniku oraz Zespół Szkół w Grabiku. W ramach Zespołu Szkół w Grabiku działało gminne przedszkole. Punkty przedszkolne funkcjonowały przy Szkołach Podstawowych w Bieniowie, Mirostowicach Dolnych, Lubanicach, Olbrachtowie, Sieniawie Żarskiej i Złotniku. W Olbrachtowie i Sieniawie Żarskiej funkcjonowały w wymiarze 9,5 godz., a w Mirostowicach Dolnych i Olbrachtowie były 2 grupy.

Liczba dzieci w placówkach gminnych, stan na 30.09.2019 r.

	Punkt Przedszkolny	Oddział Przedszkolny	Szkoła Podstawowa	Razem
Bieniów	33 (2 grupy)		118	151
Grabik	116 (5 grup)		134	250
Lubanice	15		79	94
Mirostowice Dolne	23	24	143	190
Olbrachtów	36 (2 grupy)	23	128	187
Sieniawa Żarska	25		66	91
Złotnik	25		122	147
razem	320		790	1 110

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej,

Ilość urodzeń ogółem w latach 2013-2019

Ilość urodzeń ogółem

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
123	128	109	129	133	119	100

Źródło: Rejestr Mieszkańców Gminy Żary, stan na 31.12.2019 r.

Porównanie liczby dzieci w szkołach podstawowych i wychowaniu przedszkolnym na terenie Gminy Żary w roku szkolnym 2017/2018 -2019/2020

Liczba dzieci szkoły podstawowe				Liczba dzieci wychowanie przedszkolne			
2017/2018	2018/2019	2019/2020	2017-2019	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2017-2019
SP Bieniów							
101	110	118	+17	39	33	33	-6
SP Lubanice							
66	73	79	+13	18	16	15	-3
SP Grabik							
107	119	134	+27	88	97	116	+28
SP Mirostowice Dolne							
145	160	143	-2	55	49	47	-8
SP Olbrachtów							
112	119	128	+16	39	60	59	+20
SP Sieniawa Żarska							
65	77	66	+1	28	20	25	-3
SP Złotnik							
125	133	124	-1	35	31	25	-10

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej

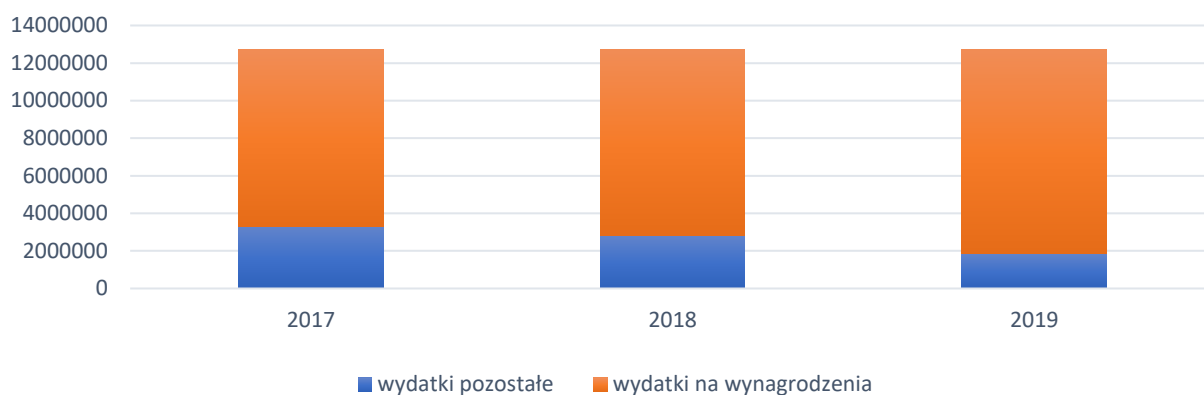
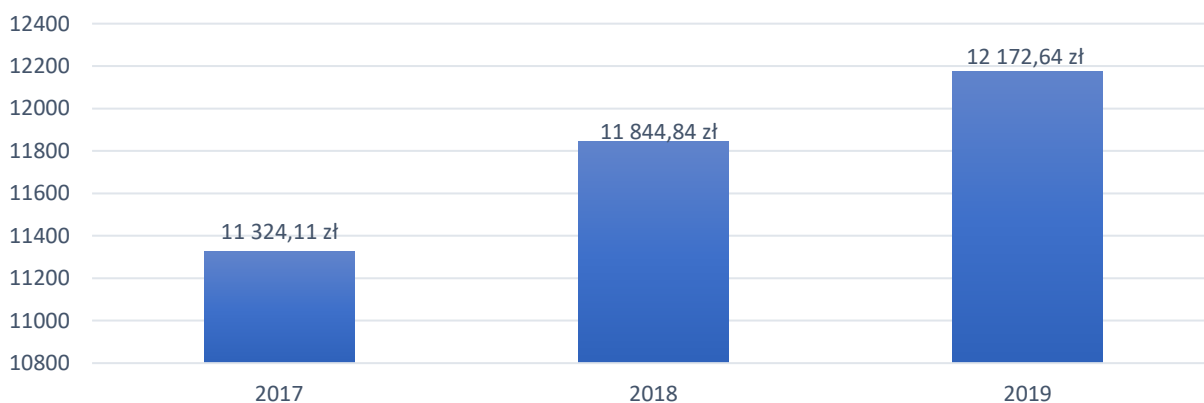
Stosunkowo dobrą i stabilną sytuację mają szkoły w Grabiku i Olbrachtowie, ilość urodzeń zapewnia nabór do klas na poziomie około 20 osób. Znaczny spadek urodzeń odnotowano w obwodzie Lubanic, Sieniawy Żarskiej oraz Bieniowa. Są to placówki, które borykają się z problemem coraz mniejszych klas.

12.2 WYDATKI NA OŚWIATĘ I UZYSKIWANE DOCHODY

Ogółem na oświatę w 2019 roku wydano 13.998.532,94 zł + 2.475.272,19 zł na rozbudowę przedszkola w Grabiku, co daje razem 16.473.805,13 zł.

Wydatki szkół gminnych w latach 2017-2019

Szkoła	2017	2018	2019
SP Bieniów	2.018.970,27	1.997.458,32	1.902.333,69
ZS Grabik	2.502.310,09	2.504.861,67	2.686.720,11
SP Lubanice	1.111.754,54	1.201.092,62	1.292.255,49
SP Mirostowice Dolne	2.176.576,81	2.215.982,10	2.167.717,38
SP Olbrachtów	1.436.081,06	1.651.812,87	1.745.297,94
SP Sieniawa Żarska	1.085.025,48	1.253.538,05	1.200.343,16
SP Złotnik	1.447.909,18	1.523.559,11	1.710.831,23
Razem szkoły	11.778.630,43	12.348.304,74	12.705.499,00
W tym wynagrodzenia	9.410.857,31	9.899.036,41	10.857.354,59
Wydatki CUW i dowozy	1.040.267,04	1.214.036,18	1.293.033,94
Ogółem wydatki na oświatę	12.818.897,47	13.562.340,92	13.998.532,94
Średnia liczba uczniów	1.132	1.145	1.150

Wydatki na wynagrodzenia w kosztach szkół ogółem w latach 2017-2019**Wydatki na oświatę w przeliczeniu na 1 ucznia w latach 2017-2019****Inne wydatki ponoszone z zakresu oświaty i opieki przedszkolnej:**

- Dowóz uczniów do szkół to koszt 748.892 zł, w tym zakup ok. 415 biletów miesięcznie to koszt 512.137 zł. Dodatkowo ponosimy koszt utrzymania autobusu zakupionego w 2017 roku. Ogółem dzieci dowożone są na 10 trasach przez Feniks sp. z o.o. (w tym 2 do szkół specjalnych w Żarach) oraz 1 trasa autobusem gminnym. Największą odległość do szkoły pokonują dzieci z Rusocic, ponieważ do szkoły w Olbrachtowie jadą przez Drozdów, Bogumiłów, Rościce i Miłowice, pokonując blisko 20 km w jedną stronę.
- Znacznym wydatkiem dla Gminy są koszty pobytu naszych dzieci w innych przedszkolach. W roku 2019 zapłaciliśmy innym gminom – 281.950 zł, a za żłobki - 87.714 zł.

Dochody uzyskane z zakresu oświaty i opieki przedszkolnej:

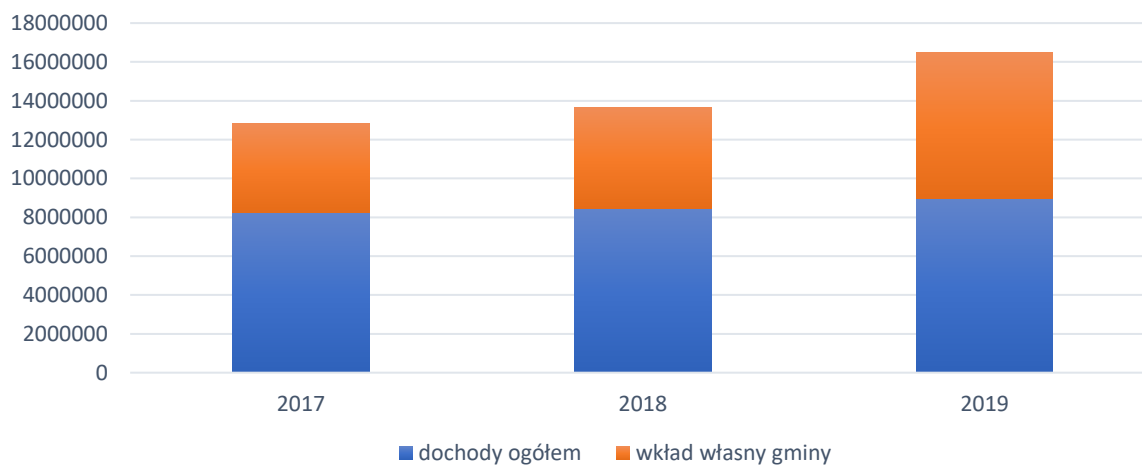

Gmina uzyskuje także dochody i tak w zakresie oświaty liczyć może na subwencję, dotację przedszkolną, dotację podręcznikową, dochody szkół np.za wydłużony pobyt czy dochody za pobyt dzieci z innych gmin w naszych przedszkolach.

Dochody a koszty całkowite, w tym inwestycje:

Ogółem wydatki na oświatę (wraz z inwestycjami) wyniosły 16.473 805,13 zł, a dochody ogółem 8.975 370,14 zł, co oznacza, że bezpośrednio **z własnych środków Gmina wydała 7.498.434,99 zł.**

Udział wkładu własnego Gminy w kosztach oświaty ogółem w latach 2017-2019

12.3 INWESTYCJE W OŚWIACIE

W roku 2019 Gmina wykonała rozbudowę Gminnego Przedszkola w Grabiku na kwotę: 2.475.272,19 zł, wykonała remont na korytarzach i sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Olbrachtowie, dokonała tam też naprawy części dachu razem 73.806,45 zł.

12.4 DOPOSAŻENIE BAZY DYDAKTYCZNEJ I ROZWÓJ KOMPETENCJI KADRY:

Szkoły w ramach posiadanych budżetów oraz możliwości finansowych na bieżąco wyposażane były w potrzebne pomoce dydaktyczne, a kadra stale podnosiła swoje kompetencje na licznych kursach, szkoleniach czy studiach podyplomowych. Do szkół w 2019 roku zakupione zostało m.in.: Bieniów: laptop; Grabik: laptop; Lubanice projektor z ekranem i laptop – 2 szt.; Żłotnik: komputery stacjonarne - 2 szt.; Mirostowice Dolne: głośnik do komputerów w pracowni; Olbrachtów: meble - nauczanie początkowe, komputer stacjonarny, interaktywny monitor dotykowy wielkoformatowy.

W roku 2019 w ramach 0,4% rezerwy oświatowej udało się pozyskać 34.234 zł dla szkoły w Żłotniku na wyposażenie pracowni przyrodniczej z zakresu biologii, chemii, fizyki i geografii.

12.5 STYPENDIA I NAGRODY FINANSOWE

W 2019 roku uczniowie i absolwenci otrzymywali stypendia i nagrody za wypracowane sukcesy. W okresie styczeń – czerwiec stypendium otrzymywało 6 uczniów, na kwotę 750 zł miesięcznie; w okresie wrzesień - grudzień 12 uczniów na kwotę 900 zł miesięcznie. Nagrody dla absolwentów otrzymało 8 osób na łączną kwotę 3.800 zł.

Dodatkowo od czerwca 2017 roku na gminnym zakończeniu roku szkolnego uczniowie otrzymują nagrody (karty podarunkowe do sieci Empik) za średnią ocen oraz za sukcesy w różnych konkursach.

12.6 PROJEKTY UNIJNE

Gminne Przedszkole w Grabiku w okresie 01.10.2019 r. – 31.07.2020 r. realizuje projekt „Mamo, Tato! Chcę do przedszkola! Rozwój wychowania przedszkolnego w Gminie Żary" w ramach poddziałania 8.1.1. Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT. Koszty ogółem 350.191,25 zł w tym w roku 2019 - 102.165 zł , dofinansowanie ogółem: 297.662,56 zł;

w tym w roku 2019 - 82.778,46 zł, a wkład własny ogółem 52.528,69 zł; w tym w roku 2019 - 19.386,54zł (wkład własny finansowy i niefinansowy).

W ramach projektu w 2019 roku udało się zakupić wyposażenie nowej sali m.in.: stoły, krzesła, regały zamykane na rzeczy dzieci, leżaki wraz z pościelami do sypialni, biurko i krzesło dla nauczyciela, zestaw szafek do przechowywania książek, pomocy dydaktycznych, zabawek, czy szatnie korytarzowe otwarte. Zakupiono także pomoce dydaktyczne i zabawki. Zakupem, który cieszy się największym zainteresowaniem dzieci jest urządzenie Magiczny dywan.

Wyposażono także salę sensoryczno - terapeutyczną, w której prowadzone będą zajęcia z pomocy psychologiczno - pedagogicznej oraz zajęcia wyciszające dla potrzebujących tego dzieci. Na wyposażenie składa się m.in. laptop z oprogramowaniem, radioodtworacz, huśtawka pająk, lina wspinaczkowa, tunel prosty, poducha sensoryczna, piłki sensoryczne, ścieżki i maty z fakturami oraz tabliczka ścienna do ćwiczenia motoryki.

Na rok 2020 zaplanowane są jeszcze 2 zadania - przeprowadzenie 4 szkoleń dla nauczycieli z zakresu pracy z dzieckiem przedszkolnym oraz z pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz rozbudowa placu zabaw wraz z wykonaniem bezpiecznej nawierzchni.

Uzyskane dofinansowanie w pełni pokryło koszt zakupu wyposażenia sali przedszkolnej, umożliwiło wyposażenie sali sensoryczno - terapeutycznej, pokryło także w pełni koszt zatrudnienia nauczyciela oraz częściowo koszt zatrudnienia pomocy nauczyciela i pomocy kuchennej.

Po zakończeniu wszystkich zadań zaplanowanych w ramach tego projektu placówka poszczycić się będzie mogła nie tylko bazą lokalową na bardzo wysokim poziomie, pięknym placem zabaw, ale także dobrze wykwalifikowaną kadrą, co zdecydowanie wpłynie na jej pozycję wśród placówek wychowania przedszkolnego w naszym rejonie.

12.7 WYNIKI SPRAWDZIANÓW W KLASACH ÓSMYCH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

W roku szkolnym 2018/2019 w związku z reformą oświaty po raz pierwszy odbyły się egzaminy w klasie ósmej szkoły podstawowej. Poniżej wyniki naszych szkół wraz z porównaniem do wyników powiatu, województwa i kraju.

Wyniki sprawdzianów w klasach ósmych szkół podstawowych

Szkoła	Język polski		Matematyka		Język angielski		Język niemiecki		
	Średni wynik gminy	Wynik szkoły	Średni wynik gminy	Wynik szkoły	Średni wynik gminy	Wynik szkoły	Średni wynik gminy	Wynik szkoły	
Bieniów	65,47	53,60	44,97	30,60	63,36	59,00	37,92	34,00	
Grabik		72,29		62,29				72,14	-
Lubance		71,00		46,67				53,17	-
Mirostowice Dolne		63,00		43,25				59,00	37,50
Olbrachtów		64,57		42,36				52,56	33,40
Sieniawa Żarska		46,60		42,10				46,75	20,00
Złotnik		55,13		33,44				44,33	-
Średni wynik powiatu	62,08		41,07		59,33		39,90		
Średni wynik województwa	60,76		41,69		58,40		40,47		
Średni wynik kraju	63		45		59		42		

Zdecydowanie najlepiej na egzaminie wypadli uczniowie Zespołu Szkół w Grabiku, osiągnęli najlepszy wynik wśród publicznych szkół w całym powiecie żarskim.

12.8 ZATRUDNIENIE W SZKOŁACH

Głównym kosztem w oświacie są nadal zasadniczo koszty wynagrodzeń nauczycieli, które w ostatnim roku wzrosły aż o 15%. Znacznemu wzrostowi uległy także koszty wynagrodzeń pracowników niepedagogicznych. Struktura zatrudnienia jest również coraz większym problemem, coraz więcej

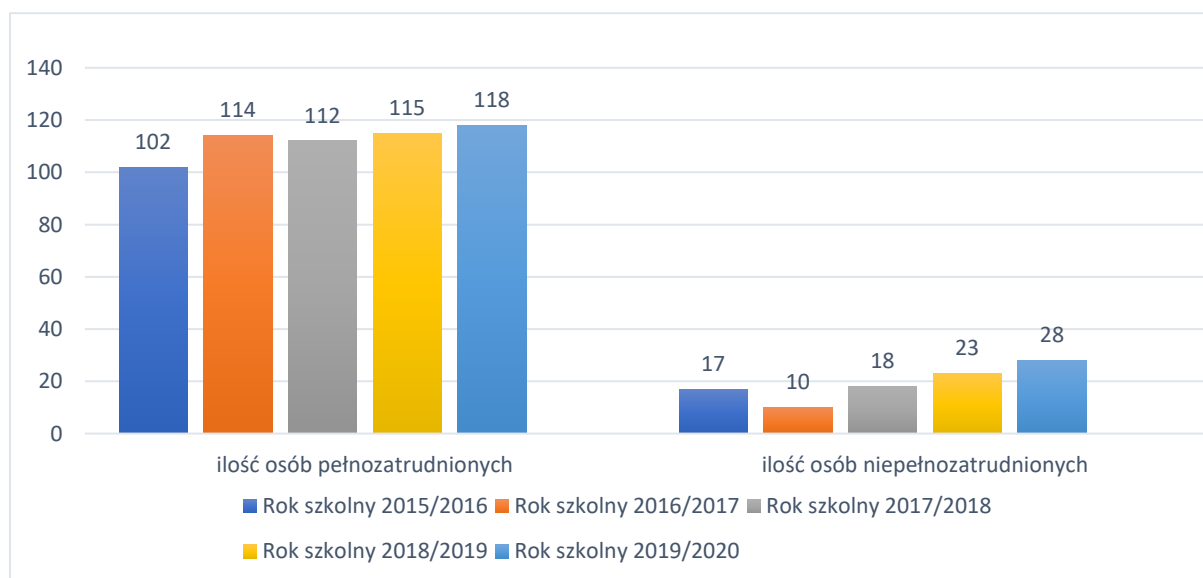
nauczycieli musi dokształcać się i uczyć kilku przedmiotów lub pracować w kilku szkołach - wpływać to może na jakość kształcenia. Także średni wiek pracowników dydaktycznych jest coraz wyższy, zatrudniamy mało młodych nauczycieli, a ci z doświadczeniem w wieku przedemerytalnym często korzystają np. z urlopu dla poratowania zdrowia, co generuje bardzo duże koszty.

Zmieniła się na przestrzeni ostatnich 2 lat szkolnych wielkość etatów dla poszczególnych nauczycieli, we wcześniejszych latach zdecydowana większość kadry miała godziny ponadwymiarowe i to w większości w maksymalnym wymiarze, natomiast obecnie coraz trudniej zapewnić etat nauczycielowi, a godzin ponadwymiarowych nie mają wszyscy, tak jak to miało miejsce we wcześniejszych latach.

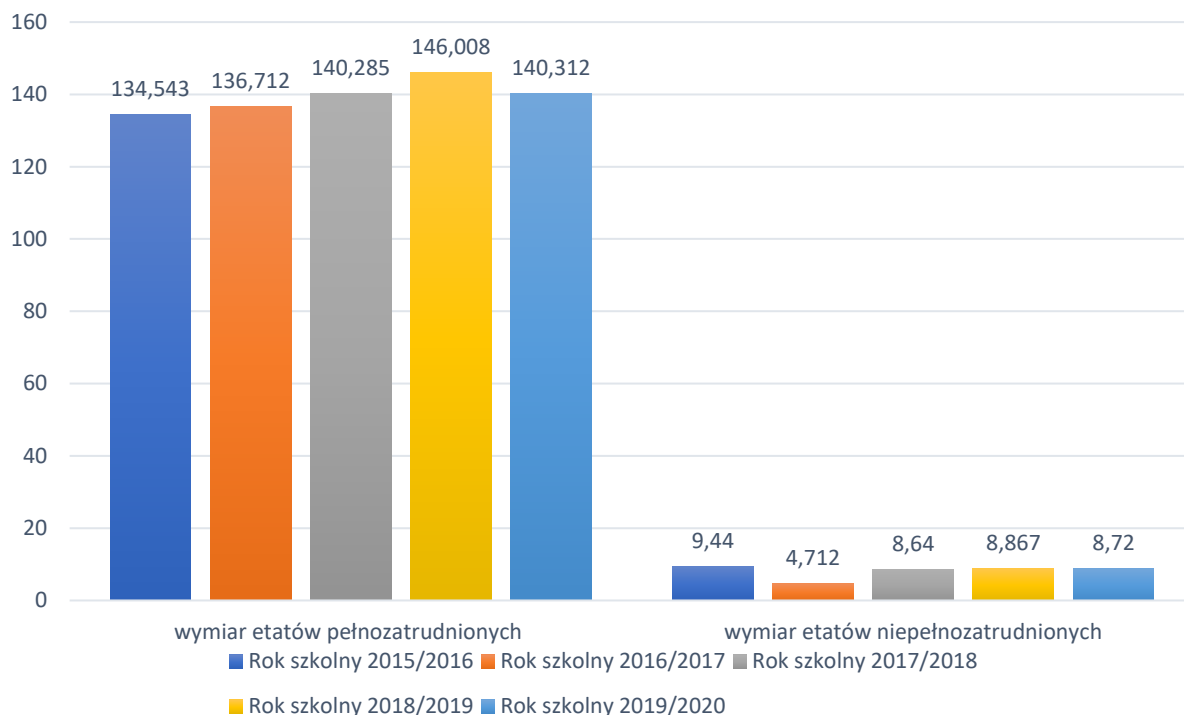
Spadek ilości godzin wynika z łączenia części zajęć (w-f, religia, dodatkowe języki obce, zajęcia plastyczne, muzyczne itp.) z powodu bardzo małych klas (do 10 uczniów). Rozwiązaniem mogłoby być uruchomienie dodatkowych zajęć - kótek, SKS, żeby nauczyciele wypracowali wymagane godziny, jednak biorąc pod uwagę ilość godzin w poszczególnych klasach, dla dzieci byłoby to zbyt dużym obciążeniem, zwłaszcza, że zdecydowana większość dojeżdża do szkół z innych miejscowości.

W roku szkolnym 2015/2016 w całej Gminie było 143,983 etatów, w roku 2018/219 już 154,875, a w roku 2019/2020 149,032 etatu, przy czym spadek nie jest spowodowany redukcją osób zatrudnionych (została zwolniona tylko 1 osoba), ale ograniczeniem głównie ilości godzin ponadwymiarowych, mimo utrzymania na zbliżonym poziomie w stosunku do roku poprzedniego zajęć dodatkowych (kótek, zajęć dla dzieci z opiniami i orzeczeniami itp.).

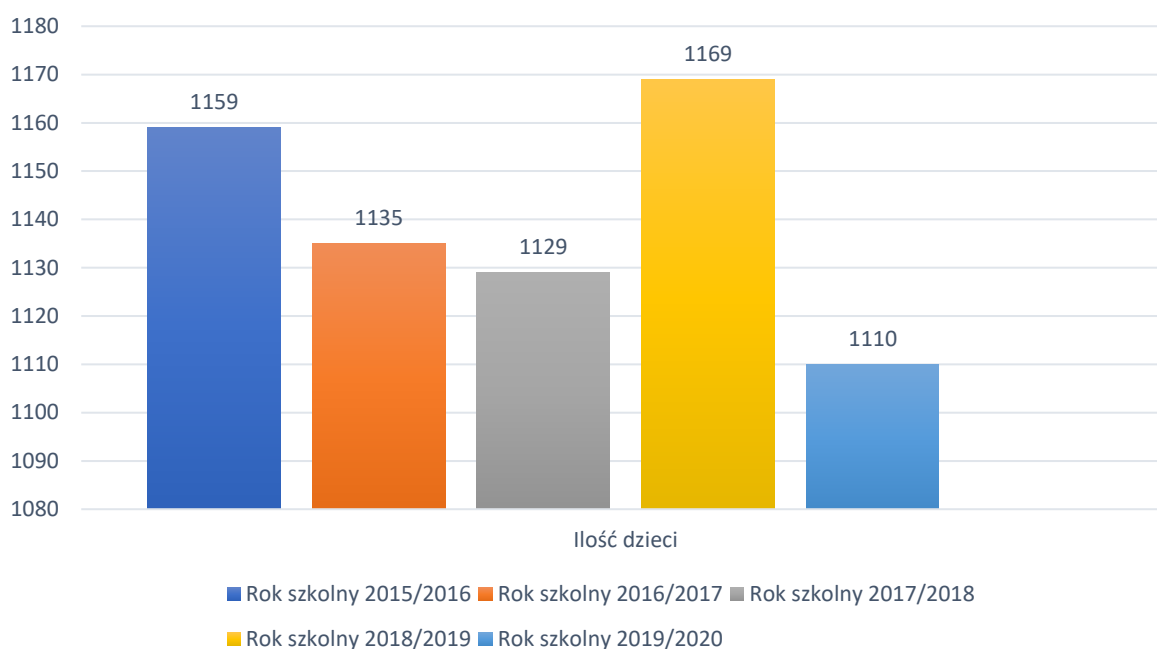
Ilość osób zatrudnionych w latach szkolnych 2015/2016 – 2019/2020

Wymiar etatów osób zatrudnionych w latach szkolnych 2015/2016 – 2019/2020

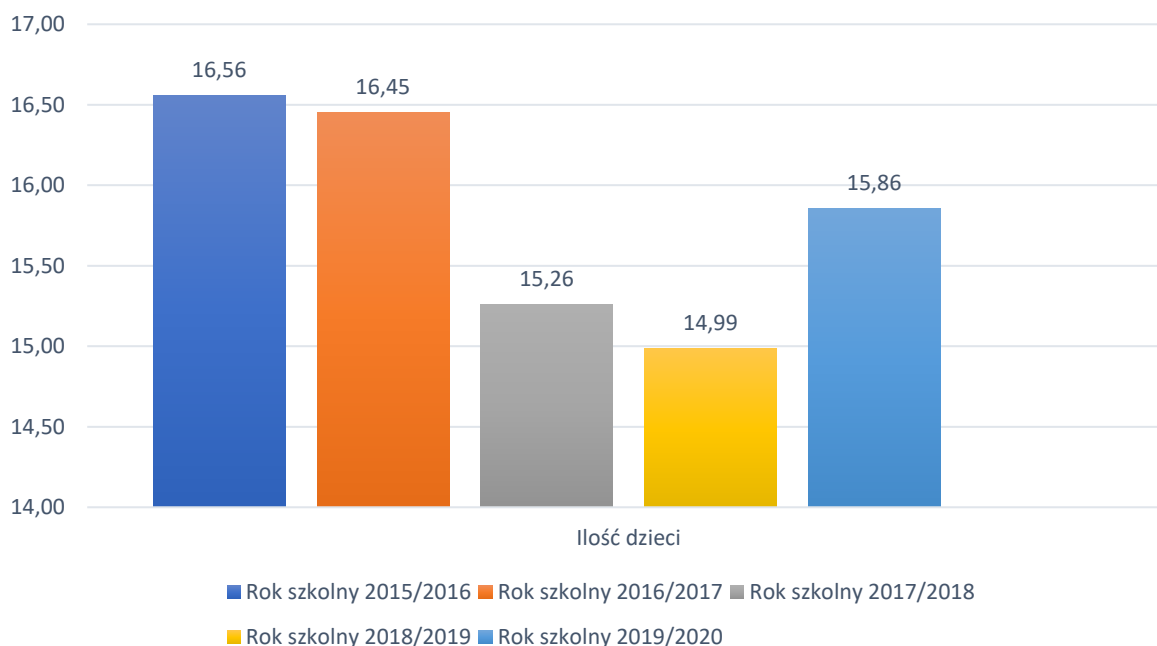
Reforma oświaty wprowadzana od roku szkolnego 2016/2017 nadal generuje dodatkowe koszty związane m.in. doposażeniem szkół w pomoce dydaktyczne dostosowane do nowych programów nauczania, wyposażeniem pracowni tematycznych, przyrodniczych do nauki biologii, geografii, chemii i fizyki. Liczba uczniów utrzymuje się na zbliżonym poziomie (2015/2016 – 1.159, w roku 2019/2020 – 1.110). Problemem, jaki spowodowała reforma jest także to, że część szkół boryka się z brakiem miejsca (Olbrachtów, Grabik, a klasy coraz liczniejsze), a część ma niewykorzystane pomieszczenia (Bieniów, Mirostowice Dolne - przestronnych gabinetów sporo, a oddziały coraz mniejsze). Kolejne wymagania ustawowe jak na przykład gabinet pielęgniarki, oddzielne pracownie przedmiotowe, gabinet stomatologiczny, stołówki, kuchnie powodują coraz większe zagrożenia nauki w systemie dwuzmianowym bądź konieczność rozbudowy szkół.

Ilość dzieci w latach szkolnych 2015/2016 – 2019/2020

*Ilość dzieci w szkołach oraz placówkach wychowania przedszkolnego

Spadek ilości uczniów w roku szkolnym 2019/2020 spowodowany jest zakończeniem działalności gimnazjum i wyjściem 3 klas (blisko 60 uczniów), różnicę niweluje częściowo utworzenie nowej grupy w przedszkolu w Grabiku.

Ilość dzieci na 1 oddział w latach szkolnych 2015/2016 – 2019/2020**Ilość dzieci na oddział łącznie w szkołach oraz placówkach wychowania przedszkolnego*

W latach 2017/2018 oraz 2018/2019 znacznie spadła średnia liczba dzieci na oddział. Spowodowało to konieczność rozszerzenia, łączenia zajęć i ograniczenia otwierania małych klas, dużą uwagę zaczęto przywiązywać także do rekrutacji przedszkolnej, ponieważ zauważono, że dzieci chętniej zostają w szkole, przy której chodziły już wcześniej do przedszkola.

Podsumowując należy uznać, iż baza lokalowa i dydaktyczna szkół jest na dobrym poziomie, kadra podnosi swoje kwalifikacje, optymalny wybór zajęć dodatkowych dla uczniów, zapewniona opieka z zakresu pomocy psychologiczno - pedagogicznej. Jednak głównym problemem z jakim mierzą się szkoły jest stale malejąca liczba uczniów i spadek średniej liczebności oddziału, co bezpośrednio przekłada się na wysokie koszty utrzymania szkół.

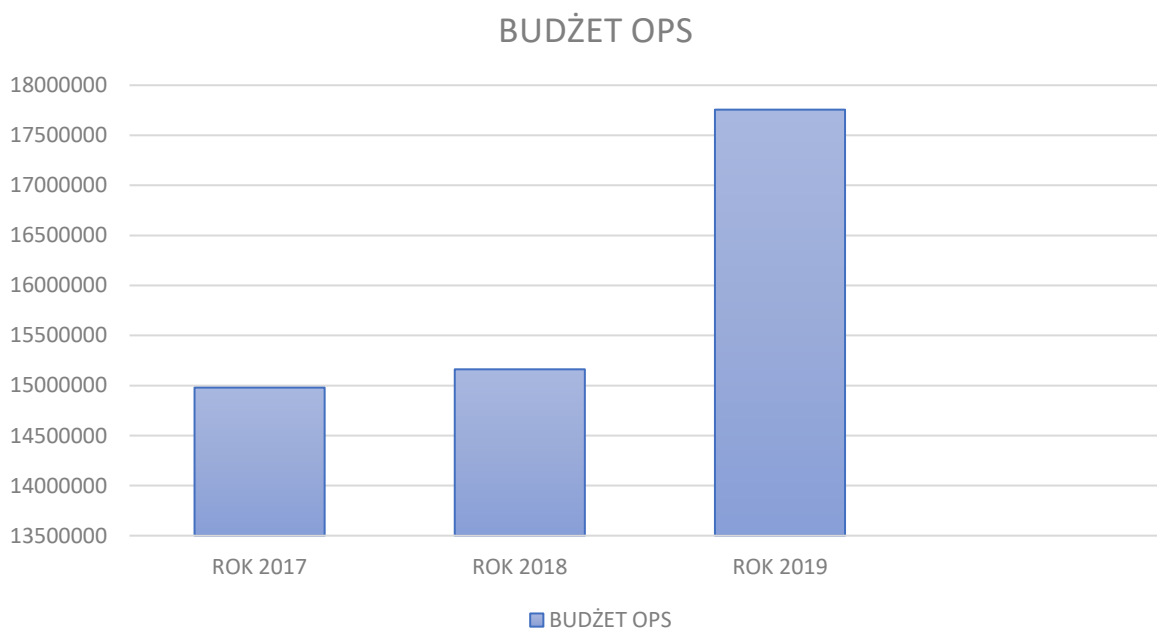
Szczegółowa informacja z zakresu oświaty i wychowania składana jest co roku w terminie do końca października w ramach **Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok szkolny**.

13. POMOC SPOŁECZNA W GMINIE ŻARY

13.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WYDATKÓW

Całkowity budżet GOPS Żary w 2019 r. wyniósł 17.765.173 zł, na przestrzeni trzech lat obserwujemy stały wzrost budżetu. Wiąże się to głównie ze zwiększonymi wydatkami na świadczenia wychowawcze w związku z rozszerzeniem spektrum osób uprawnionych oraz wzrost wydatków na opłatę pobytu w domach pomocy społecznej i na organizację usług opiekuńczych, co związane jest ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Zwiększone wydatki w ostatnich latach związane są również z realizacją nowych zadań przez Ośrodek.

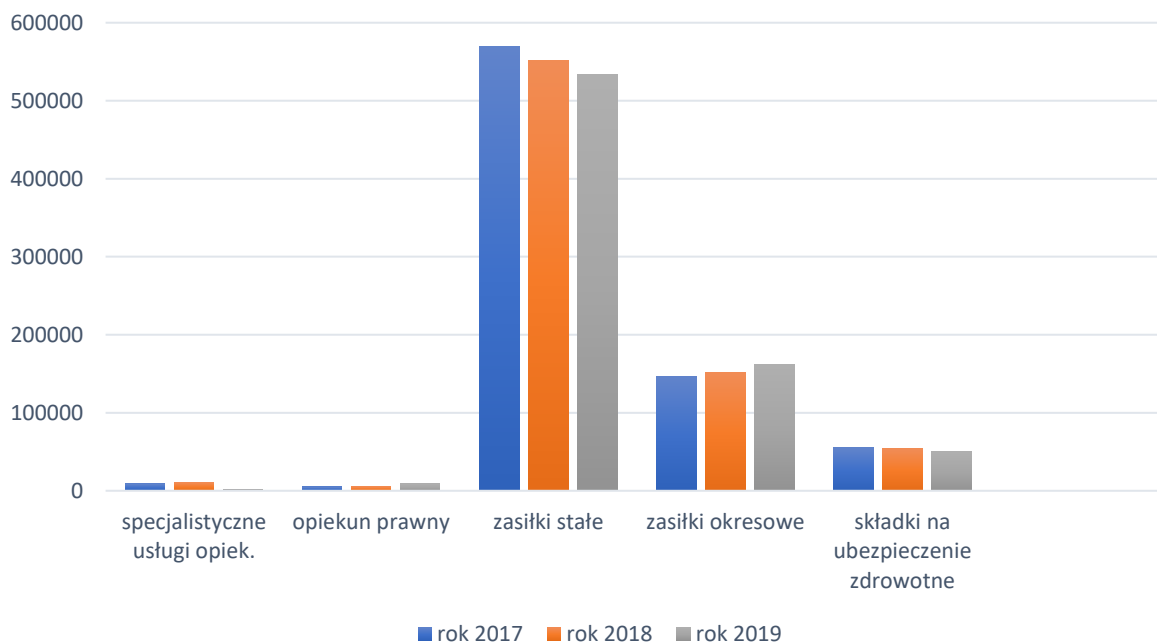
13.2 POMOC SPOŁECZNA

Wydatki na poszczególne formy pomocy w zaokrągleniu do 1 zł oraz liczba osób korzystających.

Zadania GOPS Żary z zakresu pomocy społecznej finansowane z budżetu państwa:

Lp.	Formy pomocy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9.129	11.035	1.552
2	Wynagrodzenie należne opiekunowi prawnemu z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	5.337	5.800	9.126
3	Zasiłki stałe	569.992	551.094	534.086
4	Zasiłki okresowe	145.900	151.309	162.056
5	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające zasiłek stały oraz objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej	54.899	54.043	49.716

Wydatki GOPS w latach 2017 - 2019

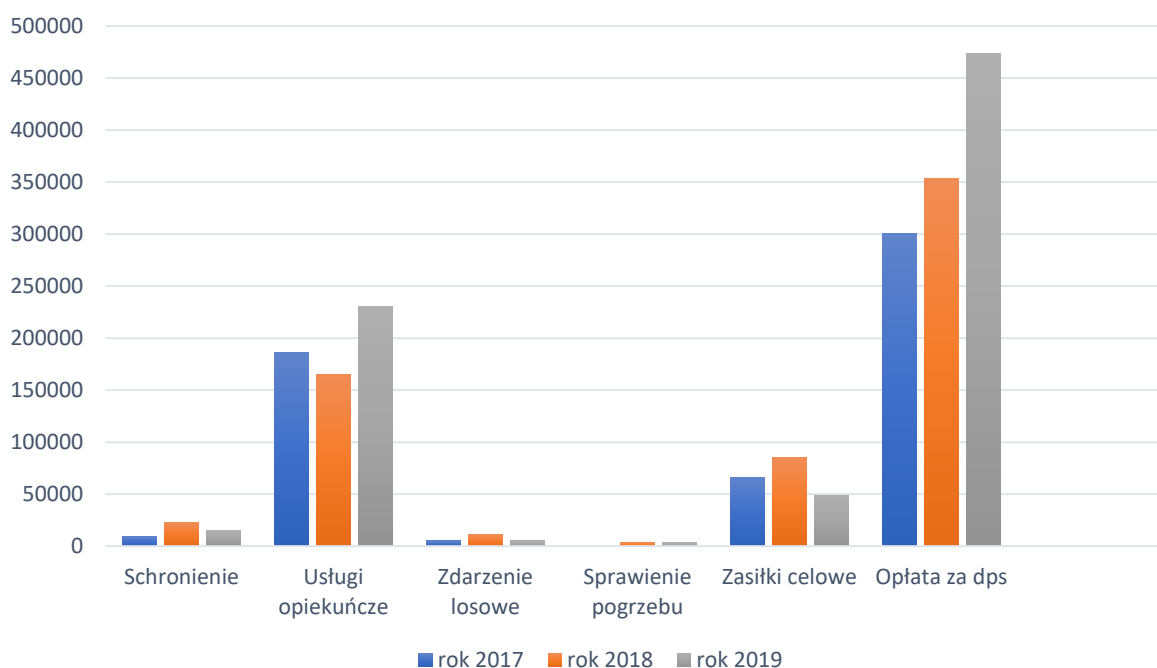
Liczba osób korzystających

Lp.	Formy pomocy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
1	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	2	1
2	Wynagrodzenie należne opiekunowi prawnemu z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	4	5	8
3	Zasiłki stałe	112	105	99
4	Zasiłki okresowe	111	99	100
5	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające zasiłek stały oraz objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej	111	108	101

Zadania GOPS Żary z zakresu pomocy społecznej finansowane ze środków własnych Gminy:**Wydatki w zł**

Formy pomocy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Schronienie	9.113	22.525	14.975
Usługi opiekuńcze	185.917	165.293	230.380
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	5.000	11.000	5.000
Sprawienie pogrzebu	0	3.380	3.320
Zasiłki celowe	66.305	85.090	48.675
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	300.596	353.466	473.915

Wydatki w zł

Liczba osób korzystających

Formy pomocy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Schronienie	4	4	4
Usługi opiekuńcze	35	32	39
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	3	3	1
Sprawienie pogrzebu	0	1	1
Zasiłki celowe	147	139	109
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	15	13	15

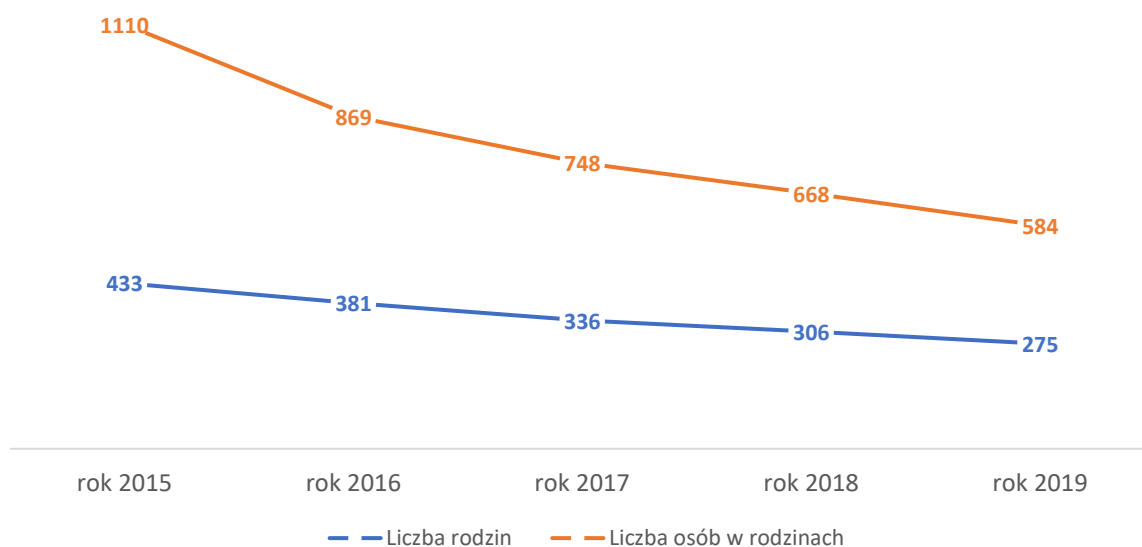
W 2019 r. na pomoc w formie usług opiekuńczych wydatkowano ogólną kwotę 230.380 zł, z czego ze środków własnych Gminy 189.988 zł, na pozostałą kwotę 40.392 zł pozyskano dotację w ramach rządowego programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych – Edycja 2019”. Wydatki na

odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ulegają stałemu wzrostowi, w 2019 r. w porównaniu do 2017 roku wydatki wzrosły o kwotę 173.319 zł. Jest to wynikiem starzenia się społeczeństwa i zwiększonym zapotrzebowaniem na tę formę pomocy. Ponadto corocznie domy pomocy społecznej przeliczają średniomiesięczny koszt utrzymania w DPS, co wiąże się ze zwiększeniem opłaty miesięcznej o kilkaset złotych. Średni koszt odpłatności ponoszony przez Gminę za mieszkańca w DPS wyniósł 3.000 zł.

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

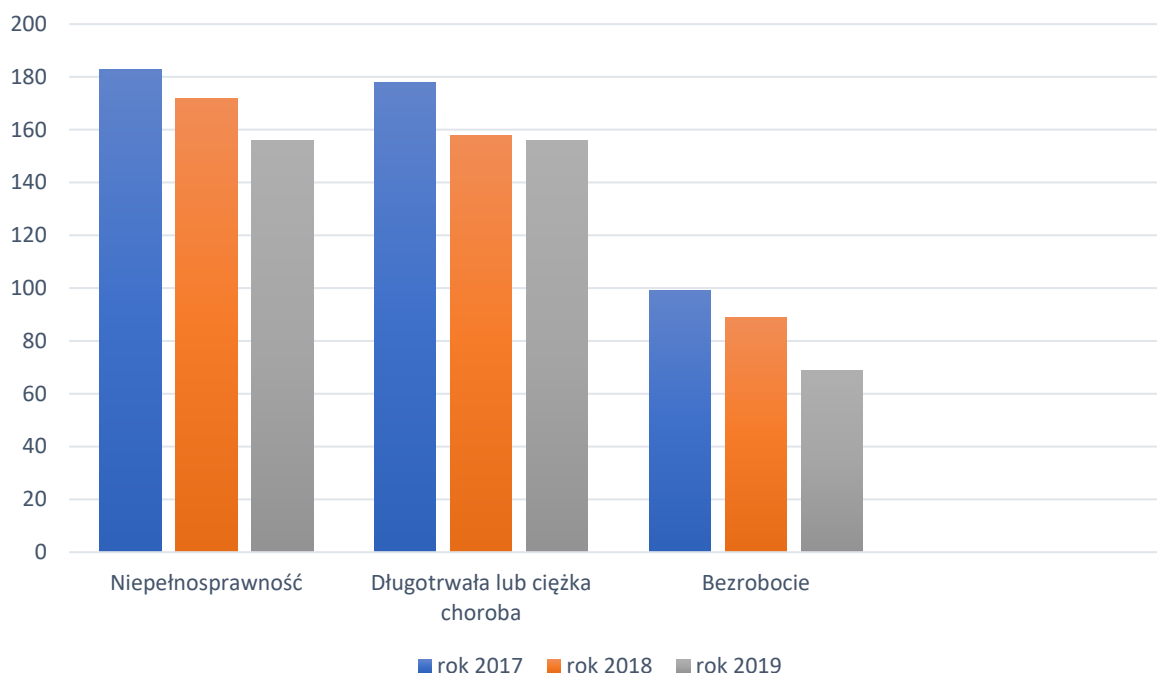
ROK	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	336	748
2018	306	668
2019	275	584

KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej w Gminie Żary są niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie.

Liczba osób korzystających z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby i bezrobocia.

Pozostałe powody przyznania pomocy społecznej – liczba rodzin:

Powód trudnej sytuacji	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Ubóstwo	239	210	177
Bezdomność	14	11	10
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	52	44	33
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny niepełne i wielodzietne	64	61	53

Przemoc w rodzinie	4	2	4
Alkoholizm	43	37	30
Narkomania	1	2	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	5	3
Zdarzenie losowe	7	9	4
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	3	0	0

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Program skierowany jest zarówno do dzieci, uczniów, jak i osób starszych. Program przewiduje wsparcie finansowe Gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafia do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 150 proc. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. W 2019 r. dofinansowanie posiłków z dotacji wyniosło 63% wydatkowanej kwoty.

W 2019 wydatkowano ogólną kwotę 297.031 zł, w tym:

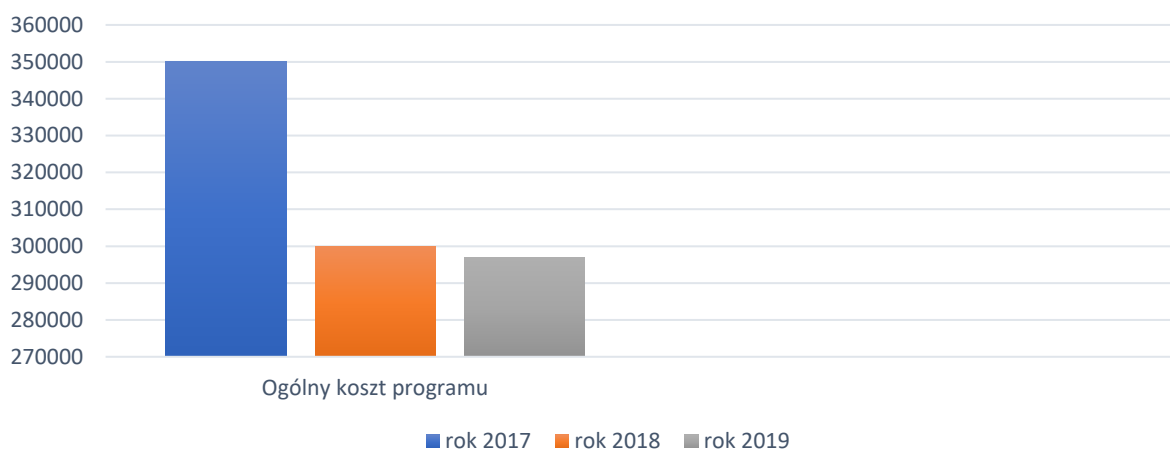
- zasiłki na zakup żywności z programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” na kwotę 174.146 zł dla 156 rodzin - 329 osób;
- posiłki w szkołach dla dzieci i osób dorosłych – przyznana dla 131 osób na kwotę 122.925 zł.

Obecnie obserwujemy znaczny spadek osób objętych tą formą pomocy.

Liczba osób objętych programem

Koszt programu

13.3 ZADANIA REALIZOWANE Z USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH I FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

Ośrodek realizując ustawę o świadczeniach rodzinnych w 2019 r. przyznał i wypłacał następujące świadczenia;

- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami na kwotę 1.017.889 zł dla 850 osób;
- zasiłek pielęgnacyjny na kwotę 1.230.551 zł dla 560 osób;
- świadczenie pielęgnacyjne na kwotę 1.055.225 zł dla 55 osób;
- specjalny zasiłek opiekuńczy na kwotę 148.800 zł dla 23 osób;
- zasiłek dla opiekuna na kwotę 110.502 zł dla 23 osób;
- świadczenie rodzicielskie na kwotę 256.520 zł dla 29 osób;
- świadczenie z funduszu alimentacyjnego na kwotę 198.600 dla 40 osób.

Razem na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny wydatkowaliśmy 4.018.890 zł.

Liczba świadczeń w kolejnych latach

Świadczenie opiekuńcze	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Zasiłek pielęgnacyjny ogółem	6.624	6.513	6.494
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	1.111	1.083	1.077
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna powyżej 16 rz. o znacznym stopniu niepełnosprawności	3.814	3.807	3.823
Zasiłek pielęgnacyjny osoba, która ukończyła 75 lat	52	41	27
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna powyżej 16 rz. legitymująca się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności powstałej przed ukończeniem 21 r.ż.	1.647	1.582	1.567
Świadczenie pielęgnacyjne	644	639	667
Specjalny zasiłek opiekuńczy	259	261	240

Dodatkowo zostały przyznane i wypłacone świadczenia dla mieszkańców w formie:

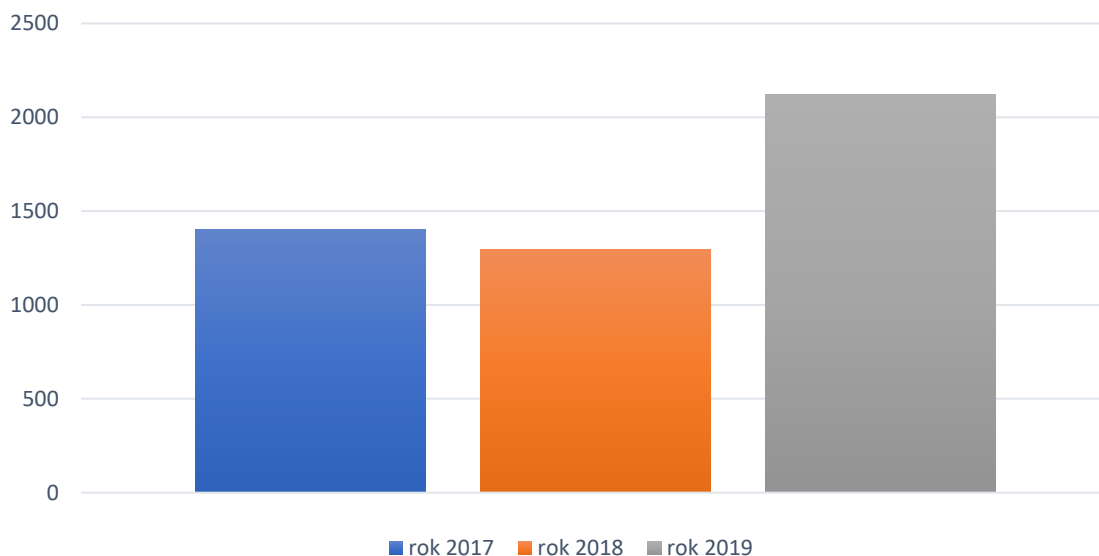
- dodatków mieszkaniowych wypłacono kwotę w wys. 18.725,59 zł , dla 13 rodzin;
- dodatku energetycznego – wypłacono kwotę 545,44 zł .

13.4 ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+

W 2019 realizacja świadczenia przedstawiała się następująco:

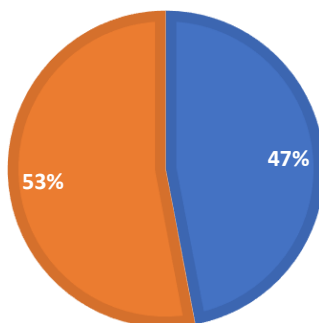
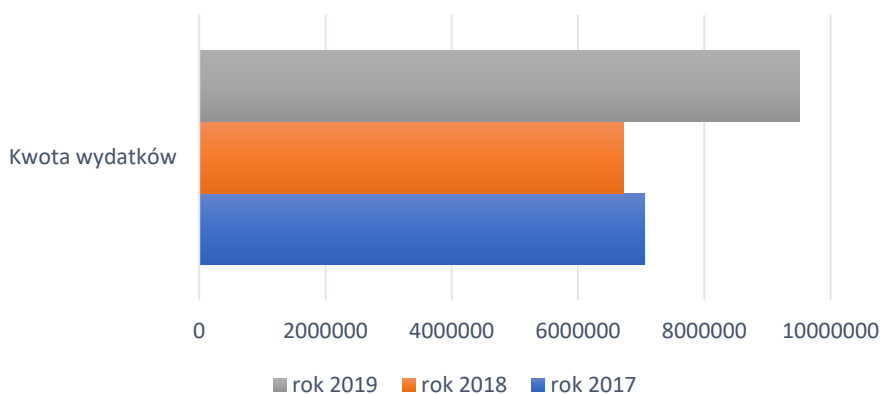
Liczba dzieci, którym wypłacono świadczenia : 2.124 dzieci w wieku od 0 -18 roku życia; liczba rodzin – 1.352. Kwota wypłaconych świadczeń za 2019 rok : 9.508.395 zł.

Liczba dzieci

Udział rodzin otrzymujących świadczenie na pierwsze dziecko w relacji do ogółu rodzin utrzymujących świadczenie.

Wydatki na świadczenie 500+

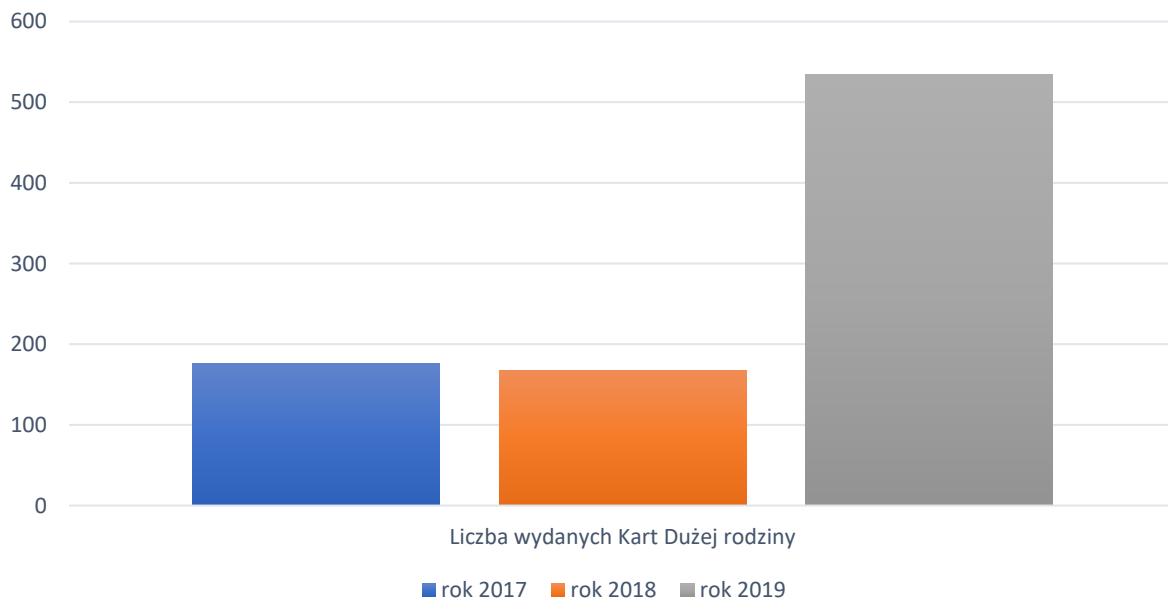
- Liczba rodzin pobierająca świadczenia na pierwsze dziecko
- Liczba pozostałych rodzin

13.5 JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE „DOBRY START” (300+)

Świadczenie realizowane od 2018 r. W 2019 r. wnioski złożyło 1.107 rodzin na 1.599 dzieci. Wnioski można było składać przez Internet oraz w formie papierowej. Kwota wypłaconych świadczeń w 2019 : 479.700 zł , w poprzednim roku wypłata świadczeń utrzymywała się na tym samym poziomie (1.600 świadczeń na kwotę 480.000 zł).

13.6 KARTA DUŻEJ RODZINY

Ogólnopolski program realizowany jest od 2012 roku i zostało wydane do końca 2019 r. ponad 430 kart dla 185 rodzin. Od roku 2018 karty DR mogą otrzymać rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali 3 dzieci, czyli rodzice dzieci dorosłych, dlatego liczba tych kart sukcesywnie wzrasta.

13.7 POZOSTAŁE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK

- **Zapewnienia rodzinom wsparcia asystenta rodziny oraz koordynowanie opłat za dzieci przebywające w rodzinach zastępczych.**

W 2019 r. zatrudniony był 1 asystent rodziny. Asystent zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, na łączną kwotę 33.134 zł. Łącznie przez 2019 rok asystentem rodziny objętych było 23 rodziny o liczbie dzieci 53.

- **Obsługa organizacyjno-techniczna działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Zespół Interdyscyplinarny spotykał się w 2019 r. 4 razy, natomiast grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2019 roku spotykały się 12 razy (średnio raz w miesiącu). Podczas spotkań prowadzono procedurę Niebieskich Karty w 23 rodzinach (Karty nowo założone) .

- **Prowadzenie Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego przy GOPS w Żarach**

Osoby doznające przemocy w rodzinie, sprawcy przemocy, a także inne osoby wymagające wsparcia specjalistów miały możliwość korzystania z pomocy terapeuty jak i psychologa. Ponadto była prowadzona grupa wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową. Specjaliści w PKI mieli dyżury 2 razy w miesiącu każdy.

- **Obsługa działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Ze środków pochodzących z pozwoleń na sprzedaż alkoholu prowadzone są przede wszystkim działania z zakresu profilaktyki uzależnień w szkołach oraz finansowanie otwartych konkursów ofert z zakresu pomocy społecznej i profilaktyki uzależnień. W roku 2019 wydatkowaliśmy z tych środków kwotę 114.229,02 zł.

- **Prace społecznie użyteczne w 2019 roku.**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nadzoruje realizację Programu prac społeczno - użytecznych na terenie Gminy Żary. Uwzględniając potrzebę aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców powiatu żarskiego - bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Łącznie mogło podjąć pracę w okresie od lutego do listopada 2019 r. – 147 osób. (średniomiesięcznie po 15 osób.) Kwota zabezpieczona przez Gminę to 30 tys. zł.

13.8 PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK W 2019 R.

- *Programy współfinansowane ze środków UE*

Projekt finansowany ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pod nazwą „**Wdrożenie usprawnień organizacyjnych w GOPS w Żarach**”. Projekt realizowany w okresie od 1 czerwca 2019 do 30 czerwca 2020 r. Koszt całego projektu **417.675 zł**. Celem projektu jest wprowadzenie zmian organizacyjnych w Ośrodku mających na celu oddzielenie pracy socjalnej od świadczeń pieniężnych w pomocy społecznej.

- *Programy profilaktyki ochrony zdrowia*

Kontynuacja „**Programu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Gminie Żary na lata 2018 - 2020**”. Celem głównym programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki

macy. W 2019 roku w ramach programu zrealizowano działania edukacyjne z rodzicami i młodzieżą urodzoną w 2006 roku oraz zaszczepiono 35 dziewcząt z terenu Gminy Żary.

- *Pozostałe programy i inwestycje*

„Gminna Karta Seniora” jako element polityki społecznej realizowanej przez Gminę Żary jest nowym programem i obejmuje system zniżek, ulg oferowanych przez partnerów programu (podmioty gospodarcze), preferencji i uprawnień skierowanych do seniorów. Adresatami programu są seniorzy, za których uznaje się osoby zameldowane w Gminie Żary w wieku co najmniej 65 lat.

W ramach programu seniorzy mają uprawnienia do:

- bezpłatnego korzystania z pływalni „Wodnik” w Żarach przez pierwszą godzinę pobytu na basenie 4 razy w miesiącu;
- bezpłatnego wejścia do Muzeum Pogranicza Śląsko- Łużyckiego w Żarach;
- darmowej rehabilitacji leczniczej raz w roku na

podstawie skierowania wystawionego przez lekarza w ramach NFZ.

W 2019 roku z bezpłatnej rehabilitacji skorzystało 27 osób, natomiast z darmowego wejścia na pływalnię 84 osoby. Łączny koszt programu w 2019 r. wyniósł **13.710 zł**.

Utworzenie mieszkania chronionego w Mirostowicach Dolnych w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Planowany koszt remontu 100 tys. zł, dotacja 70 tys. zł. Do końca grudnia 2019 mieszkanie zostało wyremontowane i wyposażone w potrzebny sprzęt. Całkowity koszt remontu i wyposażenia to 116.887 zł. Mieszkanie przeznaczone jest dla 3 mężczyzn o określonym stopniu niepełnosprawności. Na terenie Gminy Żary działają ponadto dwa mieszkania chronione w miejscowości Grabik, z liczbą miejsc 6 (dla 3 kobiet i 3 mężczyzn), w roku 2019 przebywało w nich faktycznie 8 osób.

Utworzenie Klubu Senior+ w Mirostowicach Górnych w ramach PROGRAMU WIELOLETNIEGO „SENIOR+” NA LATA 2015 - 2020 Edycja 2019, gdzie osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60+ mają możliwość nawiązania kontaktów towarzyskich, spotkania się z liderami społecznymi, specjalistami z różnych dziedzin, uczestniczenia w różnego rodzaju zajęciach. W 2019 Ośrodek prowadził remont pomieszczeń w budynku po byłej szkole w Mirostowicach Górnych, a od 2020 r. Klub Senior+ rozpoczął działalność. Koszty remontu i wyposażenia placówki – kwota 119.891,51 zł z dotacji Ministerstwa oraz 32.020,93 zł środki własne Gminy.

Prowadzenie przez Ośrodek Placówki wsparcia dziennego w Bieniowie

Od 2019 roku w strukturach Ośrodka prowadzona jest Placówka wsparcia dziennego „Świetlica Środowiskowa w Bieniowie” typu opiekuńczego i podwórkowego. Na utrzymanie świetlicy w 2019 roku Gmina wydała środki w wysokości 5.700 zł. Do placówki uczęszczało 15 dzieci z Bieniowa i pobliskich miejscowości.

13.9 PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOPS

Na podstawie analizy danych za rok 2019 i porównaniu ich z latami poprzednimi wynika, że:

- zmniejsza się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej: w 2017 było 328 rodzin korzystających z pomocy, a w 2018 z pomocy skorzystało 299 rodzin natomiast w 2019 – 275 rodzin;
  - zwiększa się ilość osób korzystających z usług opiekuńczych (w 2017- 33 osób; w 2018- 35 osób; w 2019 roku- 39 osób);
  - zwiększa się ilość osób kierowanych do DPS (w 2017 -14 osób; w 2018 - 15 osób) w 2019 16 osób;
  - zmieniają się przyczyny korzystania z pomocy społecznej, obecnie niepełnosprawność i długotrwała choroba klientów pomocy społecznej jest najczęstszą przyczyną korzystania ze świadczeń, przez wiele lat bezrobocie było najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy;
  - liczba osób bezrobotnych ulega zmniejszeniu, ale niestety wśród bezrobotnych liczba osób długotrwale bezrobotnych stanowi duży procent i są to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, które nie są zainteresowane podjęciem pracy, a otrzymywaniem świadczeń z pomocy społecznej;
  - zmieniają się zadania w pomocy społecznej, dlatego też rok rocznie wzrasta budżet Ośrodka.
- Pomimo malejącej ogólnej liczby osób objętych pomocą Ośrodka, wzrasta systematycznie liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej. W 2019 r. stanowili oni aż 55,88% ogólnej liczby osób korzystających, gdzie dla porównania w 2018 roku było to 53,38%, a w 2014 roku 48,54%.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OBRONA CYWILNA

14.1 OCHRONA PRZECIWOŻAROWA

W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie Gminy wszelkie działania koordynowane są przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, której działania wspiera 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu naszej Gminy tj. OSP Bieniów, OSP Lubanice, OSP Marszów, OSP Mirostowice Dolne, OSP Sieniawa Żarska i OSP Złotnik.

Spośród wszystkich jednostek gminnych 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (Bieniów, Lubanice, Sieniawa Żarska, Złotnik) są zintegrowane z Krajowym Systemem Ratowniczo- Gaśniczym. Wszystkie gminne jednostki OSP w miejscowościach stacjonowania, posiadają remizy strażackie, wyposażone w profesjonalne środki łączności, tj. syreny elektryczne z możliwością zdalnego uruchamiania, z selektywnym wywoływaniem oraz radiostacje nasobne i samochodowe.

Liczba członków zwyczajnych gminnych jednostek OSP aktualnie wynosi 233, w tym 189 mężczyzn i 44 kobiety, członków honorowych 8 i 41 członków wspierających. Bezpośrednio w akcjach ratowniczo-gaśniczych może uczestniczyć łącznie 116 ochotników OSP z terenu Gminy Żary.

Pasja działalności społecznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej przekazywana jest młodszemu pokoleniom. W 2019 r. na terenie Gminy działało 5 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, liczących 90 członków (w tym 47 chłopców i 43 dziewcząt).

Zagadnienia związane z ochroną przeciwpożarową krzewione są także wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W lutym ur. w świetlicy w Bieniowie odbyły się eliminacje gminne Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pn. „**Młodzież Zapobiega Pożarom**”. W turnieju uczestniczyły dzieci z trzech kategorii wiekowych, ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Zwycięzcy Eliminacji Gminnych reprezentowali Gminę na Eliminacjach Powiatowych.

W 2019 roku 5 jednostek gminnych OSP rywalizowało w „Gminnych zawodach sportowo-pożarniczych” w Bieniowie. Zwycięskie drużyny tj. OSP Sieniawa Żarska i OSP Złotnik reprezentowały Gminę Żary w powiatowych zawodach pożarniczych. Jednostka OSP w Złotniku otrzymała od Starosty Powiatu Żarskiego puchar przechodni za najlepszą jednostkę OSP w powiecie żarskim.

W 2019 roku gminne jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych brały udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych dotyczących miejscowych zagrożeń i pożarów. Łącznie jednostki OSP Gminy Żary interweniowały 154 razy wyjeżdżając do zagrożeń na terenie Gminy Żary, Miasta Żary, a także ościennych gmin.

Do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych w swojej dyspozycji mają:

OSP Bieniów – średni pojazd gaśniczy INVECO (2019 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1999 r.), 18 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG (Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego);

OSP Lubanice – średni pojazd gaśniczy IVECO (2016 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1999 r.), 20 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG;

OSP Marszów – średni pojazd gaśniczy IVECO-MAGIRUS (1990 r.), 19 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych; Na dzień sporządzania raportu trwa procedura zmierzająca do wyłonienia dostawcy średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego dla OSP Marszów.

OSP Mirostowice Dolne – średni pojazd gaśniczy IVECO (2016 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1992 r.), 14 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych;

OSP Sieniawa Żarska – średni pojazd gaśniczy RENAULT (2018 r.) MERCEDES (1982 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1997 r.) LUBLIN (1997 r.), 21 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG;

OSP Złotnik – średni pojazd gaśniczy MAN TGM 13290 (2017 r.) uległ spaleniowi podczas akcji ratowniczo-gaśniczej w lipcu 2019 r., podjęto działania dotyczące zakupu nowego pojazdu średniego, ze środków uzyskanych od ubezpieczyciela, KG PSP oraz Gminy Żary. W 2020 roku został zakupiony średni samochód ratowniczo

– gaśniczy. Ponadto OSP posiada 19 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG;

Ponadto 5 jednostek OSP wyposażonych jest w specjalistyczny sprzęt hydrauliczny do usuwania kataklizmów budowlanych i wypadków drogowych, natomiast wszystkie jednostki OSP posiadają na swoim wyposażeniu aparaty powietrzne do ochrony dróg oddechowych, torby medyczne R1-PSP, agregaty prądotwórcze, maszty oświetleniowe, pompy szlamowe, póższlamowe pływające, pilarki do drewna, betonu i stali.

Członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych wciąż podnoszą swoje kwalifikacje i umiejętności przydatne do działań ratowniczo-gaśniczych. Posiadają kursy kwalifikacyjne w kategoriach pożarniczych tj. Dowódcy OSP, Naczelnicy OSP, Strażacy ratownicy OSP, kursy przedmedyczne, kierowcy i konserwatora sprzętu ratowniczego, także kursy z zakresu ratownictwa technicznego.

14.2 ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

Wójt Gminy Żary na mocy ustawy o samorządzie terytorialnym odpowiada za bezpieczeństwo, porządek oraz koordynację działań służb w sytuacjach zagrożeń na danym terenie administracyjnym. W myśl zasady jednoosobowego kierowania w sytuacjach kryzysowych Wójt jest Przewodniczącym Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego, w skład, którego wchodzi Sekretarz Gminy, Kierownicy Referatów, Kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy, Komendant Gminny OSP oraz przedstawiciel KP PSP w Żarach.

W 2019 roku GZZK odbył łącznie 6 posiedzeń, w tym 3 wyjazdowe tj.:

1. Przeprowadzenie próbnej ewakuacji dzieci i personelu w Szkole Podstawowej w Bieniowie;
2. Ocena zagrożeń wynikających z prowadzonej działalności w Zakładzie Zagospodarowania Spółka z o.o. w Marszowie;

3. Narada - spotkanie robocze w świetlicy wiejskiej w Bieniowie, dotyczące Afrykańskiego Pomoru Świń u dzików, z udziałem GZZK, Starosty Powiatu Żarskiego, przedstawiciela Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej, Sołtysów i hodowców trzody chlewnej;

W przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej lub innego nadzwyczajnego zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub środowiska, Wójt przy pomocy Zespołu Zarządzania Kryzysowego kieruje akcją ratowniczą na terenie Gminy. Jednym ze sposobów zbiorowej ochrony ludności jest jej ewakuacja z obiektów i rejonów, w których występują zagrożenia do miejsc bezpiecznych.

W Gminie Żary wyznaczono Tymczasowe Miejsce Ewakuacji w świetlicy wiejskiej w Siodle, które zostało wyposażone w niezbędny sprzęt kwatermistrzowski, pozwalający dać schronienie 30 osobom.

Osoby poszkodowane w wyniku klęsk żywiołowych mogą także ubiegać się o uzyskanie pomocy finansowej w zakresie poniesionych szkód w infrastrukturze komunalnej i w rolnictwie. W takich przypadkach powoływany jest zespół do oszacowania powstałych szkód, a następnie uruchamiana jest rezerwa celowa przeznaczona na pokrycie szkód powstałych na skutek klęsk żywiołowych. Istnieje również forma wsparcia finansowego uruchamiana przez Wojewodę za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dla osób (rodzin) poszkodowanych w sferze socjalno-bytowej.

W listopadzie ubiegłego roku północna część naszej Gminy Zarządzeniem Wojewody Lubuskiego została określona obszarem skażonym Afrykańskim Pomorem Świń u dzików (ASF), następstwem czego wprowadzony został zakaz wstępu na teren obszarów leśnych. Pod koniec grudnia 2019 r. potwierdzone zostały na terenie Gminy Żary przypadki zachorowań na ASF, co w konsekwencji skutkowało udziałem Gminy jako współorganizatora w prowadzeniu przeszukiwań martwych dzików, w północnej części Gminy Żary w miesiącach styczniu i lutym 2020 roku.

15. INWESTYCJE

15.1 REALIZACJA INWESTYCJI NA TERENIE GMINY

Od 2015 roku Gmina Żary sukcesywnie zwiększa pulę środków na inwestycje gminne. Rozpoczynając w 2015 roku kwotą 2.927.145 zł zabezpieczoną w uchwale budżetowej, a kończąc w 2019 roku kwotą 9.856.117 zł. Co istotne, wszystkie inwestycje są realizowane bez zadłużania Gminy, ze środków własnych oraz pozyskanego dofinansowania zewnętrznego, bądź to ze środków krajowych bądź środków UE.

Do najważniejszych w roku 2019 inwestycji wpływających na poprawę i standard życia na wioskach należy zaliczyć inwestycje w infrastrukturę wodociągową, drogową oraz oświetleniową.

15.2 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ WODOCIĄGOWĄ

łącznie na infrastrukturę wodociągową w 2019 roku przeznaczono 535.080 zł, z czego najważniejszą inwestycją jest budowa odcinka 722mb sieci wodociągowej w m. Olbrachtów. Ponadto wykonano renowację studni na ujęciu wody w m. Łaz i Sieniawa Żarska, wymianę złożeń filtracyjnych na SUW w Olbrachtowie, wykonanie nowego sterowania procesem uzdatniania wody na SUW Łaz, zmianę sterowania radiowego na ujęciu wody i trzech przepompowniach w m. Złotnik i Lubomyśl, zastosowanie systemu monitoringu urządzeń sterujących na SUW Łaz, Drożków oraz przepompowni w Złotniku.

Monitoring urządzeń sterujących na SUW

Ponadto dokonano zakupu i montażu wodomierzy zdalnego odczytu dla odbiorców wody w m. Grabik i Mirostowice Dolne za kwotę 197.620 zł.

Wodomierze radiowe

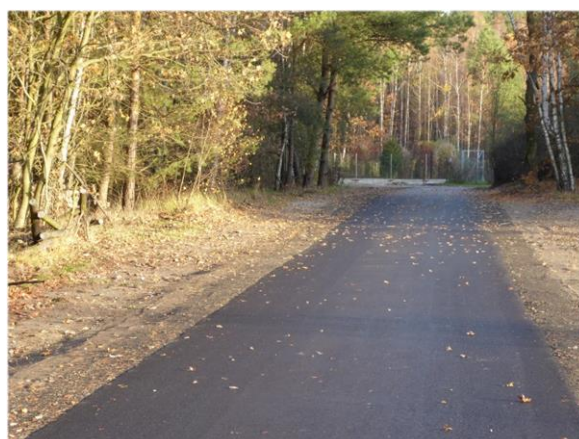

15.3 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ DROGOWĄ

W ramach modernizacji infrastruktury drogowej na terenie Gminy na odcinkach dróg wewnętrznych w miejscowościach: Mirostowice Górne, Bieniów, Olbrachtów, Mirostowice Dolne, Drożków i Lubanice ułożono nowe dywaniki asfaltowe na podbudowie tłuczniowej. Łącznie zmodernizowano 3,08 km dróg za kwotę 1.595.036 zł.

Budowa drogi w m. Bieniów

Budowa drogi w m. Olbrachtów

Pozostałe inwestycje z zakresu dróg to. m.in.:

- Budowę drogi wewnętrznej oz. nr działki 163/2, 158, 104/11, 134 w m. Drożków – nowy dywanik asfaltowy;
- Budowę drogi wewnętrznej oz. nr działki 171,158, 154, 276/2 w m. Mirostowice Dolne – nowy dywanik asfaltowy;
- Budowę drogi wewnętrznej oz. nr działki 494/2, 492/13, 531/2, 495, 491,531/1 w m. Olbrachtów – nowy dywanik asfaltowy;
- Budowę drogi wewnętrznej oz. nr działki 603 w m. Lubanice – nowy dywanik asfaltowy;
- Budowę drogi wewnętrznej oz. nr działki 7/93, 7/97, 467/1 w m. Bieniów – nowy dywanik asfaltowy;
- Wzmocnienie nawierzchni drogi gruntowej w m. Surowa;

łącznie na infrastrukturę drogową wydatковано 2.079.656 zł.

15.4 INWESTYCJE W ZAKRESIE GOSPODARKI NIERUCHOMOŚCIAMI

Na modernizację lokali komunalnych w 2019 roku wydatковано 373.923 zł. Z tego najważniejszym zadaniem jest Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w m. Olbrachtów. Jest to

przedsięwzięcie wpisane w Wieloletnią Prognozę Finansową, które realizowane jest w latach 2019 – 2020. Wartość całej inwestycji opiewa na kwotę 1.292.473 zł. Zadanie realizowane jest ze środków własnych Gminy.

15.5 INWESTYCJE W BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONĘ PRZECIWPÓŻAROWĄ

Łącznie na inwestycje w zakresie bezpieczeństwa Gmina wydatkowała w 2019 roku 382.667 zł. Największa kwota została przeznaczona jako dofinansowanie do zakupu średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego dla OSP Bieniów. Wartość auta sięgnęła kwoty 779.820 zł, z czego Gmina ze swojego budżetu wypłaciła 249.820 zł. Pozostała część pochodziła z pozyskanych środków zewnętrznych tj. z Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego pozyskano kwotę 140.000 zł, z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uzyskano dofinansowanie w wysokości 380.000 zł oraz środki z funduszu ubezpieczeniowego w wysokości 10.000 zł.

15.6 INWESTYCJE W OŚWIATĘ

Głównym przedsięwzięciem realizowanym w 2019 roku w zakresie modernizacji bazy oświatowej była przebudowa, rozbudowa i modernizacja budynku przedszkola gminnego w Grabiku. Inwestycja zakończyła się ostatecznym kosztem 2.445.358 zł. W ramach prowadzonych prac wykonano m.in. dobudowę sali przedszkolnej wraz z sanitariatami, dobudowano część kuchenną wraz z niezbędnymi zapleczeniami. Przebudowano istniejące sale dzięki czemu każda sala ma teraz swoje toalety. Przebudowano korytarz, co znacznie powiększyło powierzchnię na szafki ubraniowe. Wymieniono drzwi wewnętrzne, wyremontowane zostały toalety istniejące przy jednej z sal, odświeżono istniejące sale. Przebudowana została instalacja elektryczna oraz wodno-kanalizacyjna. Cały budynek ocieplono (wraz ze stropem) oraz wykonano elewację. Pomiedzy dobudowaną salą a kotłownią wykonano częściowe zadaszenie, gdzie umieszczono ławki i stoliki, przy których w sezonie letnim dzieci mogą bawić się lub spożywać posiłki.

Przeprowadzenie inwestycji znacznie podniosło standard zaplecza lokalowego, co w połączeniu z wysokim poziomem nauczania przejawia się brakiem wolnych miejsc w placówce i wzrostem zainteresowania wśród rodzin spoza Gminy Żary.

15.7 INWESTYCJE W ZAKRESIE ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ

W zakresie zdrowia i pomocy społecznej wydatkowano kwotę 492.732 zł. Z tego kwotę 100.000 zł Gmina przekazała jako dofinansowanie rozbudowy Szpitala na Wyspie.

Dodatkowo zostały wyremontowane pomieszczenia z przeznaczeniem na Klub Seniora w m. Mirostowice Górne oraz utworzono mieszkanie chronione w Mirostowicach Dolnych w ramach programu „Za życiem”.

15.8 INWESTYCJE W ZAKRESIE GOSPODARKI KOMUNALNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

Główną pozycją kosztową w tym zakresie jest budowa oświetlenia drogowego w formie kablowej lub jako lampy solarne. Na ten cel Gmina przeznaczyła kwotę 1.204.559 zł. Najważniejszymi pozycjami są:

- Budowa oświetlenia drogowego w m. Biedrzychowice Dolne;
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Marszów;
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Lubomyśl;
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Bieniów;
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Olbrachtów;
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Bogumiłów;
- Montaż 29 lamp hybrydowych solarnych na terenie Gminy Żary;
- Montaż dodatkowych punktów świetlnych na terenie Gminy 18 szt.;

Natomiast w zakresie ochrony środowiska Gmina ze swojego budżetu w ramach dotacji dla mieszkańców przeznaczyła kwotę 416.391 zł jako dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła (piece) oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

15.9 INWESTYCJE W ŚWIETLICE I OBIEKTY KULTURALNE

Na budowę i modernizację świetlic oraz terenów przyległych w 2019 roku Gmina wydatkowała 2.039.782 zł. Z tego najważniejszym przedsięwzięciem jest budowa dwóch nowych świetlic w miejscowościach Drozdów oraz Lubomyśl. Oba przedsięwzięcia są wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej i były realizowane odpowiednio:

- Świetlica w Drozdowie w latach 2018 – 2019. Łączny koszt budowy wyniósł 1.057.106 zł. Sfinansowana w całości z dochodów własnych gminy;
- Świetlica w Lubomyślu w latach 2019 – 2020. Łączny koszt budowy szacowany jest na kwotę 2.978.364 zł.

Ponadto w ramach inwestycji z tego zakresu wykonano elewację na świetlicy wiejskiej w m. Mirostowice Górne oraz Stawnik, a także nawierzchnie z kostki betonowej wokół świetlicy w m. Drozdów.

15.10 INWESTYCJE W OBIEKTY SPORTOWE

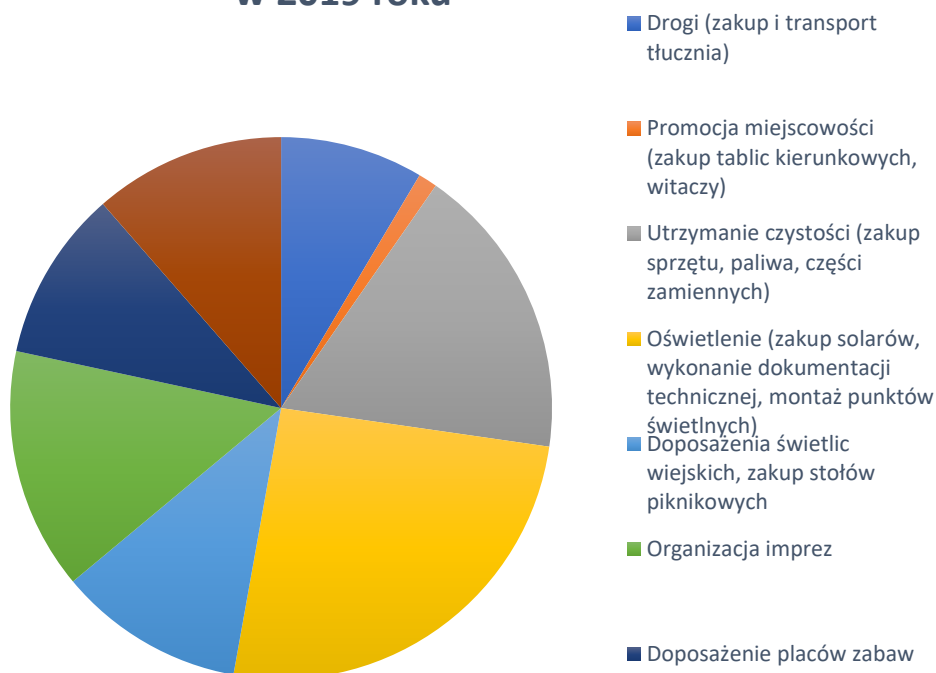
Inwestycje w obiekty sportowe to przede wszystkim wykonanie ocieplenia szatni sportowej w Sieniawie Żarskiej, budowa Otwartych Stref Aktywności, wykonanie boiska do siatkówki i koszykówki w Lubomyślu i szereg innych. Łącznie na ten cel Gmina przeznaczyła 267.854 zł. W 2019 roku została również zakończona budowa szatni sportowej w m. Łaz, która była rozpoczęta w latach wcześniejszych. Łączny koszt budowy szatni wyniósł 759.387 zł.

15.11 INWESTYCJE FINANSOWANE Z FUNDUSZU SOŁECKIEGO

W 2019 roku Fundusz sołecki opiewał na łączną kwotę 643.943 zł, z czego wydatkowano 614.675 zł. Sołectwa dużą część przypadających im środków przeznaczyły na realizację inwestycji na swoim terenie. Strukturę wydatków realizowanych w ramach Funduszu sołeckiego przedstawia poniższy wykres:

Wydatki w ramach Funduszu Sołeckiego w 2019 roku

Najważniejszymi inwestycjami finansowanymi lub współfinansowanymi z udziałem środków Funduszu sołeckiego w 2019 r. były:

Zakup i montaż lamp solarnych w łącznej kwocie 156.983,70 zł w miejscowościach: Bieniów, Bogumiłów, Lubanice, Marszów, Miłowice, Mirostowice Górne, Olbrachtów, Rościce, Sieniawa Żarska, Włostów;

Budowa lamp solarnych na terenie Gminy Żary

Zakup polbruku i krawężników do wykonania chodnika przy świetlicy w m. Mirostowice Dolne w kwocie 6.400 zł (zadanie dofinansowane z budżetu gminy 8.600 zł);

Rozbudowa placu zabaw w m. Bogumiłów (wykonanie ogrodzenia panelowego wraz z bramą wjazdową) za kwotę 6.300 zł (zadanie współfinansowane z budżetu Gminy 7.466 zł);

Wykonanie ogrodzenia placu zabaw w Bogumiłowie

Doposażenie placu zabaw w elementy zabawowe (zestaw zabawowy, huśtawka) w sołectwie Łaz za kwotę 13.000 zł (zadanie dofinansowane z budżetu gminy 3.999,83 zł);

Doposażenie placu zabaw w miejscowości Łaz

Wyposażenie placu zabaw w m. Mirostowice Dolne przy ul. Kolejowej (elementy siłowni zewnętrznej) za kwotę 6.000 zł;

Wyposażenie placu zabaw w m. Biedrzychowice Dolne (zestaw zabawowy, huśtawka podwójna z bocianim gniazdem i ważka) za kwotę 6.400 zł (zadanie dofinansowane z budżetu gminy 16.599,78 zł);

Budowa placu zabaw w Biedzychowicach Dolnych

Doposażenie placu zabaw w m. Stawnik (zestaw zabawowy, huśtawka wagowa i podwójna) za kwotę 8.000 zł (zadanie dofinansowane z budżetu gminy 6.999,85 zł);

Doposażenie placu zabaw w Stawniku

Wykonanie ogrodzenia placu zabaw przy boisku sportowym w m. Złotnik za kwotę 7.000 zł (zadanie dofinansowane z budżetu gminy 6.743,88 zł);

Ogrodzenie placu zabaw w Złotniku

Wykonanie boiska do koszykówki i siatkówki w miejscowości Lubomyśl za kwotę 20.000 zł (zadanie dofinansowane z budżetu gminy 3.985 zł).

Wykonanie boiska do siatkówki i koszykówki w Lubomyślu

16. PODSUMOWANIE

Dla Gminy Żary rok 2019 był rekordowy pod względem realizacji inwestycji, ale także pozyskanych środków zewnętrznych. To efekt skuteczności działania Gminy w aplikowaniu o środki zewnętrzne zarówno ze źródeł krajowych jak i środków pochodzących z Unii Europejskiej. Rozwój infrastruktury obrazują zmiany naoczne obserwowane przez mieszkańców, obecne w przestrzeni niemal na każdej płaszczyźnie. W kontekście ekologicznym kluczowe znaczenie ma uruchomienie w 2018 roku programu dopłat do wymiany źródeł ciepła. Program w 2019 roku był aktualizowany i ulepszany, tak aby trafić do jak największej grupy mieszkańców. Podejmowane działania znalazły odzwierciedlenie w dużym zainteresowaniu wśród osób mieszkających na terenie Gminy. Przyczyniło się to do redukcji pyłów PM10 oraz benzopirenu szkodliwego dla zdrowia ludzi. Ważnym działaniem jest również rozszerzanie programu usuwania azbestu z terenu Gminy. Na ten cel rok rocznie przeznaczane są coraz wyższe kwoty. Jednocześnie zaktualizowanie programu dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków, poprzez obniżenie wieku budynków do 5 lat przyczyniło się do ochrony gospodarki wodnej. Aspekt ekologiczny mają również wykonywane termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej, te już wykonane oraz trwające rewitalizacje. Drugie życie otrzymała świetlica wiejska w m. Olbrachtów poprzez wymianę pokrycia dachowego oraz więźby dachowej, wymianę systemu ogrzewania z tradycyjnego na elektryczne, oraz wykonanie ocieplenia ścian budynku. Dodatkowo zostaną zainstalowane panele fotowoltaiczne, dzięki którym świetlica będzie niezależna energetycznie.

W kontekście infrastruktury kluczowe znaczenie ma budowa nowych odcinków dróg w m. Sieniawa Żarska, Lubanice oraz Bieniów. Poza tymi inwestycjami prowadzimy remonty nawierzchni, wzmocnienie nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów rolnych czy budowy zjazdu jak na przykład zjazd z drogi krajowej w m. Olbrachtów.

Systematycznie wprowadzamy nowe rozwiązania, których wcześniej w Gminie nie było. Najlepszym tego przykładem jest budowa Otwartych Stref Aktywności, które propagują aktywność i zdrowy styl życia. Niezmiennie, w ramach konkursów ofert, przekazujemy klubom, stowarzyszeniom, organizacjom pozarządowym środki na organizację wydarzeń sportowych, kulturalnych, ale także na zadania z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Nasza uwaga skupiona jest szczególnie na seniorach, osobach starszych i samotnych. Dlatego została wprowadzona Gminna Karta Seniora, która ma aktywizować osoby starsze. Jednocześnie utworzyliśmy Klub Seniora w Mirostowicach Górnych. Jest to miejsce, w którym seniorzy mogą wspólnie dzielić pasje, spędzać razem czas, wymieniać doświadczenia. Przyczynia się do tego w znacznym stopniu współpraca ze społecznikami, NGO, jak również innymi gminami partnerskimi, takimi jak Gablenz czy Neuhausen – Spree. Dzięki międzynarodowym spotkaniom seniorzy mają szansę nawiązywać nowe znajomości oraz poznawać obyczaje i styl życia swoich rówieśników w innych krajach.

Wspieramy też policję, straż pożarną, straż graniczną, szpital, co przekłada się na zwiększenie bezpieczeństwa i opiekę medyczną.

Ogromną wagę przykładamy do edukacji i działań prospołecznych, czego przykładami są liczne projekty realizowane w szkołach, organizowane konkursy tematyczne, dodatkowe zajęcia dla dzieci, szkolenia dla nauczycieli oraz systematyczne doposażanie bazy dydaktycznej szkół.

Jednocześnie poprzez stworzenie Funduszu sołectkiego zachęcamy mieszkańców do współdecydowania o kierunkach rozwoju gminy, do współuczestnictwa w podejmowanych decyzjach oraz przedstawiania pomysłów i potrzeb na przyszłość.

Realizujemy również przedsięwzięcia w zakresie profilaktyki, edukacji, ekologii poprzez organizowanie szeregu wydarzeń, by na miejscu zapewnić mieszkańcom szeroka ofertę kulturalną, skierowaną do różnych grup odbiorców.

Skupiamy się na maksymalnym czerpaniu ze środków zewnętrznych, dzięki czemu wdrażane są kolejne pomysły i inicjatywy. Jako samorząd skupiamy się na takim działaniu, aby stworzyć w Gminie przyjazne warunki dla rodzin, przedsiębiorców, uczniów, seniorów i wszystkich Mieszkańców Gminy Żary.

Wójt Gminy Żary

Leszek Myśliński